BAROMETRUL DEMOCRAȚIEI LOCALE ÎN ROMÂNIA, 2014-2015

Raport sintetic de cercetare

- Cele mai importante rezultate și semnificații –

Această publicație este realizată de către Centrul Regional București al Asociației Pro Democrația în parteneriat cu Fundația Hanns Seidel-reprezentanța din România.

Coordonator și autor studiu: Viviana Anghel

Experți metodologie: Alina Dănilă, Simona Hobincu, Alexandru Rusu, Tanaș Stanciu

Coordonator culegere date: Ana Maria Apopei

Contributori grafice: Tanaș Stanciu, Viviana Anghel

București, 2016

CUPRINS

Cuvânt înainte – p.5
Introducere - p.6

Cui se adreseaza Barometrul Democratiei locale? - p.6

Eșantion - p.7

Etapele cercetării - p.7

Rezultatele Barometrului Democrației Locale pe dimensiuni - p.9

I. Dimensiunea *Participare politică* - p.9

1.1. Scoruri generale și semnificația indicatorilor compoziți - p.9

1.2. Alegeri libere și corecte - p.12

1.3. Petiții și inițiative locale ale cetățenilor - p.13

1.4. Participarea la vot în procesele electorale din anul 2014 - p.14

II. Dimensiunea *Eficiență administrativă și birocrație utilizabilă* - p.15

2.1. Autonomie locală și administrație publică eficientă - p.15

2.2. Operaționalizarea indicatorilor compoziți și semnificația acestora - p.17

2.3. Scoruri generale - p.18

2.4. Transparența și standardizarea afișării informațiilor de interes public despre activitatea administrației publice locale - p.19

2.5. Transparența și standardizarea afișării informațiilor de interes public - p.19

2.6. Cazurile de natură contencios-administrativă la nivel local - p.22

2.7. Reprezentarea parlamentară - p.22

2.8. Recomandări pentru îmbunătățirea comunicării cu cetățenii - p.23

III. Dimensiunea *Libertatea presei* - p.24

3.1. Scoruri generale și indicatorii compoziți - p.24

3.2. Recomandări pentru pluralismul și indepedența mass-media: - p.26

IV. Dimensiunea *Cultură civică* - p.27

4.1. Desfășurarea indicatorilor compoziți - p.27

4.2. Scoruri generale - p.28

4.3. Rezultate și semnificații sociologice, pe localități - p.28

V. Dimensiunea *Societate civilă* - p.49

5.1. Metodologie și indicatori compoziți - p.50

5.2 Scoruri generale, pe localități- p.52

Concluzii - p.69

Bibliografie - p.72

Cuvânt înainte

Unde se află România pe calea consolidării sale democratice? Referitor la acest subiect, răspunsuri detaliate sunt date de prezentul studiu empiric realizat de Asociația Pro Democratia APD în 2015-2016.

Fără nicio îndoială, România şi-a creat instituțiile necesare şi suficiente pentru un stat democratic modern. Dar care este situația dacă ne referim în special la democrația activă, la cultura democratică în viața socială şi politică? Cât de mult s-a răspândit dimensiunea participativa a democrației şi cât de mult este considerată drept valoare în sine şi esență a democrației, prin care sunt promovate exprimarea individuală, interesul politic şi de integrare socială? Au fost consolidate ca obiective democratice inerente drepturile sociale stabile şi reducerea inechităților socio-economice?

Educația politică în concordanță cu cerințele actuale şi orientată spre grupuri țintă, aşa cum este practicată de Fundația Hanns Seidel conform misiunii sale „în serviciul democrației, al păcii şi al dezvoltării", trebuie adaptată continuu, ținând cont de transformările dramatice la nivelul societății, de ordin social şi politic, produse în ultimele decenii, pentru ca această educație democratică şi civică să corespundă noilor condiții.

Acest lucru înseamnă urmărirea evoluțiilor semnificative din democrație, prin propria cercetare de bază, cât şi analizarea acestora, precum şi investigarea efectelor asupra atitudinii populației față de democrație.

Din acest motiv, Fundația Hanns Seidel promovează frecvent, atât în Germania, cât şi în activitatea de cercetare din străinătate, realizarea de cercetări de bază social-ştiințifice empirice pe teme cum ar fi valorile în schimbare, satisfacția față de democrație şi participarea politică, rezultatele acestora fiind folosite în activitatea educațională a fundației.

O educație modernă, ancorată în realitate, trebuie să cunoască noile tendințe sociale, analizându-le cu metodele cercetării sociale empirice, pentru a cunoaşte efectele acestor tendințe asupra democrației şi participării la viața politică, precum şi pentru a fi luate în considerare în mod corespunzător în pregătirea asigurată de fundație.

În special în perioade marcate de intensificarea deziluziilor generate de mediul politic şi de mişcări populiste sau fundamentaliste, educația politică este indispensabilă pentru democrație şi libertate. Baza unei cooperări funcționale este reprezentată în acest context întotdeauna de existența individului instruit. Prin urmare, Fundația Hanns Seidel înțelege că, prin oferta sa, are ca misiune atât capacitarea oamenilor în direcția unor judecăți personale, cât şi trezirea dorinței de a se angaja în sfera social-politică.

Datele empirice fiabile, care identifică tendințele actuale, atitudinile şi situațiile problematice reprezintă un fundament important în acest sens. Studiul de față constituie o contribuție valoroasă la acest efort.

Daniel Seiberling
Director Fundația Hanns Seidel
România, Ucraina şi Republica Moldova

Barometrul Democrației Locale

(2014-2015)

Introducere

Aflat la a doua ediție, revizuită, ***Barometrul Democrației Locale*** pornește de la ideea că gradul de democrație nu este uniform în România, ci variază de la o localitate la alta. Există diferențe explicabile în termeni ce țin de structura economică și socială, care determină variații în privința calității democrației, în interiorul unei țări, de la o regiune la alta și de la o localitate la alta.

Într-o democrație consolidată, drepturile și obligațiile fundamentale devin corelative, în sensul că atât cetățenii, cât și statul, se simt obligați să le respecte și să le protejeze. Dar acolo unde instituțiile statului sunt fragile sau au fost construite după căderea unor regimuri autoritare, stadiul esențial al protejării drepturilor și libertăților de către stat este o provocare. Elementele cheie ale unei democrații - cum sunt alegerile, accesul la informatii de interes public, eficiența administrației publice locale în raport cu nevoile cetățenilor – toate trebuie monitorizate deoarece deficitele democratice se manifestă la nivel local. Ignorarea nivelului local este o eroare pentru dezvoltarea democrației. De regulă, studiile comparative se axează pe analiza orașelor mari sau evaluează democrația din capitală, în timp ce nivelul local este surprins doar prin studii de caz sau în studiile generale de măsurare a percepției publice.

Utilitatea *Barometrului Democrației Locale* poate fi definită, în primul rând, față de cetățeni. Cetățenilor le lipsește un instrument de evaluare, de audit al comunității din care fac parte și de comparare cu performanțele celorlalte judete. În aceste condiții, Barometrul oferă informații contextualizate pentru fiecare localitate.

Cui se adreseaza Barometrul Democratiei locale?

- Cetățenii – pot compara calitatea democrației locale cu cea din alte localități și pot vota în cunoștință de cauză.

- Autoritățile locale – pot adopta bune practici de guvernare locală și de promovare a democrației participative, acolo unde Barometrul identifică deficitele.

- Jurnaliștii – pot identifica subiecte de documentare și investigație.

- Mediul academic – poate realiza studii comparative pe baza unor date brute, puse la dispoziție.

- Societatea civila – poate conduce campanii susținute de advocacy față de autoritățile locale, pe baza unui set de indicatori și dovezi documentate. Pe baza evidențelor empirice furnizate, organizațiile societății civile pot iniția proiecte și acțiuni civice care să trateze direct problemele identificate.

- Investitorii – pot obține o metodă suplimentară de a calcula riscul investițiilor și pot primi analize amănunțite pentru indicatorii compoziție relevanți.

Eșantion

Pentru ediția 2015-2016, au fost alese 10 municipii reședințe de județ, câte unul din fiecare regiune istorică a României. Diversitatea cazurilor selectate ne ajută să înțelegem fenomene care nu sunt neapărat vizibile la nivelul datelor statistice. Barometrul utilizează date primare culese și tratate statistic după o metodologie unică, evaluativă, pe baza unui model teoretic care apreciază măsura în care indicatorii măsurabili inluențează într-un grad mai mare sau mai mic, calitatea generală a democrației prin influențarea dimensiunii operaționalizate. Cele cinci dimensiuni, dispuse și operaționalizate în indicatori compoziți măsurați prin date culese de la nivel local, sunt: Participare politică, Eficiență administrativă și birocrație utilizabilă, Cultură civică, Libertatea presei, Societate civilă.

Etapele cercetării

1. Prima etapă a constat în revizuirea metodologiei utilizată în 2013 pe baza limitelor cercetării anterioare și ținând cont de actualitatea socială și politică a anilor 2014 și 2015. Spre exemplu, dimensiunea *Participare politică* a fost evaluată doar pentru două procese electorale. În 2014, în România s-au organizat alegeri europene pentru desemnarea aleșilor în Parlamentul European, în mai, și alegeri prezidențiale, în luna noiembrie. Cele două rânduri de alegeri au fost incluse în eșantion și evaluate conform metodologiei.

2. A doua etapă a constat în întocmirea și trimiterea de solicitări de informații de interes public conform Legii 544/2001, cu obiectivul de a culege date de la instituțiile publice incluse în proiect. Etapa s-a întins pe parcursul a aproximativ 70 de zile, începând cu octombrie 2015. Claritatea informațiilor primare centralizate în această etapă a depins fundamental de celeritatea cu care instituțiile publice au înțeles să răspundă solicitărilor conform Legii 544/2001. Față de anul 2013, când echipa de proiect a fost nevoită să retrimită solicitările, în medie, de două ori, și să contacteze telefonic instituțiile administrației publice locale, s-a constatat o îmbunătățire în aplicarea legii. Pe de altă parte, în 6 cazuri, am primit răspunsuri incomplete, ceea ce ne-a determinat să retrimitem solicitările. Astfel, timpul de culegere a datelor s-a dublat, de la 20 de zile în medie, la 40 de zile. Un caz special îl reprezintă Prefectura

București, care, deși a solicitat clarificări în legătură cu obiectul cererii formulate de APD, nu a remis răspuns nici la solicitarea inițială, nici la o solicitare ulterioară, transmisă de APD la sfârșitul lunii decembrie 2015.

Astfel, etapa de culegere a datelor în baza Legii 544/2001 a presupus o monitorizare a traseului cererilor, retrimiterea acestora, acolo unde a fost cazul, urmărirea termenelor și, în final, centralizarea datelor obținute în tabel cu situația generală.

O etapă distinctă de culegere a datelor a constat în realizarea unei anchete sociologice pentru evaluarea dimensiunii cultură civică. Asa fost realizat, cu sprijinul expertului statistician, chestionarul pentru autorități și chestionarul pentru dimensiunea cultură civică. Datele obținute au fost ulterior interpetate conform metodologiei, pentru a acorda punctajele adecvate.

3. Prelucrarea datelor și emiterea punctajelor acordate orașelor, conform metodologiei Barometrului Democrației Locale.

4. Realizarea raportului de cercetare și interpretarea punctajelor conform metodologiei Barometrului Democrației Locale.

Eșantion Barometrul Democrației Locale 2014-2015

Regiunea	**Localitatea**
Regiunea NE	Piatra Neamț
Regiunea SE	Brăila
Regiunea SV	Craiova
Regiunea S	Giurgiu

Regiunea V	Timișoara
Regiunea NV	Cluj Napoca
Regiunea Centru	Brașov
Regiunea București-Ilfov	București gobal București Sectoarele 1-6
Regiunea SE	Constanța
Regiunea E	Iași

Sub raportul PIB-ului per capita, orașele din topul eșantionul sunt: București, Cluj Napoca, Timișoara, Constanța, Brașov. Pozițiile inferioare ale clasamentului sunt ocupate de Brăila și Giurgiu.

Rezultatele Barometrului Democrației Locale pe dimensiuni

1. Dimensiunea *Participare politică*

1.1. Scoruri generale și semnificația indicatorilor compoziți

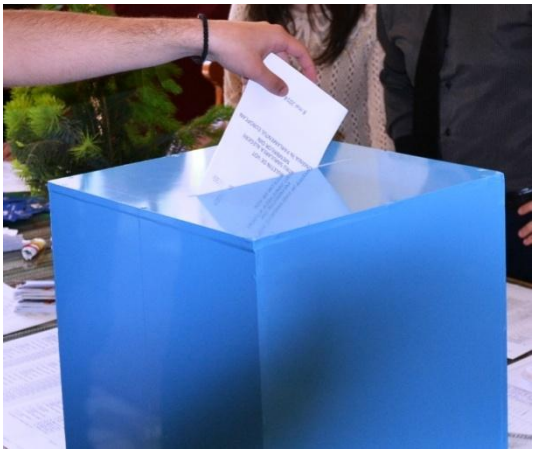
Participarea politică este fundamentală pentru calitatea democrației locale. Indicatorii propuși relevă specificul participării politice la nivel local. Cele mai bine clasate localități, după scorul general, sunt București sector 1, sector 2, Timișoara, Cluj Napoca și Iași. Scorul global pentru București este de 52, fiind urmat de Timișoara (51), Cluj Napoca (49), Iași (45 de puncte). Locurile intermediare ale clasamentului sunt ocupate de Brașov (44), Craiova (42), în timp ce ultimele locuri sunt rezervate

municipiilor Brăila (36), Constanța (29), Giurgiu (27) și Neamț (25). Mai jos, prezentăm modul de operaționalizare al dimensiunii:

Variabile	Indicator	Semnificație
Alegeri libere și corecte	Participare politică	Autoritatea aleșilor este bazată pe voința alegătorilor Procesul electoral nu favorizează structural, prin organizare, niciunul dintre candidați fie că sunt persoane, partide politice ori independenți.
Participarea la vot în procesele electorale din anul 2014	Participare politică	Ratele diferite de participare la vot sugerează impactul diferit pe care comunitățile îl vor avea în constituirea agendei viitorilor aleși, în procesul ulterior de elaborare a politicilor publice și, în general, al deciziilor publice. Comunitățile decisive în rezultatul alegerilor au cele mai mari șanse să definească prioritățile pentru decidenți. Nu numai că cine nu votează nu poate fi luat în calcul în mod individual, dar comunitățile nu pot reclama o pondere semnificativă în rezultatele proceselor electorale. Un exemplu relevant în acest sens îl constituie ponderea semnificativă, simbolică, dar și în termeni numerici, pe care votanții din diaspora românească l-au avut asupra rezultatului în alegerile prezidențiale din 2014. Rezultatul este că, *ex post* alegeri, actorii politici au reglementat votul prin corespodență, urmare a solicitărilor reprezentanților românilor din diaspora.

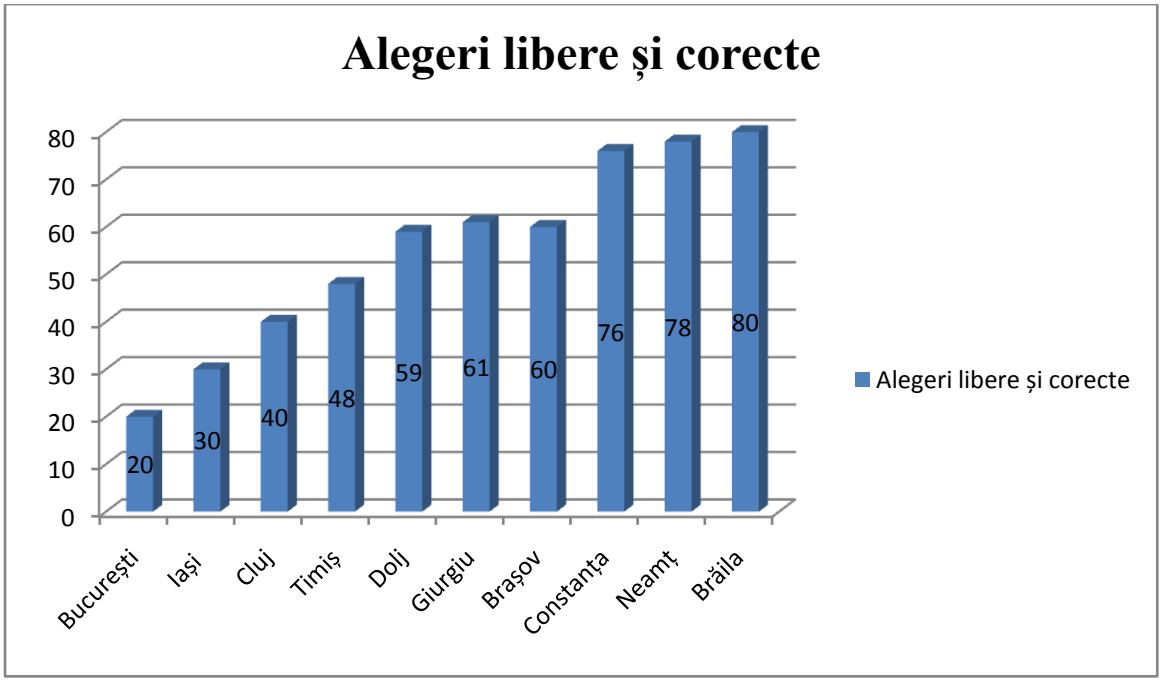
Implicarea în partidele politice	Participare politică	Măsura în care cetățenii se implică în politică, la nivel local. Angajamentul politic definește o variabilă independentă a performanței unei democrații, la nivel local. Participarea politică relevă o formă a culturii politice de tip participativ, ca factor care contribuie la stabilitatea democratică.
Numărul de petiții și inițiative locale ale cetățenilor	Participare politică	Implicarea cetățenilor în procesul decisional și politici bazate pe inițiative cetățenești. Aceasta relevă nivelul culturii politice participative.
Egalitatea de gen	Participare politică	Femei în funcții de conducere în administrația publică locală și în organizațiile locale ale partidelor politice. Măsura în care poate fi identificate un antifeminism traditionalist în practica politică și administrativă locală sub forma excluderii femeilor din procesele decizionale de la vârful administrației publice locale sau din organizațiile locale ale partidelor politice.

1.2. Alegeri libere și corecte

În ceea ce privește scorul obținut pentru indicatorul *Alegeri libere și corecte*, APD a realizat un clasament pe baza datelor statistice furnizate de Poliția Română. De reținut că autoritățile au oferit date exclusiv bazate pe fapte de natură penală referitoare la alegerile prezidențiale și europarlamentare organizate în anul 2014. Poliția Română nu deține date defalcate pe orașe, ci numai la nivelul județelor. Dintre cele mai frecvente fapte de natură penală relevante pentru indicatorul *Alegeri libere și corecte* se regăsesc Art. 385 alin. 1 - Împiedicarea exercitării drepturilor electorale (cele mai multe dosare s-au înregistrat în București, în număr de 4, urmat de Brăila - 2); După numărul de dosare penale întocmite în baza Codului Penal, articolul 387 alin.1 pentru persoane care au votat fără a avea acest drept, au votat multipu sau prin introducerea în urnă a mai multor buletine de vot decât are dreptul un alegător, clasamentul arată astfel: Iași - primul loc, cu 116 dosare penale; București - 37; Brașov – 36; Cluj – 29; Giurgiu – 26; Constanța – 13; Neamț – 7. În restul municipiilor, cifrele nu sunt semnificative. În ceea ce privește Art. 387 alin. 2 referitor la utilizarea unei cărți de alegător sau a unui act de identitate nul ori fals sau a unui buletin de vot fals, clasamentul arată astfel: Dolj – 4 și București - 1. Pentru restul localităților din eșantion nu s-au înregistrat dosare penale întocmite în baza acestei prevederi legale. Global, prin cumulul celor trei categorii de fapte penale legate de alegerile europarlamentare și prezidențiale, clasamentul întocmit pe baza metodologiei de cercetare arată astfel:

Județ		**Număr total de dosare penale înregistrate pentru infracțiuni legate de alegerile europarlamentare și prezidențiale, în 2014**
1.	**București**	153
2.	**Iași**	129
3.	**Cluj**	57
4.	**Timiș**	50
5.	**Dolj**	40
6.	**Giurgiu**	39
7.	**Brașov**	34
8.	**Constanța**	29
9.	**Neamț**	25
10.	**Brăila**	15

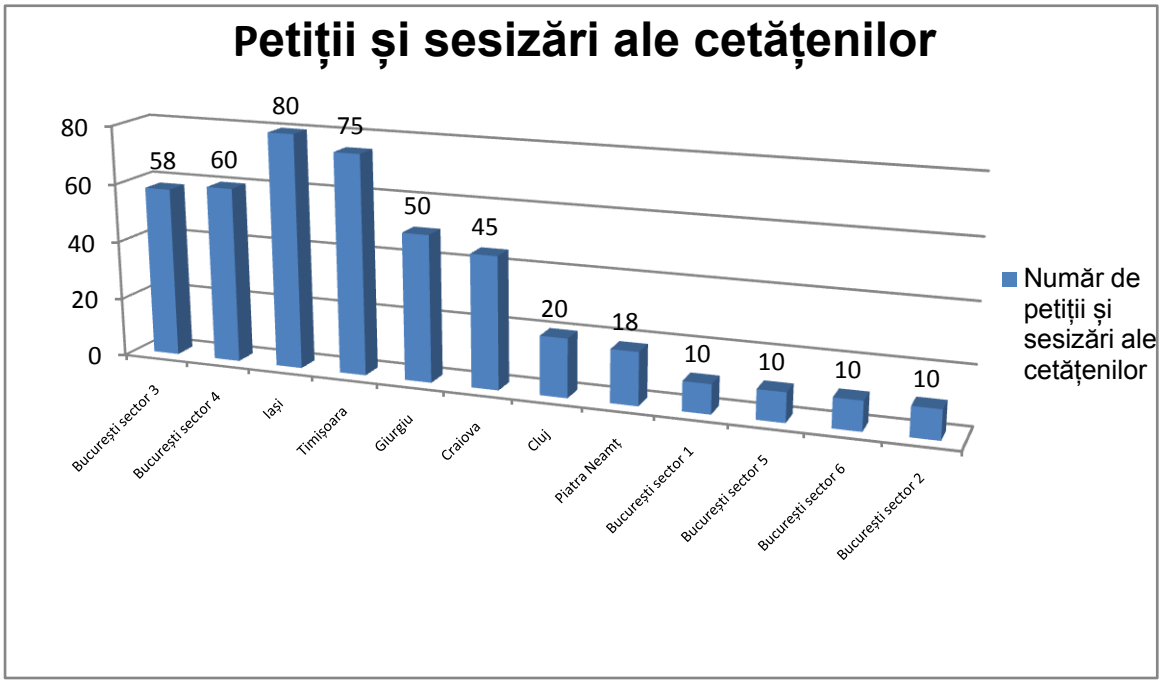

1.3. Petiții și inițiative locale ale cetățenilor

Dreptul la petiționare a fost reglementat pentru prima oară în istorie de un document normativ cu putere de lege, Magna Cartha Libertatum (1215). Acesta este unul dintre primele documente legale emise în Marea Britanie, în timpul lui Ioan Fără de Țară. Acesta urmărea limitarea puterii monarhului cu scopul eliminării abuzurilor și garanta o serie de drepturi fundamentale pentru toți cetățenii, printre care și dreptul la petiționare. Unele constituții, precum cea a S.U.A., garantează dreptul fundamental la petiționare. Comparativ, în România, dreptul la petiționare, deși garantat de Constituție, a fost reglementat abia în 2002, prin ordonanța de guvern nr. 27 privind reglementarea activității de soluționare a petițiilor.

Practica redusă, atât în privința depunerii de petiții, cât și în privința soluționării petițiilor este relevantă pentru perioada 2014-2015, evaluată de Barometru: un număr moderat de petiții depuse la nivelul celor 10 localități evaluate (cu un decalaj major de la un sector la altul, în București, și de la o localitate la alta); un mod deficitar de redactare a acestor documente, dar și o rată mare a petițiilor depuse în atenția instituțiilor care nu au competență să le soluționeze. Pe baza unei serii de 32 de interviuri calitative, aleatorii, în care am inclus persoane care au depus petiții la autoritățile adminstrației publice locale, am observat o dorință a cetățenilor de interacționa cu decidenții, precum și un risc de a nu diferenția între probleme care pot fi rezolvate în comunitate și probleme pentru soluționarea cărora au fost sesizate corect instituțiile competente.

După numărul de sesizări și petiții declarate, cele mai mari punctaje au fost obținute de Iași (114570), Timișoara (10506), București (cele mai multe s-au înregistrat în sectorul 3 - 49168 de petiții, respectiv sectorul 4 - 41555), în timp ce localitățile cu cele mai scăzute punctaje sunt Cluj Napoca (307), Piatra Neamț (68), Constanța (0 declarate), București sector 1 și 2 (0 declarate).

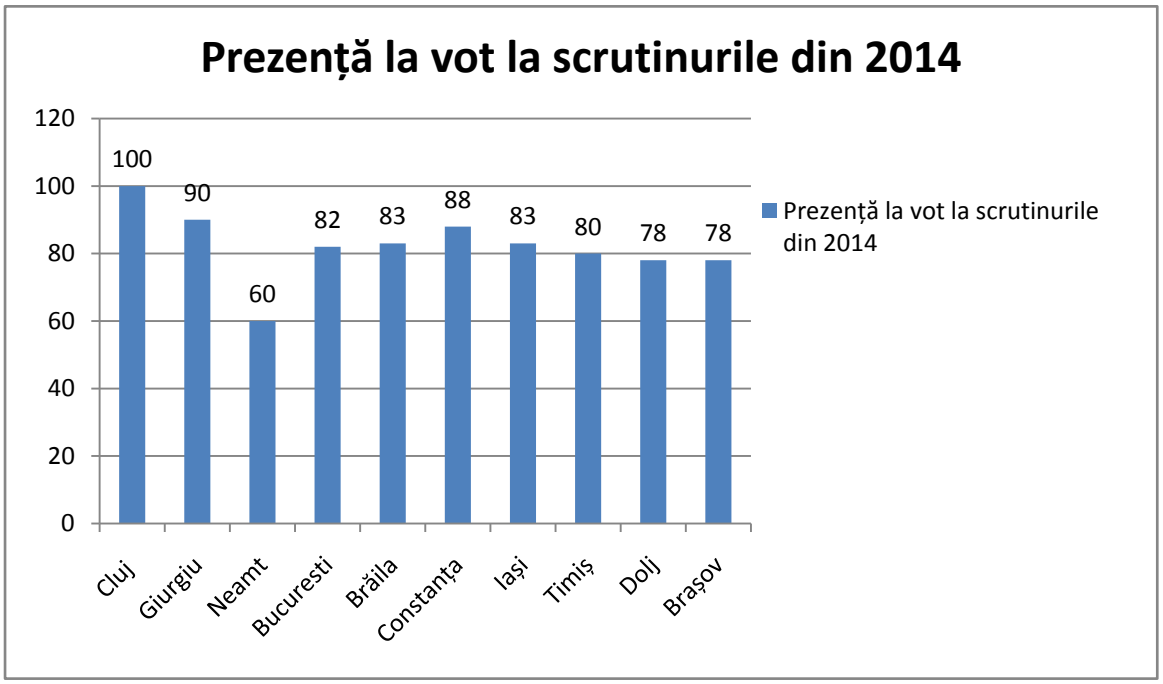

1.4. Participarea la vot în procesele electorale din anul 2014

În 2014, participarea la vot a crescut semnificativ, de la 32,44% la alegerile pentru Parlamentul European, la o medie, de 62% la alegerile prezidențiale. La alegerile prezidențiale, participarea la vot a fost astfel: Cluj Napoca (69,56%); Giurgiu (67, 16%); București **(65,53%**); Dolj (64,96%); Brașov (64.56); Constanța (64.60%); Timiș (63.11); Brăila (58.92); Iași (58.01); Neamț (55.37 %).

Cea mai importantă formă de participare politică a cetățeanului este votul. Deși fundamental, votul nu constituie un indicator pentru rafinamentul participării politice. Altfel spus, prezența la urne a cetățenilor este esențială însă nu este suficientă față de exigențele culturii politice democratice avansate.Votul poate fi considerat un instrument de participare politică și un mijloc de exprimare a opiniilor politice. Decizia de a vota este un act de intenție a individului şi are un fundament intențional. Un lucru important în cadrul unui sistem electoral este ca alegătorii să considere votul ca fiind semnificativ pentru ei sau ca o obligație civică. Votul poate să fie o aprobare sau o sancțiune față de un candidat sau un partid. În general, actul votului nu este definit ca obiectiv de lungă durată. Nonopțiunea care se manifesta până acum prin absență de la vot se reconturează tot mai mult prin participarea la mișcări sociale de stradă în dauna participării politice sub alte forme, spre exemplu implicarea în partide politice. În anul 2014, participarea la vot a crescut semnificativ, atât la alegerile pentru Parlamentul European, cât și la cele pentru Președinte. În aceeași măsură crește participarea la proteste și frecvența unor happening-uri sociale precum „Salvați Roșia Montana” sau „Colectiv”. Ultimele două scrutinuri organizate în România au beneficiat de o prezență la vot mai mare decât în precedentele momente electorale. Aceasta arată că rata de participare la vot s-a stabilizat la un nivel - având în vedere prezența

la urne pentru o rundă de alegeri puțin importante pentru publicul larg[1] – alegerile pentru Parlamentul European: 32,44% în 2014, în creștere față de 2009, când prezența a fost de 27,67%. Astfel, în plus față de participarea la vot, care nu este singura activitate de participare politică (Dalton 2002, Putnam 2000, Verba 1995, Verba, Schlozman & Brady 1995), protestele și happenning-urile sociale devin parte a procesului politic standard, deci se instituționalizează și devin astfel un indicator pentru o democrație consolidată. Acesta este recunoscut în literatura de specialitate drept argumentul societății care „se mișcă" (the movement society argument). (Tarrow 1998, Meyer si Tarrow 1998). În acest cadru explicativ, participarea la proteste are un caracter procesual politic *per se*, și nu este un act irațional, contrar explicațiilor clasice din științele sociale (Le Bon,Gabriel Tarde).

II. Dimensiunea *Eficiență administrativă și birocrație utilizabilă*

2.1. Autonomie locală și administrație publică eficientă

Administrația publică locală funcționează în baza principiului autonomiei locale, din care decurge dreptul și capacitatea efectivă a autorităților administrației publice locale de a soluționa și de a gestiona, în numele și în interesul colectivităților locale pe care le reprezintă, treburile publice, în condițiile legii[2]. Autonomia locală se exercită efectiv de către consiliile locale și primari, precum și de către consiliile județene, în calitate de autorități ale administrației publice locale alese prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat. Funcționarea prin intermediul autorităților locale nu exclude

[1] O explicație rezidă și în miza politică mai puțin importantă pentru partide, astfel că acestea nu conduc o campanie de go to vote de natură să contribuie la creșterea gradului de informare și conștientizare al cetățenilor.
[2] Potrivit Art. 3 din Legea nr. 215 din 2001 a administrației publice locale.

posibilitatea de a recurge la consultarea locuitorilor prin referendum sau prin orice altă formă de participare directă a cetățenilor la treburile publice, potrivit legii 215/2001 a administrației publice locale.

Prin birocrația de stat, administrația locală alocă resurse publice, limitate, pentru comunități și cetățeni cu nevoi și preferințe variabile. Deși cetățenii sunt îndreptățiți să solicite standarde pentru eficiența managementului public practicat de decidenții din administrația publică locală, eficiența proceselor administrative nu trebuie înțeleasă în logica pur economică a profitului. Instituțiile publice nu fac profit ci alocă resurse publice cât mai eficient, după o schemă de redistribuire convenită (spre exemplu, sumele din bugetul public pentru diferitele instituții publice sunt alocate dar rațiunea pentru care sunt aprobate sumele nu se bazează pe faptul că ar contribui la creșterea profitului instituțional, ci mai degrabă pe angajamentele și obligațiile de plată). Alocarea de resurse se face pentru deservirea intereselor cetățenilor. Aceasta este funcția majoră a unui sistem instituțional. Însă eficiența administrației se referă la o abordare anume față de politicile și deciziile publice. Potrivit lui Frank Knight: "în general, dar în anumite limite, oamenii își doresc să acționeze economic, iar acțiunile lor să fie mai degrabă eficiente decât cheltuitoare" (Knight 1941, 252), iar cea mai semnificativă implicație este cea față de politicile și acțiunile administrației publice. Despre acestea, asumăm că sunt implementate cu eficiență, pentru a îmbunătăți viața cetățenilor prin furnizarea de beneficii sau cel puțin prin scăderea costurilor. Schema utilității pentru analiza birocrației este împrumutată din macroeconomie și corelată cu modelul actorului rațional furnizează un model explicativ pentru birocrație. Dacă administrația publică locală face obiectul unor critici frecvente care conduc la concluzia că eficiența ei este slabă, aceasta arată că cetățenii le evaluează prin aplicarea unor scheme economice. În acest context, întrebarea legitimă se referă la utilitatea birocrației în raport cu interesele cetățenilor. Altfel spus, administrația publică este eficientă în măsura în care deservește interesele cetățenilor, iar birocrația este utilă dacă este organizată pe principii de raționalizare administrativă și cooperare cu cetățenii contribuabili. O democrație consolidată are nevoie de un cadru procedural pentru reglementarea și aplicarea legislației și a constituției. Administrația publică gestionează interesele colectivităților locale, iar birocrația trebuie să ușureze și nu să îngreuneze interesele cetățenilor. În schimbul taxelor și impozitelor locale, contribuabililor le sunt reprezentate drepturile.

Problema rezidă în faptul că instituțiile publice sunt structuri de reprezentare ale unor interese individuale agregate și de alocare a resurselor publice limitate: resurse materiale și financiare pentru susținerea activității birocratice prin plata taxelor și impozitelor, eforturi cognitive și de aplicabilitate ale legislației și a normelor birocractice ș.a. În timp ce resursele administrate de instituții sunt limitate, preferințele indivizilor sunt diferite și fluide, schimbându-se conform cu reprezentările personale despre interesul public sau privat. În aceste condiții, mediul extern al administrației publice se poate schimba, diversifica și dinamiza, astfel că procesele ei instituționale nu mai reflectă adecvat realitatea socială și nici preferințele cetățenilor – beneficiarii lor ultimi. Pe de o parte, instituțiile sunt stabile și protejate prin contractul constituțional sau lege, pe de altă parte, cealaltă parte a contractului – cetățeanul - nu are

multe opțiuni în cazul în care evaluează prestația birocratică drept nesatisfăcătoare. În același timp, cetățenii contribuie la alocarea de resurse pentru instituții chiar dacă nu (mai) preferă modul în care funcționează administrația publică. Utilitatea, în sens general, reprezintă capacitatea unui bun (material, serviciu, informație) de a satisface o nevoie. Baza acesteia o reprezintă proprietățile, însușirile, caracteristicile pe care le posedă fiecare bun sau categorie de bunuri. Utilitatea economică reprezintă satisfacția pe care speră că o va obține un consumator în anumite condiții, prin folosirea unei cantități (unități, doze) determinate dintr-un anumit bun economic – în cazul nostru, serviciile pentru cetățeni oferite de administrația publică locală.

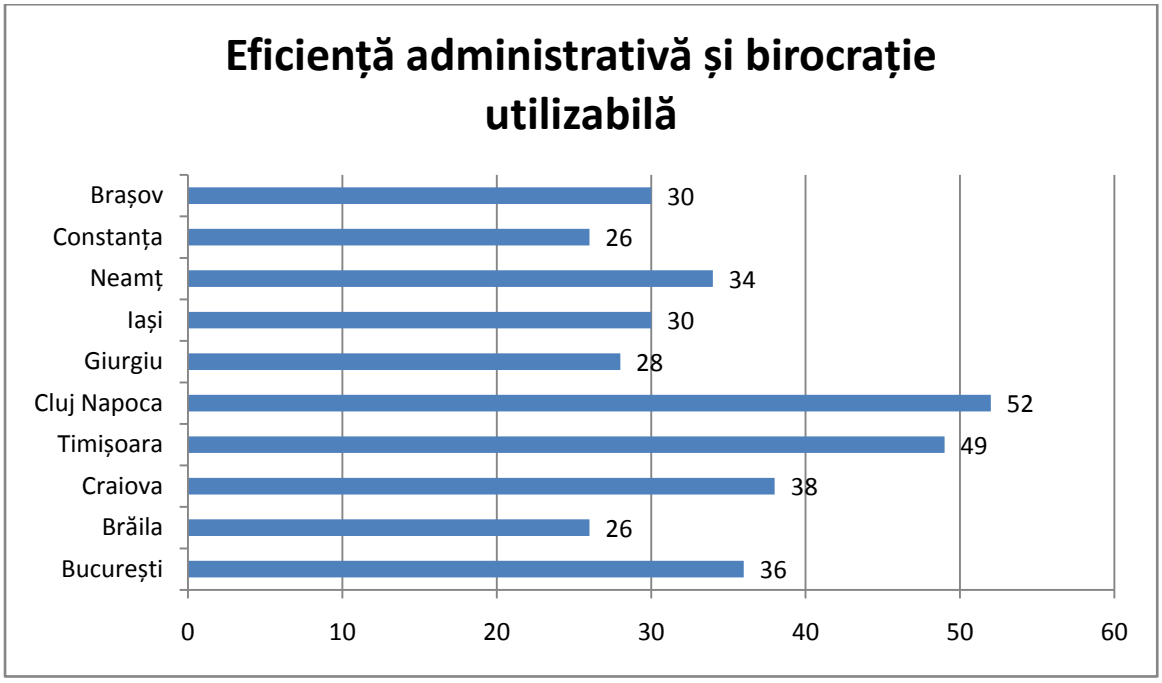
2.2. Operaționalizarea indicatorilor compoziți și semnificația acestora

Indicatorii utilizați pentru evaluarea dimensiunii *Eficiență administrativă și birocrație utilizabilă* sunt centralizați în tabelul următor:

Eficiență administrativă și birocrație utilizabilă		
Variabilă	**Indicator**	**Semnificație**
Transparența și standardizarea afișării informațiilor de interes public	Birocrație utilizabilă	Măsura în care site-urile primăriilor conțin informații relevante pentru cetățeni.
Cazuri de natură contencios-administrativă la nivel local	Birocrație utilizabilă	Cazuri de soluționare, de către instanțele de contencios administrativ competente potrivit legii organice, a litigiilor în care cel puțin una dintre părți este primăria sau consiliul local/județean.

Reprezentarea parlamentară	Raționalizarea administrativă	Măsura în care deputații și senatorii își îndeplinesc mandatul de reprezentare în circumpscripțiile în care au fost aleși, pe raza municipiilor evaluate.
Facilități de plată online a taxelor	Raționalizarea administrativă	Facilități de plată online a datoriilor către stat și încurajarea folosirii acesteia, în vederea unei colectări mai ridicate a taxelor către stat.
Procentul de colectare a taxelor și impozitelor locale	Raționalizarea administrativă	Colectarea taxelor și impozitelor locale raportată la nivelul acestora și eficiența administrativă
Răspunsuri la solicitările APD în baza Legii 544/2001	Birocrație utilizabilă	Transparența proceselor instituționale

2.3. Scoruri generale

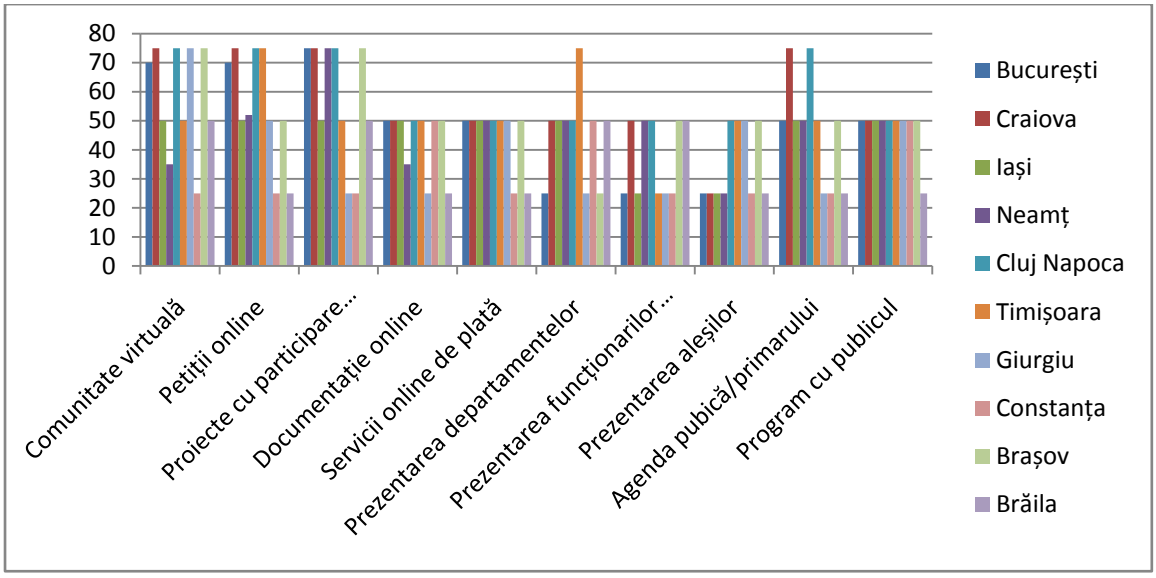
2.4. Transparența și standardizarea afișării informațiilor de interes public despre activitatea administrației publice locale

În cazul acestui indicator compozit, echipa de cercetare a evaluat site-urile primăriilor după următoarele variabile cheie:

1. Informații despre programul cu publicul și a unui program de audiențe
2. Lista completă a persoanelor cu funcții din conducere, cu nume și prenume.
3. Prezentarea departamentelor și a organigramei primăriei
4. Servicii online de plată a taxelor și impozitelor, ușor accesibile
5. Informații de interes public: proiecte încheiate, proiecte în derulare, lista achizițiilor publice, execuția bugetară.
6. Interacțiunea cu cetățenii: petiții online, plângeri, sesizări, consultări publice și existența comunității virtuale
7. Solicitările APD în baza Legii 544/2001.

2.5. Transparența și standardizarea afișării informațiilor de interes public

Site-urile primăriilor reprezintă o interfață pentru transparența și comunicarea cu cetățenii. Este important ca primăriile să posteze pe site informații cât mai cuprinzătoare și actualizate în raport cu serviciile pentru cetățeni. O informare corespunzătoare a cetățenilor va reduce fluxul de solicitări incomplete ale cetățenilor (depunerea unor dosare incomplete, temporizarea prestării unor servicii pentru cetățeni ca implicație a procesele administrative) și va degreva funcționarii publici de sarcini suplimentare (completarea dosarelor și solicitărilor cetățenilor. Timpul câștigat poate fi investit pentru prestarea unor servicii de calitate pentru cetățeni.

Transparența și standardizarea afișării informațiilor de interes public

Principalul rezultat al evaluării efectuate prin intermediul Barometrului arată că informațiile publicate pe site-urile instituțiilor administrației publice locale nu sunt structurate pe categorii și secțiuni ușor accesibile pentru public. Spre exemplu, site-ul Primăriei municipiului Craiova publică informații despre posibilitatea plății prin internet banking dar nu menționează contul IBAN, ci face trimitere, fără link, la o altă secțiune a site-ului, rezervată informațiilor publice. O altă problemă este neactualizarea informațiilor pe site sau publicarea unor informații incomplete despre persoanele care ocupă funcții de conducere (funcții alese sau de execuție, în administrația publică), cum ar fi lipsa CV-urilor sau nepublicarea listei cu personalul de execuție care îndeplinește funcție de conducere.

Bucureștenilor nu le sunt oferite alte informații relevante despre membrii Consiliului General al Municipiului București (CV-uri, fotografii) în afara profesiei. În majoritatea cazurilor, lipsește agenda primarului și a consiliului local (excepțiile sunt Brașov, Cluj Napoca). Nu există raportul anual al primarului general al Bucureștiului pentru anul 2015. Cazurile de bune practici în privința comunicării și transparenței sunt Primăria Cluj Napoca și Timișoara.

Facilitățile de plată online a taxelor și impozitelor sunt oferite de București, Cluj Napoca, Timișoara, Iași, Giurgiu (în 2012, nu avea facilitatea), Brașov. Deși oferă unele facilități online privind informările despre taxele și impozitele locale datorate, primăria Piatra Neamț nu oferă și serviciu de plată online. Brăila și Craiova nu oferă facilitatea de plată online a taxelor și impozitelor. Primăria municipiului Cluj Napoca oferă un serviciu online deosebit de util prin posibilitatea de verificare online a stadiului solicitării/petiției/plângerii depuse la registratura primăriei.

Față de 2012, în condițiile în care, România a aderat la *Parteneriatul pentru Guvernare Deschisă* încă din 2012 (an evaluat în precedentul Barometru) și s-a angajat, printr-un plan național de măsuri specifice, să implementeze politicile necesare pentru o guvernare mai deschisă, mai responsabilă și mai eficientă în raport cu cetățenii, remarcăm că guvernarea deschisă este definită și operaționalizată prepodenderent în raport cu administrația publică centrală și puțin cu administrația publică locală. Conceptul de "guvernare deschisă" trebuie înțeles într-un cadru mai larg, care să includă și administrația publică locală. În esență, guvernarea deschisă se referă la o altfel de raportare la cetățeni, bazată pe transparență și comunicare. Practicile pe care administrația publică le poate aborda în această privință sunt publicarea de date deschise despre comunitățile locale; managementul financiar transparent și participativ; colaborarea cu sectorul privat și organizațiile nonguvernamentale (insuficientă la momentul actual); inițierea unor forme colaborative pentru planuri, strategii, proiecte locale sau regionale (exemple în acest sens se regăsesc în cazul primăriei municipiului Craiova, care a publicat pe site strategia de dezvoltare a municipiului și programul de investiții publice și în cazul primăriei Piatra Neamț, care are un program de guvernare locală, dar și primăria Iași, al cărei site conține o secțiune dedicată consultărilor publice).

În ceea ce privește aplicarea Legii 544/2001, Barometrul a testat modul în care instituțiile de la nivel local răspund cu celeritate solicitărilor. Față de anul 2012, s-a constatat o îmbunătățire substanțială în aplicarea legii. Singurele excepții negative rămân primăria sectorului 5 și prefectura municipiului București.

Deși aplicarea legilor transparenței (544/2001 și 52/2003) reprezintă prima bornă pentru ceea ce numim o birocrație utilizabilă, aceasta nu este suficientă. Este nevoie de optimizarea aplicării principiilor transparenței și de extinderea planului național de acțiune în cadrul Parteneriatului pentru Guvernare Deschisă, în sensul de deschidere a agendei față de toate principiile guvernării deschise la nivel local: de la publicarea de date deschise la consultări cu cetățenii pe marginea execuției bugetare. Barometrul a relevat lipsa unei practici a administrației publice locale de a publica date deschise, cu excepțiile menționate mai sus. În plus, se observă un grad scăzut de utilizare, de către societatea civilă, a datelor deschise, pentru fundamentarea de proiecte și inițiative. Un indicator de progres îl reprezintă utilizarea datelor de interes public pentru fundamentarea de proiecte și studii comparative care vizează diferite probleme de interes pentru comunitățile locale.

2.6. Cazurile de natură contencios-administrativă la nivel local

Acest indicator este relevant în măsura în care instituția contenciosului administrativ reprezintă modalitatea specifică într-un stat de drept de reparare a încălcărilor autorității administrative față de particulari, persoane fizice sau juridice. În România, legea contenciosului administrativ nr. 554/2004 definește contenciosul administrativ drept "activitatea de soluționare, de către instanțele de contencios administrativ competente potrivit legii organice, a litigiilor în care cel puțin una dintre părți este o autoritate publică". Această formă juridică urmărește limitarea arbitrarului puterii administrative pentru a preveni abuzurile. Justiția repune în drepturi persoane lezate de către autoritățile administrației publice locale.

Astfel, echipa de cercetare a măsurat numărul de cazuri în care contenciosul administrativ a soluționat pe cale jurisdicțională litigiile administrative ale cetățenilor cu primăria sau consiliul local, respectiv, cazurile în care prefectul a atacat în contencios administrativ un act al consiliului județean, al celui local sau al primarului, dacă a considerat că actul este ilegal. Acest atribut al prefectului este consacrat la nivel constituțional de instituția tutelei administrative pentru supravegherea respectării legii de către autoritățile administrației publice locale. Într-un stat de drept, un act ilegal al unei autorități locale poate fi atacat în fața instanței judecătorești de către prefect, ca reprezentant al Guvernului, având în vedere rolul guvernului de a asigura executarea legilor.

În ceea ce privește acest indicator s-a acordat un punctaj în funcție de numărul litigiilor, amenzilor sau acțiunilor în contencios ale Prefecturii în raport cu Primăria. Cel mai mic punctaj îl are municipiul Constanța, situat peste media națională (40); Cluj Napoca (6) și Brăila (3), Brașov (3 verificări efectuate de corpul de control al prim-ministrului și nespecificat numărul de anulări de acte ale consiliilor locale apreciate de prefectură ca fiind nelegale; Iași (1 control efectuat de corpul de control al prim-ministrului). Pentru restul orașelor evaluate, numărul de cazuri este 0 (zero).

2.7. Reprezentarea parlamentară

Evaluarea a urmărit măsura în care deputații și senatorii aleși în circumscripțiile de pe raza municipiilor evaluate de Barometru își îndeplinesc îndatoririle pe durata legislaturii pentru care au fost aleși. S-a urmărit astfel verificarea aleatorie a programului parlamentarilor în circumscripții, din orașele evaluate, vinerea și sâmbăta, când trebuie să acorde audiențe alegătorilor din colegiu. În majoritatea cazurilor lipsea un program afișat de audiențe (9). Evaluatorii APD au observat situații (6) în care parlamentarii împart sediile cabinetelor de reprezentare în teritoriu cu filialele partidelor. Aceasta pune

în discuție justificarea plății integrale a sumelor pentru întreținerea cabinetului și chiar pentru plata angajaților. De asemenea, se observă că, în practică, audiențele sunt găzduite de către angajații cabinetului parlamentar și nu de către parlamentarii aleși.

2.8. Recomandări pentru îmbunătățirea comunicării cu cetățenii

- **Site-uri simplificate și actualizate ale primăriilor**, ca interfață pentru transparența și comunicarea cu cetățenii. Gruparea secțiunilor pe site și postarea informațiilor cât mai corespunzătoare pentru cetățeni, posibilitatea de a completa formulare și pregăti dosare înainte de a fi depuse in situ, astfel încât să se reducă fluxul de solicitări incomplete ale cetățenilor, iar funcționarii publici să fie degrevați de sarcini suplimentare. Inaugurarea unor facilități pentru verificarea stadiului dosarului/solicitării depuse ar reduce media deplasărilor cetățenilor la sediul administrației publice locale. În plus, o bună parte a cetățenilor sunt dispuși să apeleze la servicii online.

- **Simplificarea facilităților de plată online a taxelor și impozitelor**. Această facilitate contribuie la creșterea generală a eficienței administrative dacă este simplificată și utilizabilă. Plata online a taxelor și impozitelor deservește cetățenii dispuși să apeleze la servicii online și degrevează funcționarii publici.

- **Creșterea transparenței proceselor administrative și consultarea cu cetățenii,** prin publicarea proactivă de date deschise. Agenda primarului, a consiliului local/județean, informații despre evoluția execuției contractelor, lista achizițiilor publice planificate și realizate, consultări publice pe marginea proiecției de buget anual, consultarea periodică a agendei cetățenilor, pe baza unor anchete sociologice ar contribui net la guvernarea prin transparență.

- **Comunicare adaptată audiențelor specifice, cu următoarele avantaje:**

- Comunicare targetată pe segmente de populație activă, care nu are suficient timp pentru implicarea în comunitate

- Comunicare cu segmente de public tânăr prin consolidarea unei comunități virtuale

- Creșterea nivelului de colectare a taxelor și impozitelor prin introducerea faclității online de plată

- Stimularea participării civice, prin practica consultării publice și deschiderea unor secțiuni rezervate petițiilor

- Grad sporit de legitimitate a deciziilor și politicilor publice, urmare a consultării publice

- Scăderea timpului petrecut de cetățean pentru parcurgerea unor proceduri birocratice prin oferirea unor servicii online

- Degrevarea funcționarilor publici prin prestarea unor atribuții ale funcționarilor publici de către sistemul informatic

- Creșterea nivelului de informare a publicului prin transparență, publicarea de date deschise și consultare publică

III. Dimensiunea *Libertatea presei*

O presă locală independentă, liberă și pluralistă este importantă pentru calitatea democrației locale, în special pentru cele noi. Libertatea presei contribuie la asigurarea standardelor de transparență, respectarea normelor și a statului de drept și favorizează un climat de încredere. Presa poate fi un promotor al participării civice și un avocat al cauzelor de interes public. Democrația tinde să se consolideze într-un context de libertate și pluralism al mijloacelor mass media. În economia cadrului nostru de cercetare, jurnaliștii au un rol important în creșterea nivelului de informare publică și trasarea unor standarde în dezbaterea publică, mai ales în cea politică, expusă riscurilor de manipulare a cetățenilor. Este esențial ca presa să funcționeze pe baza unor standarde etice și profesionale supuse controlului asociațiilor profesionale de profil.

3.1. Scoruri generale și indicatorii compoziți

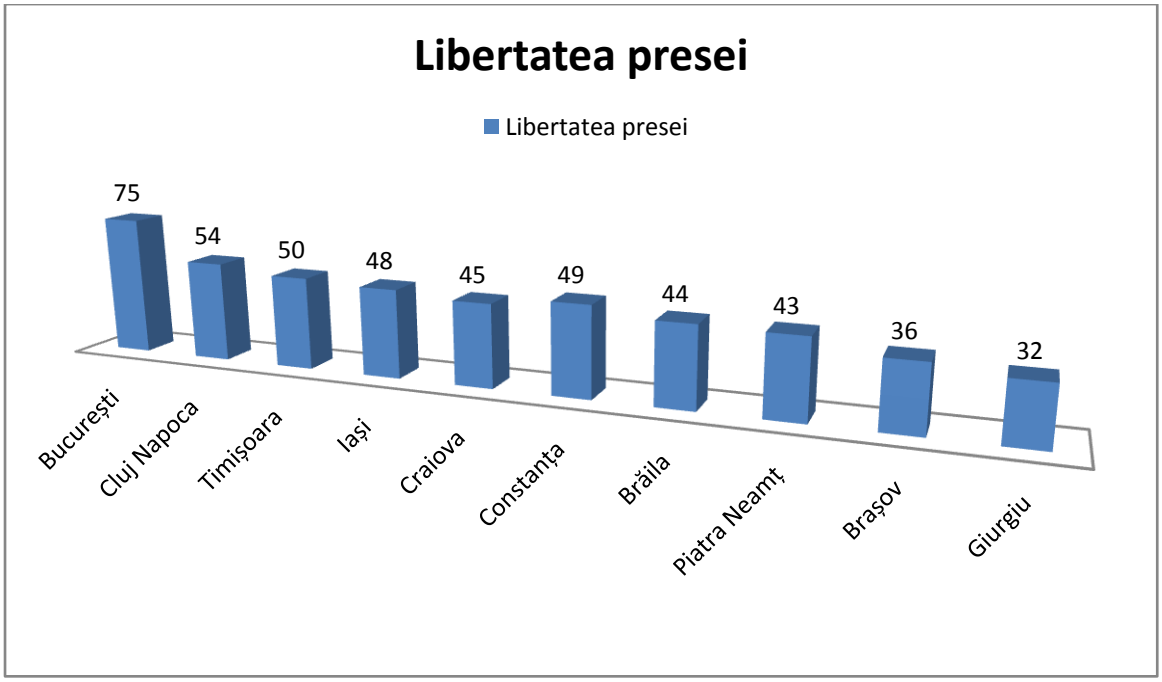
Am evaluat Libertatea presei la nivel local pe baza următorilor indicatori:

Dimensiunea		
Pluralismul mijloacelor media locale	Libertatea presei	Multiplicitatea mijloacelor media online/tiparite sau un grad mare de concentrare a presei de catre un numar mic de proprietari privati)

Echilibru editorial	Libertatea presei	Media discută deschis și liber probleme de interes public cu prezentarea mai multor puncte de vedere și publicarea drepturilor la replică
Independența de politic	Libertatea presei	Cât de transparent este acționariatul? Publicațiile/televiziunile sunt patronate de politicieni locali?
Echilibru editorial	Libertatea presei	Raportul producții informative/editoriale în economia spațiului de știri.

În cazul celor 10 orașe evaluate putem vorbi de pluralism al mijloacelor de comunicare în masă. Predomină, la fel ca în 2012-2013, la precedentul Barometru, jurnalismul de opinie, chiar atunci când se numește jurnalism specializat pe știri. Televiziunile de știri oferă, prepopenderent, emisiuni de talk show care favorizează opiniile mai degrabă decât furnizarea de informații. Jurnalele de știri locale păstrează o notă dominantă informativă, contrar tendinței televiziunilor naționale de știri, de a prezenta știri filtrate de politica editorială – cu secțiune comentate în cadrul jurnalului de știri. Recomandăm ca principalul produs informativ să își păstreze caracterul informativ, pentru a oferi ocazia telespectatorilor să evalueze pe baza datelor primare relatate și ulterior informația să fie dezbătută în cadrul unor dezbateri politice sau de jurnalism de opinie. În general, televiziunile au o politică editorială părtinitoare la adresa unor actori politici sau partide politice.

Clasamentul final constituit din media anilor 2014 și 2015 se prezintă în felul următor: București (75 puncte), Cluj Napoca (54), Timișoara (50), Iași (48), Craiova (45), Constanța (49), Brăila (44), Piatra Neamț (42), Brașov (36), Giurgiu (32).

Pentru a rezuma, libertatea și pluralismul presei sunt esențiale într-o democrație în măsura în care presa dă expresie opiniei publice, iar guvernul trebuie să asculte opinia publică. Mass media este cu atât mai importantă cu cât facilitează controlul opiniei publice asupra puterii politice. Opinia publică reprezintă cristalizarea opiniilor individuale – consensuale sau conflictuale – ale cetățenilor, fie in societate, în ansamblu, fie în diverse grupuri. Pe de altă parte, opinia publică este influențată de diverşi factori ai vieții sociale – presa, şcoala, reclamele, filmele, experiențele cognitive și sociale oamenilor. Mass-media intensifică obținerea acordului colectiv asupra unor teme de relevanță publică. Procesul de a crea opinie implică transformarea interesului pentru participare publică în acțiune publică.

3.2. Recomandări pentru pluralismul și indepedența mass-media:

- Reactivarea asociațiilor profesionale ale jurnaliștilor, cu rolul de a stabili standarde pentru recunoașterea profesională, impune practica jurnalistică și de a controla etica profesională.

- Jurnalismul de știri să favorizeze, cel puțin în prime time, furnizarea de informații și nu prezentarea de opinii asupra informațiilor zilei. Sunt necesare programe, susținute de profesioniști ai societății civile, pentru pregătirea publicului în ceea ce privește consumul media.

IV. Dimensiunea *Cultură civică*

4.1. Desfășurarea indicatorilor compoziți

Această dimensiune a Barometrului s-a bazat pe un model teoretic distinct, centrat pe specificul implicării civice. Astfel, s-a urmărit testarea, prin anchetă sociologică, a trei indicatori mari, compoziți:

1. **Indicatori pentru nivelul cognitiv**, prin care am urmărit testarea de cunoștințe, explicații, interpretări, anticipări referitoare la evenimentele politice interne și externe.

2. **Indicatori pentru nivelul afectiv sau emoțional**, prin care am testat anumite efecte, disponibilități afective, sentimente, pasiuni cu rol semnificativ în determinarea atitudinilor și a convingerilor politice.

3. **Indicatori pentru dimensiunea evaluativă,** prin care s-a urmărit exprimarea judecăților de valoare cu referire la evenimentele și procesele politice în funcție de scara de valori la care cetățeanul a aderat.

Cele trei tipuri de indicatori reprezintă trei nivele diferite de măsurare a culturii civice democratice. Cunoștințele, atitudinile, modul de raportare la procesele politice combinate in anumite doze genereaza un anumit model al culturii civice. Modelul democratic se bazează pe implicare, ca stare de spirit bazata pe o dimensiune pronunțata a cunoașterii despre societate și politică. Să știi, să te informezi, să poți evalua corect și detasat. O cultură civică participativă corespunde sistemelor democratice consolidate și este rezultatul proceselor educaționale dezvoltate, reflectând și experiențele politico-sociale specifice țărilor democratice: experiențe electorale, experiențe participative fie ca monitor al politcii, fie ca actor în politică, în special pentru un set de valori. Cetățenii posedă un ansamblu de mijloace subiective și de abilități, de priceperi și deprinderi de a le utiliza rațional în scopul de a influența luarea deciziilor, desfășurarea evenimentelor politice, reprezentarea sau de a opri acele decizii administrative care le-ar afecta negativ interesele.

Atitudinea fundamentată pe o cultură civică participativă depășește aprobarea, apatia și alienarea, pentru a alege implicarea. Aceste tipuri de culturi politice coexistă în societățile contemporane, în doze diferite, se influențează reciproc, fuzionează ori se amestecă în rândul membrilor comunității. De pildă, cetățeanul unei societăți în care predomină cultura civică de tip participativ nu este orientat doar spre participarea activă în politică, poate fi în același timp un conformist față de legi și autorități și membru al unui grup caracterizat de cultură parohială. Profilul politic și civic al cetățeanului conține în grade diferite elemente de cultură parohială, de conformism și participative. Echivalent, societățile democratice cuprind aceleași trei tipuri de elemente combinate în proporții specifice fiecăreia, însă nota dominantă este cea participativă.

4.2. Scoruri generale

Colectarea datelor și realizarea raportului de cercetarea au durat 60 de zile lucrătoare. În funcție de primirea răspunsurilor de la autoritățile locale, perioada a mai crescut în cazul unor localități. Interviurile au fost realizate telefonic pe baza unui chestionar structurat (CATI). Colectarea datelor a avut loc în perioada 02-29.12.2015 și o revenire pentru verificare în luna 10-28 martie 2016. Studiul a fost realizat pe un eșantion aleator, reprezentativ la nivelul fiecărei localități incluse în Barometru (600 de cazuri), pentru populația cu vârsta de 18 ani și peste, reprezentativă pentru populația orașelor evaluate. Structura eșantionului a fost asigurată prin generarea aleatoare a numerelor de telefon, pe cote de gen și vârstă. Marja de eroare este de ±4.1%, la un nivel de încredere de 95%.

4.3. Rezultate și semnificații sociologice, pe localități

București

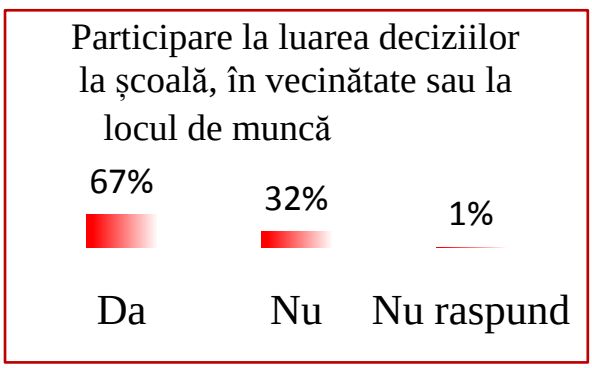
- Atitudinea față de cetățenii români de etnie romă evidențiază o puternică diferențiere față de aceștia, indicând un comportament de excluziune. 50% dintre respondenți resping ideea unei alianțe de rudenie cu un membru de etnie romă, iar 32% nu sunt de acord să aibă un vecin de etnie romă.
- Față de refugiați atitudinea este una mai degrabă negativă, 45% dintre respondenți nefiind de acord să aibă un vecin refugiat, iar 39% nu ar acorda sprijin acestora. Pe de altă parte, 29% declară că ar ajuta un refugiat.
- Voluntariatul se regăsește în mică măsură pe agenda de activități a cetățenilor, 69% declarând că nu au voluntariat în ultimul an, în timp ce doar 23% au declarat că au participat la mai puțin de 5 activități de voluntariat.
- 67% dintre respondenții din București declară că se implică în luarea deciziilor de la serviciu, vecinătate, școală și mai puțin în problemele ce țin de legislație și administrație. Aceasta relevă mai degrabă o retragere a cetățenilor în raport cu comunitatea: doar 9% declară că au participat la consultări publice ale autorităților locale, în timp ce 26% au semnat o petiție pentru rezolvarea unei probleme locale.
- Interesul față de politică este destul de mic, doar 25% declarând că sunt interesați în mare sau foarte mare măsură de politică. 35% se antrenează în dezbateri politice.
- Nivelul scăzut de cunoaștere al cetățenilor despre mediul politic este evidențiat de faptul că numai 5% dintre respondenți au putut numi cel puțin un parlamentar care reprezintă localitatea

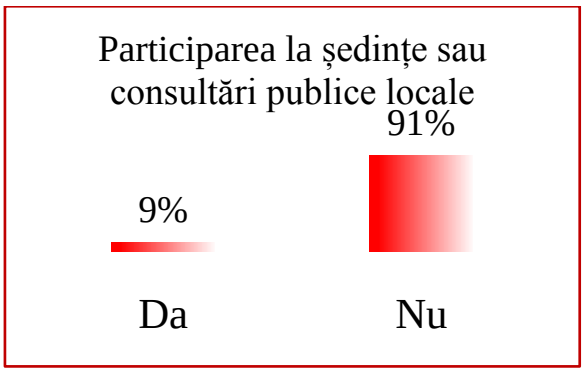
lor, deși 15% declarau că își cunosc parlamentarii, mai mult de jumătate dintre aceștia nominalizând aleși ai altor localități sau aleși locali.

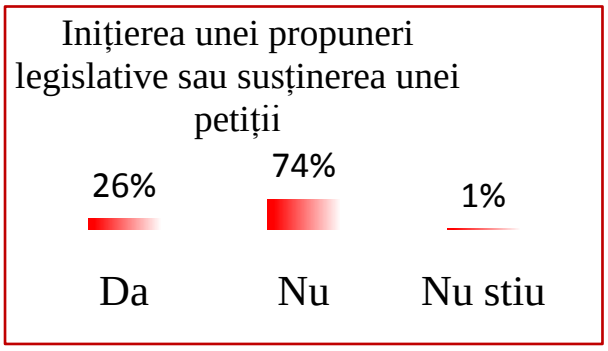
- Între instituțiile analizate, Armata se poziționează în topul încrederii respondenților, cu o medie de 3.9 pe o scală de la 1 la 5, respectiv cu 62% dintre respondenți declarând că au încredere mare sau foarte mare în aceasta.
- Studiul relevă un grad de încredere foarte scăzut în Parlament, acesta întrunind un scor extrem de mic – media 1.9, 69% având puțină sau foarte puțină încredere în Parlament.
- În ceea ce privește utilitatea instituțiilor politice, în ciuda faptului că scorurile primite evidențiază importanța acestora pentru majoritatea respondenților (medii de peste 3 și aprecieri drept utile sau foarte utile de peste 40%), este de remarcat că o importantă parte a respondenților consideră Parlamentul drept puțin sau foarte puțin util - 32%.

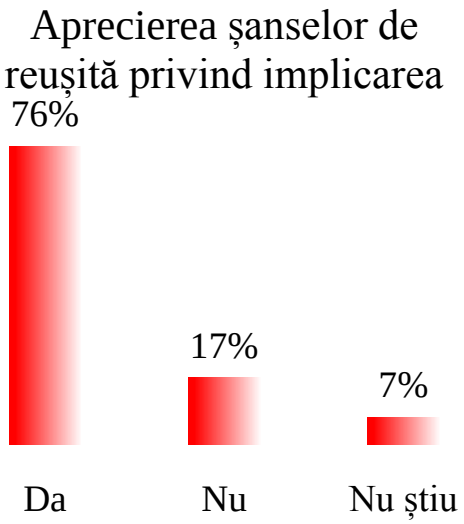
- Armata este considerată drept cea mai utilă instituție a statului, cu un scor de 4.2, respectiv 76% considerând-o drept utilă sau foarte utilă.
- Printre criteriile de evaluare a performanței prim ministrului sau primarului se regăsesc respectarea promisiunilor din campania electorală - pentru 41%, rezultatele programelor implementate - pentru 53%, respectiv apartenența la un partid - pentru 2% dintre bucureșteni.
- Organizațiile societății civile nu se bucură nici de un nivel de încredere foarte ridicat și nici utilitatea lor nu este considerată drept covârșitoare, 39% dintre respondenți nevând încredere în acestea, iar 27% considerându-le drept puțin sau foarte putin utile.
- Biserica este privită cu neîncredere de 47% dintre respondenți, iar gradul de utilitate este scăzut sau foarte scăzut de 33% dintre bucureșteni.

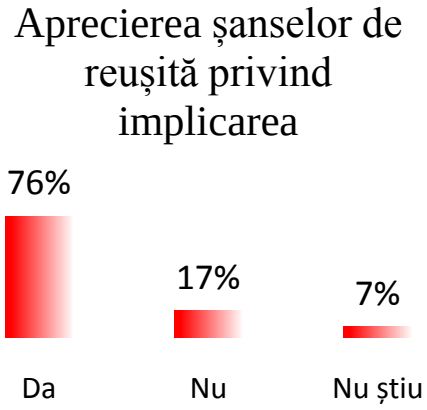
Implicarea civică în ultimul an, în București

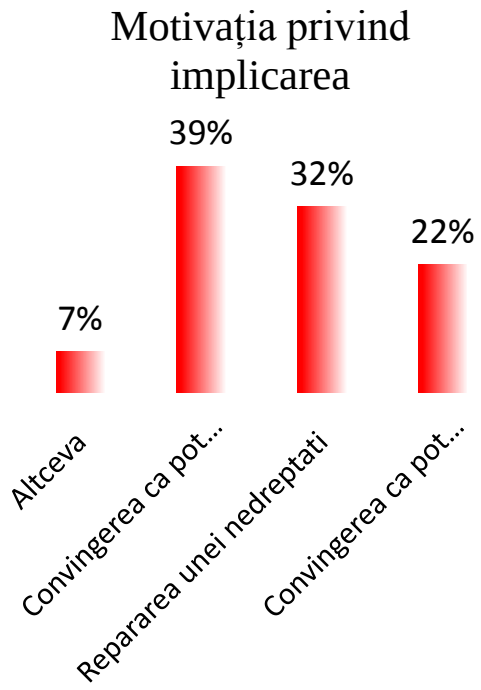

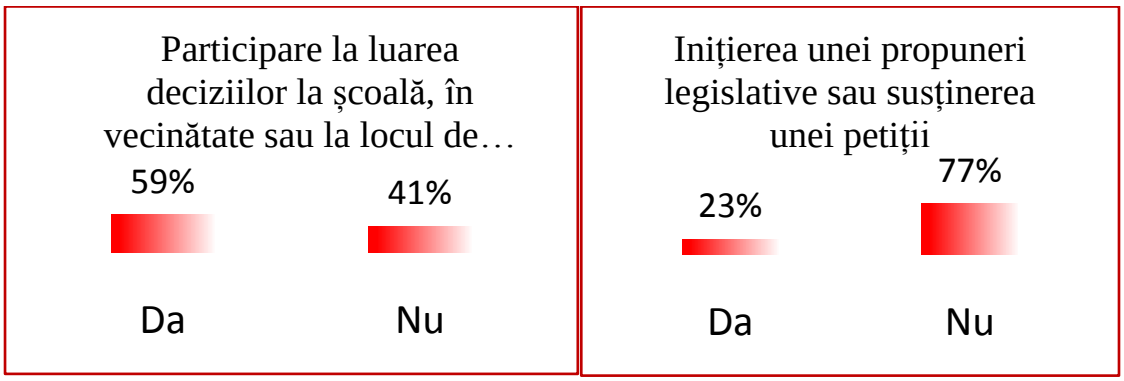

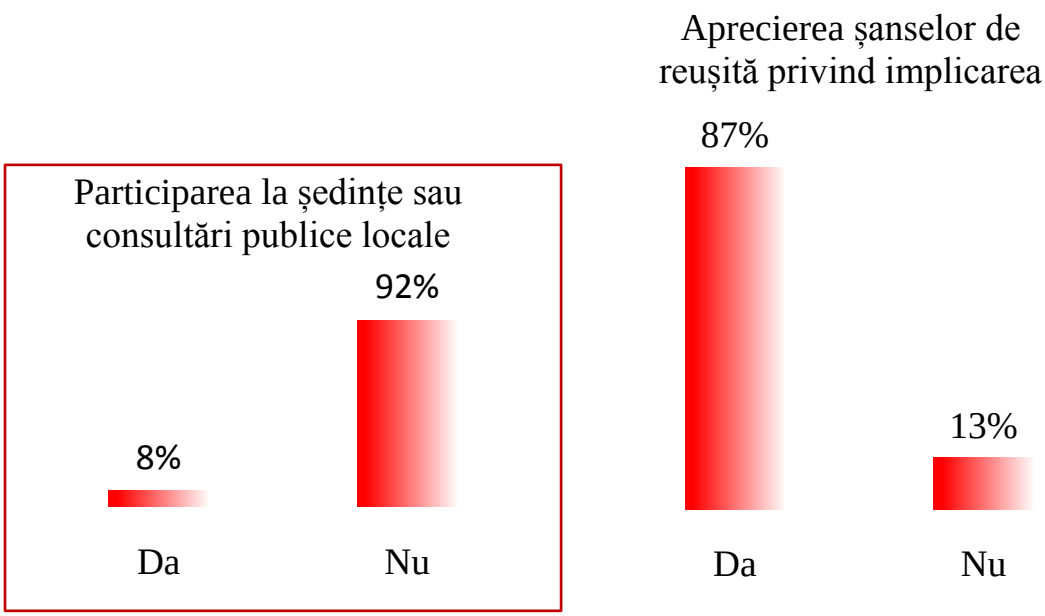

Iași

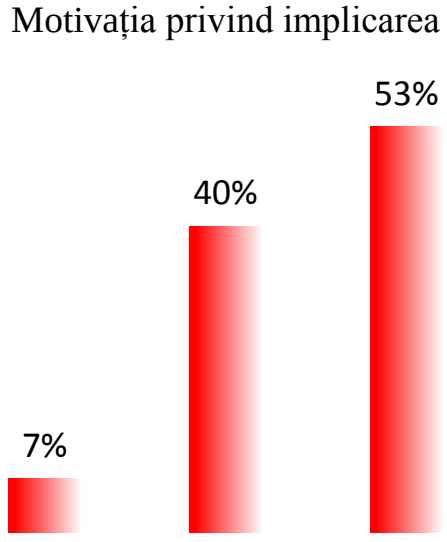
- Atitudinea față de cetățenii români de etnie romă indică o puternică diferențiere și tendință de excluziune. 53% resping ideea unei alianțe de rudenie cu un membru de etnie romă, iar 42% nu sunt de acord să aibă un vecin de etnie romă.
- Față de refugiați, atitudinea este una mai degrabă negativă, 46% dintre respondenți nefiind de acord să aibă un vecin refugiat, iar 45% nu ar acorda sprijin acestora. Pe de altă parte, 29% declară că ar ajuta un refugiat.

- Voluntariatul se regăsește în mică măsură pe agenda de activități a cetățenilor, 72% declarând că nu au participat la nicio astfel de activitate în ultimul an, 23% declarând că au participat la mai puțin de 5 activități.
- 59% declară că se implică în luarea deciziilor de la serviciu, vecinătate, școală, dar implicarea în problemele ce țin de legislație și administrație relevă mai degrabă o retragere a cetățenilor în raport cu acestea: doar 8% declară că au participat la consultări publice ale autorităților locale. Totuși, 23% dintre respondenți declară însă că au semnat o petiție pentru rezolvarea unei probleme locale.
- Interesul față de politică este destul de mic, doar 18% declarând că sunt interesați în mare sau foarte mare măsură de politică. 23% se antrenează în dezbateri politice.
- Înstrăinarea cetățenilor față de mediul politic este evidențiată de faptul că numai 12% dintre respondenți au putut numi cel puțin un parlamentar care reprezintă localitatea lor, deși 20% declarau că își cunosc parlamentarii, mai mult de jumătate dintre aceștia nominalizând aleși ai altor localități sau aleși locali.
- Între instituțiile analizate, Armata se poziționează în topul încrederii respondenților, cu o medie de 4 pe o scală de la 1 la 5, respectiv cu 62% dintre respondenți declarând că au încredere mare sau foarte mare în aceasta.
- Studiul relevă un nivel scăzut de încredere în Parlament, instituția legislativă supremă întrunind un scor extrem de mic – media 2 pe o scală de la 1 la 5 și 63% dintre respondenți au declarat că au puțină sau foarte puțină încredere în Parlament.
- În ceea ce privește utilitatea instituțiilor politice, în ciuda faptului că scorurile primite evidențiază importanța acestora pentru majoritatea respondenților (medii de peste 3 și aprecieri drept utile sau foarte utile de peste 40%), este de remarcat că o parte semnificativă a respondenților consideră Parlamentul drept puțin sau foarte puțin util - 24%.
- Armata este considerată drept cea mai utilă instituție a statului, cu un scor de 4.2, respectiv 75% considerând-o drept utilă sau foarte utilă.
- Printre criteriile de evaluare a performanței prim ministrului sau primarului se regăsesc respectarea promisiunilor din campania electorală - pentru 43%, rezultatele programelor implementate - pentru 46%, respectiv apartenența la un partid - pentru 2% dintre ieșeni.
- Organizațiile societății civile nu se bucură nici de un nivel de încredere foarte ridicat și nici utilitatea lor nu este considerată drept covârșitoare, 34% dintre respondenți nea
- vând încredere în acestea, iar 26% considerându-le drept puțin sau foarte putin utile.
- Biserica este privită cu neîncredere de 35% dintre respondenți, dar gradul de utilitate este văzut de 51% drept mare sau foarte mare.

Implicarea civică în ultimul an, în Iași

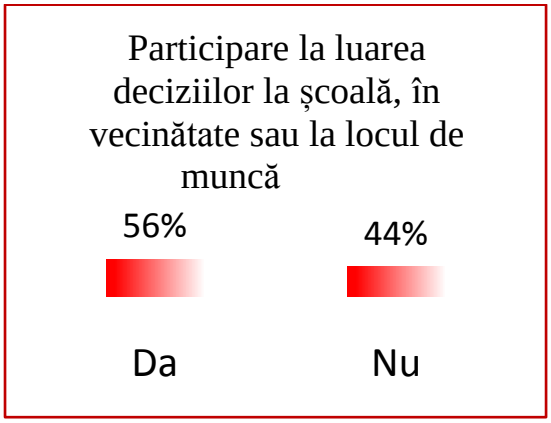
Brăila

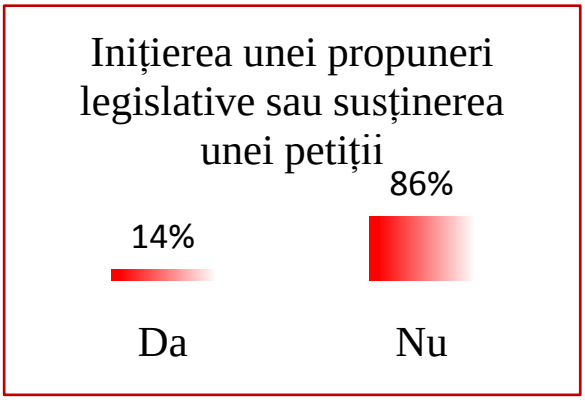
- Atitudinea brăilenilor față de etnia romă ne-a indicat o puternică diferențiere față de aceasta, evidențiind un comportament de excluziune. 53% resping ideea unei alianțe de rudenie cu un membru de etnie romă, iar 27% nu sunt de acord să aibă un vecin de etnie romă.
- Față de refugiați, atitudinea este una mai degrabă negativă, 51% nefiind de acord să aibă un vecin refugiat, respectiv 50% nefiind dispuși să acorde sprijin acestora. De remarcat că 27% declară că ar ajuta un refugiat.
- Un procent semnificativ (56%) declară că se implică în luarea deciziilor de la serviciu, vecinătate, școală, dar implicarea în problemele ce țin de legislație și administrație relevă mai degrabă o retragere a cetățenilor în raport cu acestea: doar 11% declară că au participat la consultări publice ale autorităților locale și numai 14% au semnat o petiție pentru rezolvarea unei probleme locale. Mai mult. 43% dintre cei care au pariticipat la asemenea acțiuni nici nu cred în șansa de reușită a demersului lor.
- În ciuda percepției generale că românii sunt interesați de politică, doar 15% dintre brăileni declară că sunt interesați în mare sau foarte mare măsură de politică, 28% declarând că sunt interesați de dezbaterile politice. Pe de altă parte, 35% dintre respondenți consideră că activitatea instituțiilor administrative și politice nu are impact asupra vieții lor.
- Interesul scăzut al cetățenilor față de mediul politic este evidențiat de faptul că numai 7% dintre respondenți au putut numi cel puțin un parlamentar care reprezintă localitatea lor, deși 16% declarau că își cunosc parlamentarii. Mai mult de jumătate dintre cei care au declarat că își cunosc parlamentarii au putut nominaliza aleși ai altor localități sau aleși locali.
- Între instituțiile analizate, Armata se poziționează în topul încrederii respondenților, cu o medie de 4 pe o scală de la 1 la 5, respectiv cu 65% dintre respondenți declarând că au încredere mare sau foarte mare în aceasta.
- Biserica este următoarea instituție pe scala încrederii acordate, 45% declarând că au încredere mare sau foarte mare în acesta, întrunind o medie de 3.3.
- Studiul relevă o încredere foarte scăzută în instituțiile politice ale statului, Parlamentul și Guvernul întrunind scoruri extrem de mici – media de 2.1 pe o scală de la 1 la 5, 59% având puțină sau foarte puțină încredere în Parlament, respectiv, 51% în Guvern.
- Președinția întrunește de asemenea scoruri destul de mici în ceea ce privește nivelul de încredere: media de 2.7, respectiv 45% încredere scăzută sau foarte scăzută.
- Între instituțiile politice, Președinția se evidențiază totuși cu cel mai ridicat nivel de încredere, 36% declarând că au încredere mare sau foarte mare, pe când Guvernul întrunește numai 10%, iar parlamentul 5%.
- În ceea ce privește utilitatea instituțiilor, în ciuda faptului că scorurile primite evidențiază importanța acestora pentru majoritatea respondenților (medii de peste 3 pe o scală de la 1 la 5 și

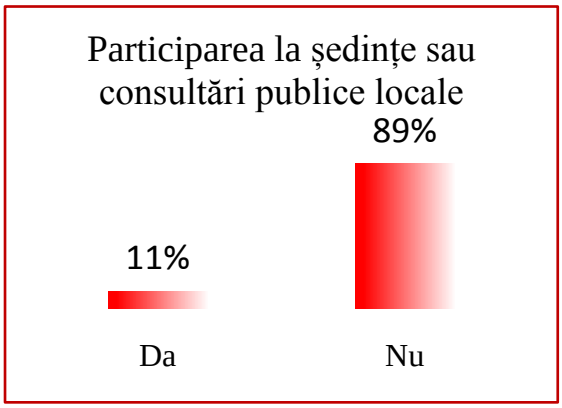
aprecieri ca utile sau foarte utile de peste 50%), este de remarcat că o importantă parte a acestora consideră Parlamentul drept puțin sau foarte puțin util - 37%, Guvernul și Președinția 28%.

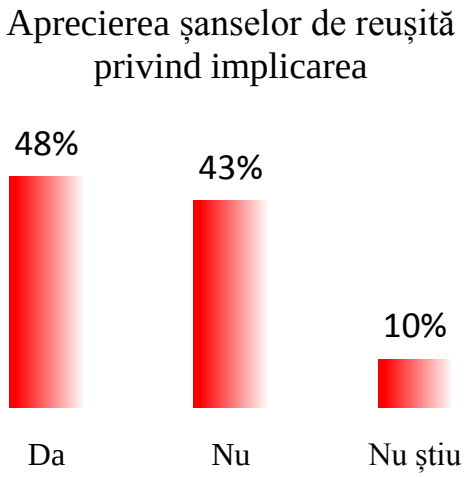
- Armata este considerată drept cea mai utilă instituție a statului, cu un scor de 4.4, respectiv 81% considerând-o drept utilă sau foarte utilă.
- Printre criteriile de evaluare a performanței prim ministrului sau primarului se regăsesc respectarea promisiunilor din campania electorală - pentru 58%, rezultatele programelor implementate - pentru 36%, respectiv apartenența la un partid - pentru 2% dintre brăileni.

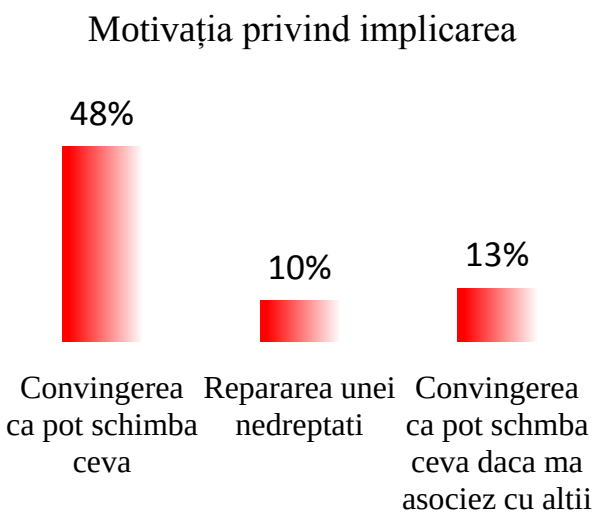
Implicarea civică în ultimul an, în Brăila

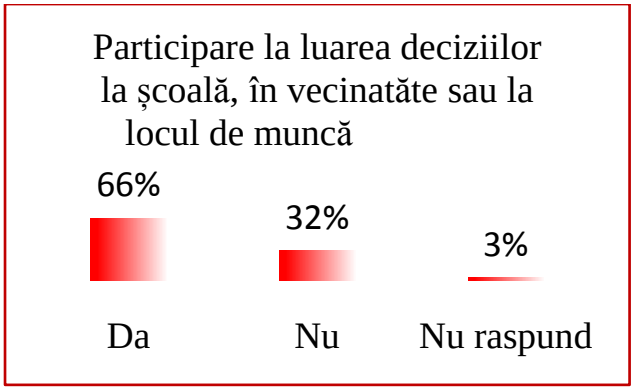

Brașov

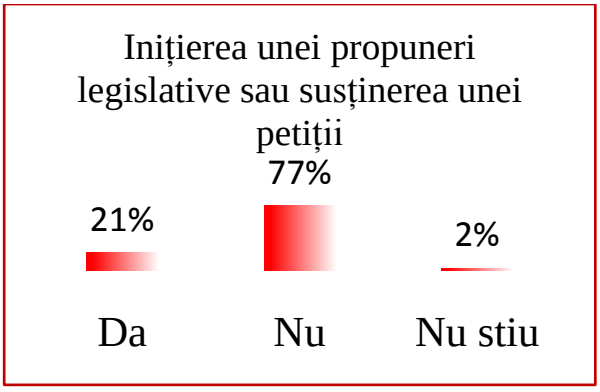
- Atitudinea brașovenilor față de etnia romă evidențiază pregnanța unei atitudini de diferențiere și excluziune - 46% resping ideea unei alianțe de rudenie cu un membru de etnie romă, iar 36% nu sunt de acord să aibă un vecin de etnie romă.
- Față de refugiați, atitudinea este una mai degrabă negativă, 48% nefiind de acord să aibă un vecin refugiat, respectiv 35% nefiind dispuși să acorde sprijin acestora. De remarcat că 34% declară că ar ajuta un refugiat.
- Voluntariatul se regăsește în mică măsură pe agenda de activități a cetățenilor, 67% declarând că nu au participat la nici o astfel de activitate în ultimul an, 25% declarând că au participat la mai puțin de 5 activități.
- Un procent semnificativ (66%) declară că se implică în luarea deciziilor de la serviciu, vecinătate, școală, dar implicarea în problemele ce țin de legislație și administrație relevă mai degrabă o retragere a cetățenilor în raport cu acestea: doar 11% declară că au participat la consultări publice ale autorităților locale. 22% declară însă că au semnat o petiție pentru rezolvarea unei probleme locale.
- În ciuda percepției generale că românii sunt interesați de politică, doar 16% declară că sunt interesați în mare sau foarte mare măsură de politică, 36% declarând că se antrenează în dezbateri politice.
- Nivelul scăzut de informare al cetățenilor despre mediul politic este evidențiat de faptul că numai 11% dintre respondenți au putut numi cel puțin un parlamentar care reprezintă localitatea lor, deși 22% declarau că își cunosc parlamentarii, mai mult de jumătate dintre aceștia nominalizând aleși ai altor localități sau aleși locali.

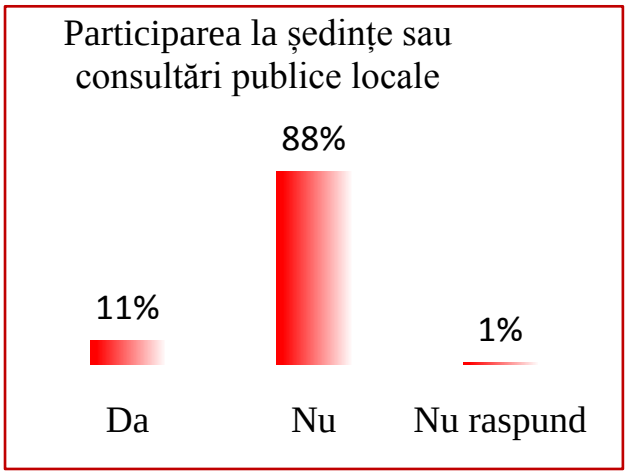
- Între instituțiile analizate, Armata se poziționează în topul încrederii respondenților, cu o medie de 3.8 pe o scală de la 1 la 5, respectiv cu 61% dintre respondenți declarând că au încredere mare sau foarte mare în aceasta.

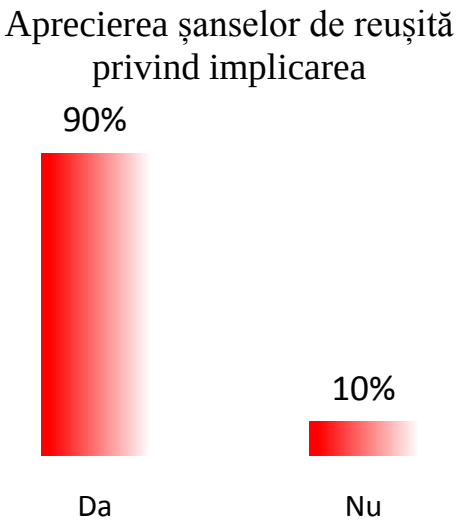
- Președinția este următoarea instituție ca și încredere acordată, 41% declarând că au încredere mare sau foarte mare în aceasta, întrunind o medie de 3.1 pe o scală de la 1 la 5.
- Studiul relevă o foarte scăzută încredere în instituțiile politice, Parlamentul întrunind un scor extrem de mic – 59% având puțină sau foarte puțină încredere în Parlament, cu o medie a încrederii de 2, pe o scală de la 1 la 5. 65% au puțină sau foarte puțină încredere în Guvern.
- În ceea ce privește utilitatea instituțiilor, în ciuda faptului că scorurile primite evidențiază importanța acestora pentru majoritatea respondenților (medii de peste 3 și aprecieri ca utile sau foarte utile de peste 40%), este de remarcat că o importantă parte a acestora consideră Parlamentul drept puțin sau foarte puțin util - 33%, Guvernul și Președinția 24% și 23%.
- Armata este considerată drept cea mai utilă instituție a statului, cu un scor de 4.2 pe o scală de la 1 la 5, respectiv 71% considerând-o drept utilă sau foarte utilă.
- Printre criteriile de evaluare a performanței prim ministrului sau primarului se regăsesc respectarea promisiunilor din campania electorală - pentru 41%, rezultatele programelor implementate - pentru 52%, respectiv apartenența la un partid - pentru 4% dintre brașoveni.

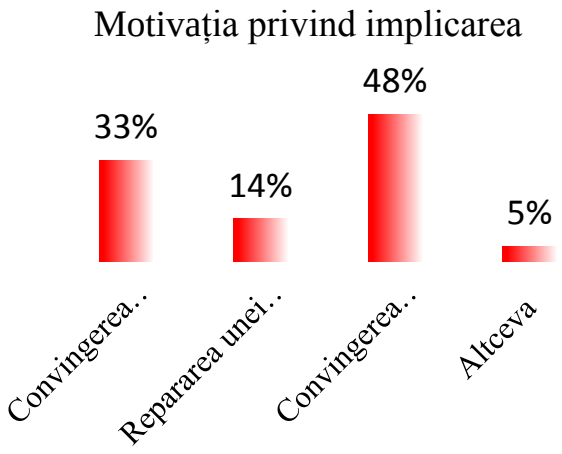
Implicarea civică în ultimul an, în Brașov

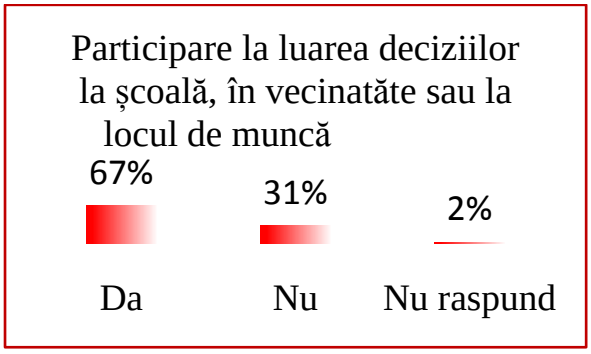

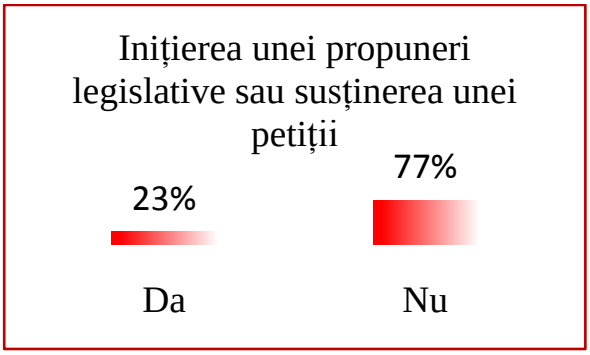

Cluj Napoca

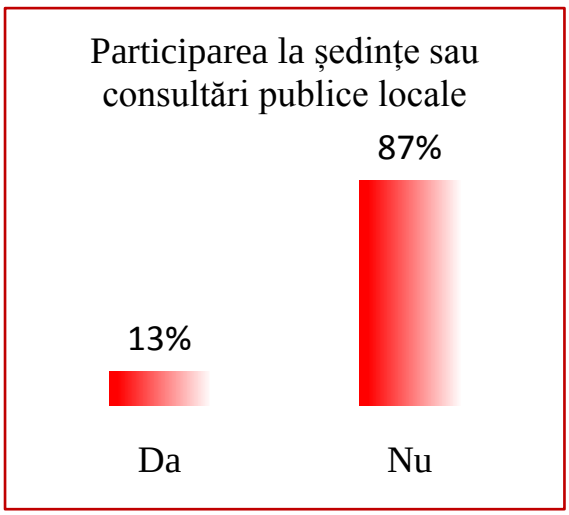
- Atitudinea cetățenilor clujeni față de etnia romă evidențiază o puternică diferențiere față de aceasta, indicând o atitudine de excluziune. 53% resping ideea unei alianțe de rudenie cu un membru de etnie romă, în timp ce 33% nu sunt de acord să aibă un vecin de etnie romă.
- Față de refugiați atitudinea este una mai degrabă negativă, 46% nefiind de acord să aibă un vecin refugiat, respectiv 39% nefiind dispuși să acorde sprijin acestora. De remarcat că 34% declară că ar ajuta un refugiat.
- Voluntariatul se regăsește în mică măsură pe agenda de activități a cetățenilor, 60% declarând că nu au participat la nicio astfel de activitate în ultimul an, 22% declarând că au participat la mai puțin de 5 activități.
- Un procent semnificativ (67%) declară că se implică în luarea deciziilor de la serviciu, vecinătate, școală, dar implicarea în problemele ce țin de legislație și administrație relevă mai degrabă o retragere a cetățenilor în raport cu acestea: doar 13% declară că au participat la consultări publice ale autorităților locale. 23% declară însă că au semnat o petiție pentru rezolvarea unei probleme locale.
- În ciuda percepției generale că românii sunt interesați de politică, doar 23% declară că sunt interesați în mare sau foarte mare măsură de politică, 37% declarând că se antrenează în dezbateri politice.
- Înstrăinarea cetățenilor față de mediul politic este evidențiată de faptul că numai 10% dintre respondenți au putut numi cel puțin un parlamentar care reprezintă localitatea lor, deși 28% declarau că își cunosc parlamentarii, mai mult de jumătate dintre aceștia nominalizând aleși ai altor localități sau aleși locali.
- Între instituțiile analizate, Armata se poziționează în topul încrederii respondenților, cu o medie de 3.5 pe o scală de la 1 la 5, respectiv cu 51% dintre respondenți declarând că au încredere mare sau foarte mare în aceasta.

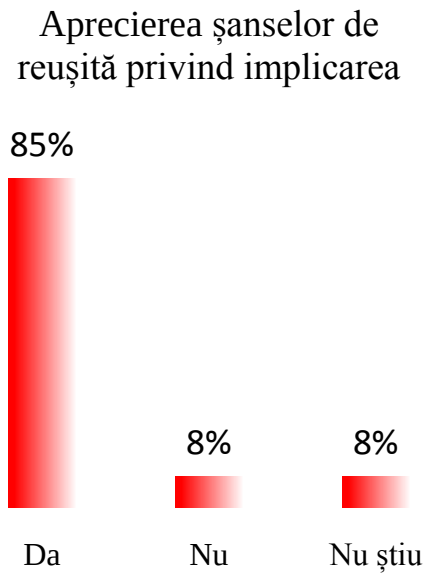
- Președinția este următoarea instituție ca și încredere acordată, 34% declarând că au încredere mare sau foarte mare în aceasta, întrunind o medie de 3, pe o scală de la 1 la 5.
- Studiul relevă o foarte scăzută încredere în instituția fundamentală a democrației, Parlamentul întrunind un scor extrem de mic –cu o medie de 1.8 pe o scală de la 1 la 5. 68% au puțină sau foarte puțină încredere în Parlament, 52 având puțină sau foarte puțină încredere în Guvern, care întrunește la rândul lui un scor de 2.2 pe o scală de la 1 la 5.
- În ceea ce privește utilitatea instituțiilor, în ciuda faptului că scorurile primite evidențiază importanța acestora pentru majoritatea respondenților (medii de peste 3, și aprecieri ca utile sau foarte utile de peste 40% - excepție Parlamentul cu 39%), este de remarcat că o importantă parte a respondenților consideră Parlamentul drept puțin sau foarte puțin util - 32%, respectiv Guvernul - 22%.
- Armata este considerată drept cea mai utilă instituție a statului, cu un scor de 4.1 pe o scală de la 1 la 5, respectiv 66% considerând-o drept utilă sau foarte utilă.
- Printre criteriile de evaluare a performanței prim ministrului sau primarului se regăsesc respectarea promisiunilor din campania electorală - pentru 38%, rezultatele programelor implementate - pentru 47%, profesionalismul – pentru 4%, apartenența la un partid - pentru 2% dintre clujeni.

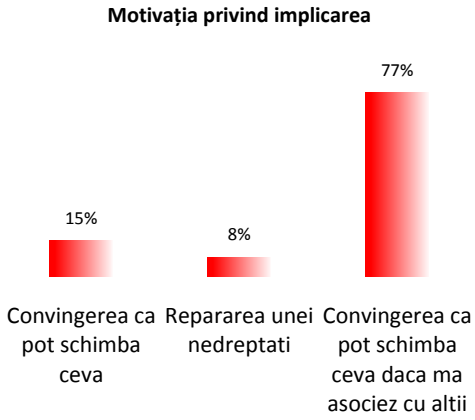
Implicarea civică în ultimul an, în Cluj Napoca

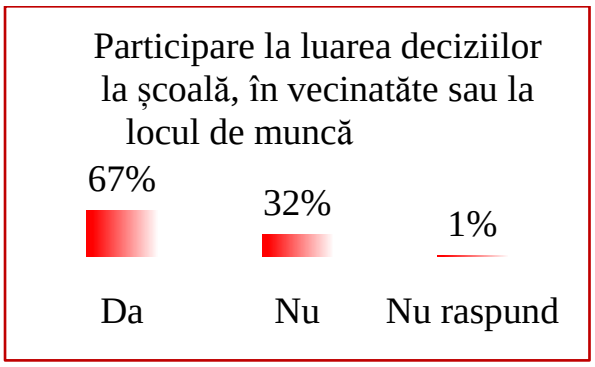

Constanța

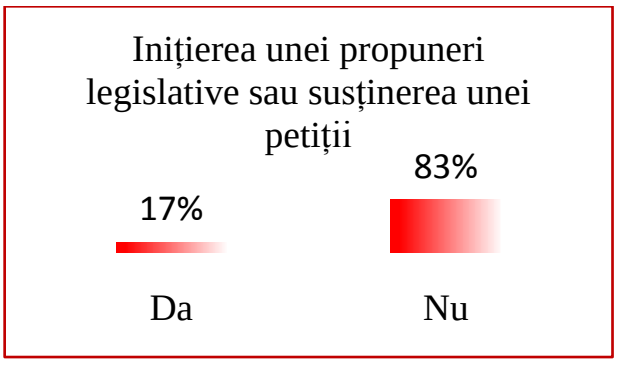
- Atitudinea constănțenilor față de cetățenii români de etnie romă evidențiază o puternică diferențiere față de aceștia. Se conturează o atitudine de excluziune: 49% resping ideea unei alianțe de rudenie cu o persoană de etnie romă, iar 47% nu sunt de acord să aibă un vecin de etnie romă.
- Față de refugiați atitudinea este una mai degrabă negativă, 50% nefiind de acord să aibă un vecin refugiat, respectiv 45% nefiind dispuși să acorde sprijin acestora. De remarcat că 24% declară că ar ajuta un refugiat.
- Voluntariatul se regăsește în mică măsură pe agenda de activități a constănțenilor, 71% declarând că nu au participat la o astfel de activitate în ultimul an, 23% declarând că au participat la mai puțin de 5 activități.
- Un procent semnificativ (67%) declară că se implică în luarea deciziilor de la serviciu, vecinătate, școală, dar implicarea în problemele ce țin de legislație și administrație relevă mai

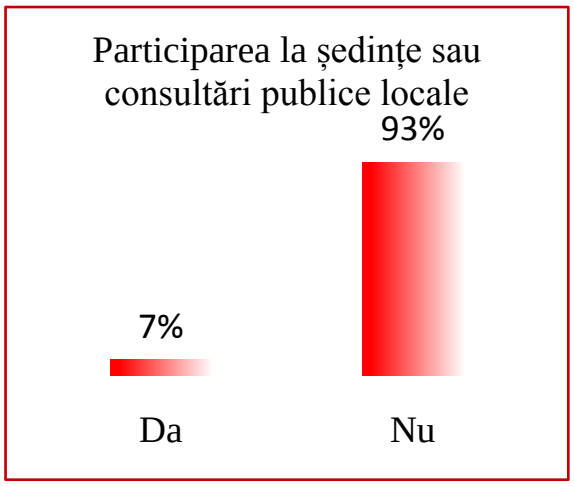
degrabă o retragere a cetățenilor în raport cu acestea: doar 7% declară că au participat la consultări publice ale autorităților locale. 17% declară însă că au semnat o petiție pentru rezolvarea unei probleme locale.

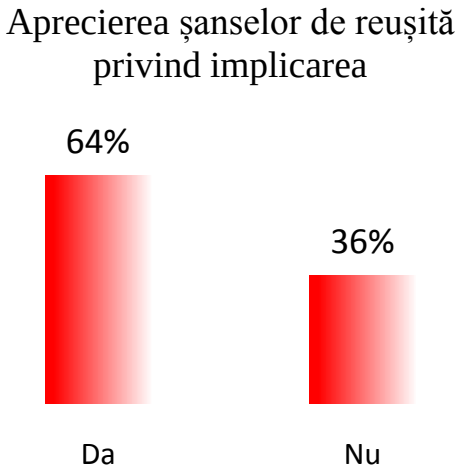
- În ciuda percepției generale că românii sunt interesați de politică, doar 17% declară că sunt interesați în mare sau foarte mare măsură de politică, 36% declarând că se antrenează în dezbateri politice.
- Apatia cetățenilor față de mediul politic este evidențiată de faptul că doar 11% dintre respondenți au putut numi cel puțin un parlamentar ales în circumscripția din localitatea lor. Deși 15% declarau, la o intrebarea anterioară, că își cunosc parlamentarii, mai mult de jumătate dintre aceștia au nominalizat aleși ai altor localități sau aleși locali.
- Între instituțiile analizate, Armata se poziționează în topul încrederii respondenților, cu o medie de 4 pe o scală de la 1 la 5, respectiv cu 67% dintre respondenți declarând că au încredere mare sau foarte mare în aceasta.
- Ancheta sociologică relevă o încredere foarte scăzută în Parlament, instituția întrunind un scor extrem de mic – media 1.7, 68% având puțină sau foarte puțină încredere în Parlament, 58 având puțină sau foarte puțină încredere în Guvern, care întrunește la rândul lui un scor de 2.2 pe o scală de 1 la 5.
- În ceea ce privește utilitatea instituțiilor, în ciuda faptului că scorurile primite evidențiază importanța acestora pentru majoritatea respondenților (medii de peste 3), este de remarcat că o importantă parte a respondenților consideră Parlamentul drept puțin sau foarte puțin util - 34%. Biserica este considerată drept puțin sau foarte puțin utilă de 35% dintre respondenții constănțeni.
- Armata este considerată drept cea mai utilă instituție a statului, cu un scor de 4.2, respectiv 74% considerând-o drept utilă sau foarte utilă.
- Printre principalele criterii de evaluare a performanței prim ministrului sau primarului se regăsesc respectarea promisiunilor din campania electorală - pentru 40% și rezultatele programelor implementate - pentru 55%.

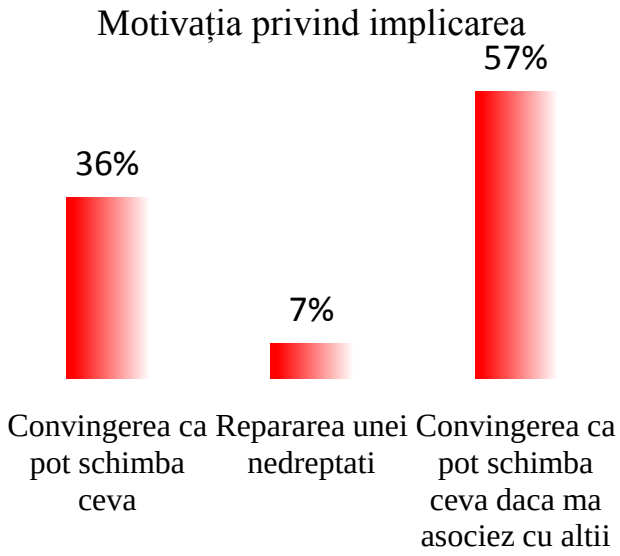
Implicarea civică în ultimul an, în Constanța

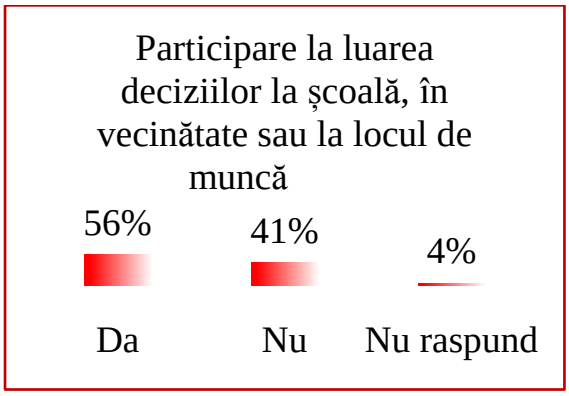

Timișoara

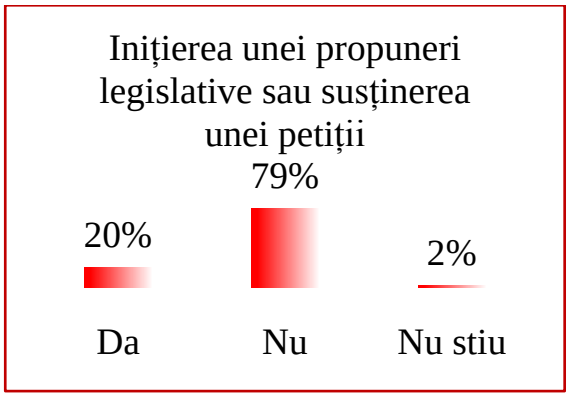
- Atitudinea față de etnia romă evidențiază o puternică diferențiere față de aceasta, relevând un comportament de excluziune. 53% resping ideea unei alianțe de rudenie cu un membru de etnie romă, iar 35% nu sunt de acord să aibă un vecin de etnie romă.
- În ceea ce privește refugiații, atitudinea este una mai degrabă negativă, 52% nefiind de acord să aibă un vecin refugiat, respectiv 46% nefiind dispuși să acorde sprijin acestora. De remarcat că 27% declară că ar ajuta un refugiat.
- Voluntariatul se regăsește în mică măsură pe agenda de activități a cetățenilor, 71% declarând că nu au participat la nici o astfel de activitate în ultimul an, 20% declarând că au participat la mai puțin de 5 activități.
- 56% declară că se implică în luarea deciziilor de la serviciu, vecinătate, școală, dar implicarea în problemele ce țin de legislație și administrație relevă mai degrabă o retragere a cetățenilor în

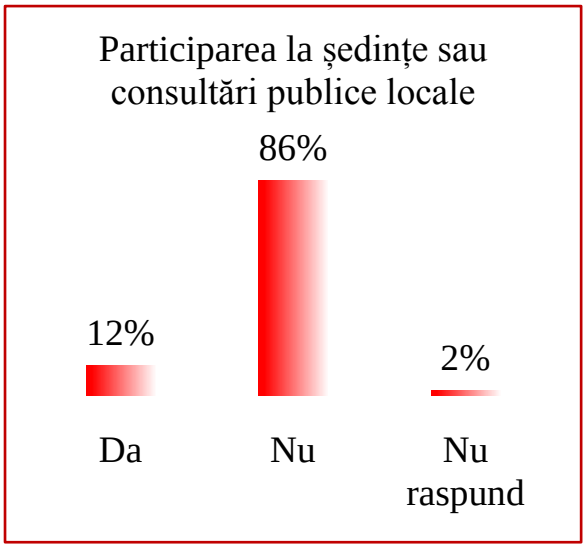
raport cu acestea: doar 12% declară că au participat la consultări publice ale autorităților locale. 20% declară însă că au semnat o petiție pentru rezolvarea unei probleme locale.

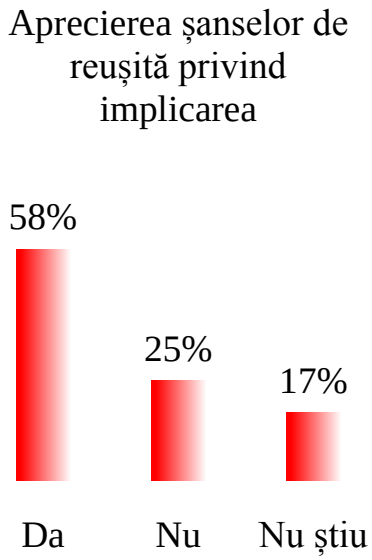
- În ciuda percepției generale că românii sunt interesați de politică, doar 23% declară că sunt interesați în mare sau foarte mare măsură de politică, 33% declarând că se antrenează în dezbateri politice.
- Înstrăinarea timișorenilor față de mediul politic este evidențiată de faptul că numai 7% dintre respondenți au putut numi cel puțin un parlamentar care reprezintă localitatea lor, deși 15% declarau că își cunosc parlamentarii. În plus, mai mult de jumătate dintre aceștia au nominalizat aleși ai altor localități sau aleși locali.
- Între instituțiile analizate, Armata se poziționează în topul încrederii respondenților, cu o medie de 4 pe o scală de la 1 la 5, respectiv cu 65% dintre respondenți declarând că au încredere mare sau foarte mare în aceasta.
- Studiul relevă o foarte scăzută încredere în principalele instituții politice. Parlamentul întrunește un scor extrem de mic – media 2.1, 59% având puțină sau foarte puțină încredere în Parlament. 31% dintre respondenți au puțină sau foarte puțină încredere în Guvern, care întrunește la rândul lui un scor de 2.5 pe o scală de 1 la 5.
- În ceea ce privește utilitatea instituțiilor, în ciuda faptului că scorurile primite evidențiază importanța acestora pentru majoritatea respondenților (medii de peste 3), este de remarcat că o parte semnificativă a respondenților consideră Parlamentul drept puțin sau foarte puțin util - 25%.
- Armata este considerată drept cea mai utilă instituție a statului, cu un scor de 4.3, respectiv 76% considerând-o drept utilă sau foarte utilă.
- Printre principalele criterii de evaluare a performanței prim ministrului sau primarului se regăsesc respectarea promisiunilor din campania electorală - pentru 47% și rezultatele programelor implementate - pentru 46% și apartenența la un partid politic – pentru 1% dintre respondenți.

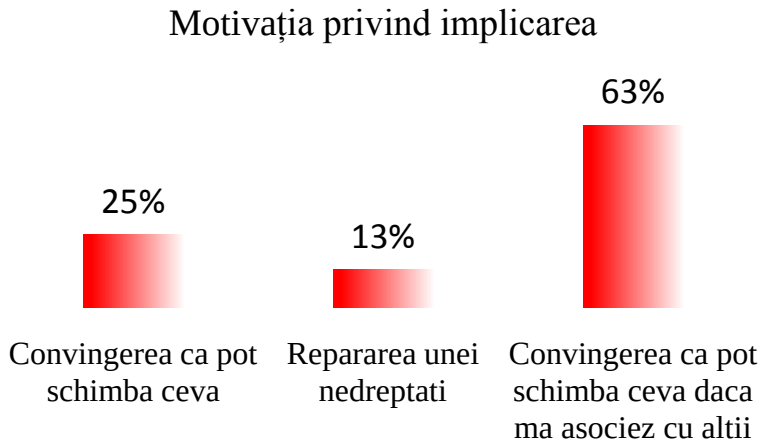
Implicarea civică în ultimul an, în Timișoara

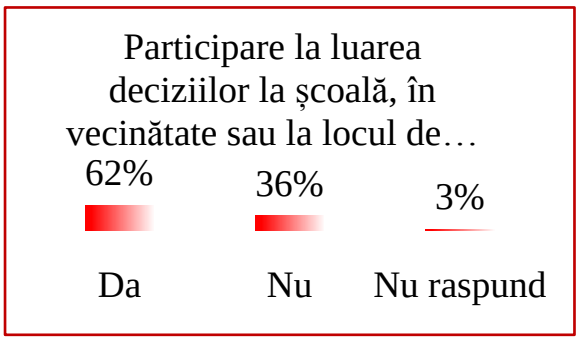

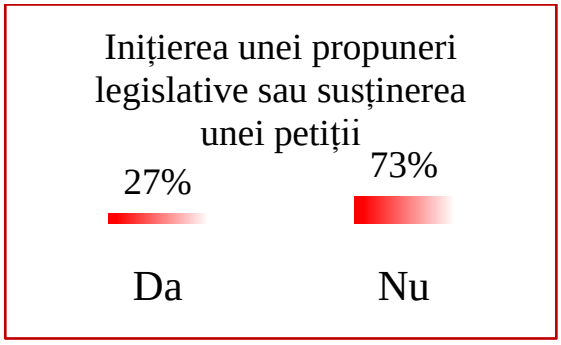

Craiova

- Față de etnia romă, atitudinea craiovenilor se înscrie în logica diferențierii de tip noi/voi. 55% resping ideea unei alianțe de rudenie cu un membru de etnie romă, iar 40% nu sunt de acord să aibă un vecin de etnie romă.
- Față de refugiați, atitudinea este una mai degrabă negativă, 54% dintre respondenți nefiind de acord să aibă un vecin refugiat, iar 42% nu ar acorda sprijin acestora. Pe de altă parte, 22% declară că ar ajuta un refugiat.
- Voluntariatul se regăsește în mică măsură pe agenda de activități a cetățenilor, 82% declarând că nu au participat la nicio astfel de activitate în ultimul an, 12% declarând că au participat la mai puțin de 5 activități.

- 62% declară că se implică în luarea deciziilor de la serviciu, vecinătate, şcoală, iar implicarea în problemele ce ţin de legislaţie şi administraţie relevă un comportament relativ activ: 15% declară că au participat la consultări publice ale autorităţilor locale, iar 27% dintre respondenţi declară însă că au semnat o petiţie pentru rezolvarea unei probleme locale.
- Interesul faţă de politică este destul de mic, doar 25% declarând că sunt interesaţi în mare sau foarte mare măsură de politică. 36% se antrenează în dezbateri politice.
- Înstrăinarea cetăţenilor faţă de mediul politic este evidenţiată de faptul că numai 15% dintre respondenţi au putut numi cel puţin un parlamentar care reprezintă localitatea lor, deşi 21% declarau că îşi cunosc parlamentarii, mai mult de jumătate dintre aceştia nominalizând aleşi ai altor localităţi sau aleşi locali.
- Între instituţiile analizate, Armata se poziţionează în topul încrederii respondenţilor, cu o medie de 3.9 pe o scală de la 1 la 5, respectiv cu 61% dintre respondenţi declarând că au încredere mare sau foarte mare în aceasta.
- Studiul relevă o foarte scăzută încredere în Parlament, instituţia întrunind un scor extrem de mic – media 2, 63% având puţină sau foarte puţină încredere în Parlament.
- În ceea ce priveşte utilitatea instituţiilor politice, în ciuda faptului că scorurile primite evidenţiază importanţa acestora pentru majoritatea respondenţilor (medii de peste 3 şi aprecieri drept utile sau foarte utile în jur de 60%), în jur de 20% consideră Parlamentul, Guvernul şi Presedinţia drept puţin sau foarte puţin utile.
- Armata este considerată drept cea mai utilă instituţie a statului, cu un scor de 4.3, respectiv 76% considerând-o drept utilă sau foarte utilă.
- Organizaţiile societăţii civile nu se bucură de un nivel de încredere foarte ridicat şi nici utilitatea lor nu este considerată drept covârşitoare. 36% dintre respondenţi nu au încredere în acestea, iar 16% nu îşi pot exprima un punct de vedere privind utilitatea acestora.
- Biserica este privită cu neîncredere de 44% dintre respondenţi, dar gradul de utilitate este văzut de 43% drept mare sau foarte mare.
- Printre principalele criterii de evaluare a performanţei prim ministrului sau primarului se regăsesc respectarea promisiunilor din campania electorală - pentru 49% şi rezultatele programelor implementate - pentru 32%, respectiv apartenenţa la un partid politic – pentru 9% dintre respondenţi.

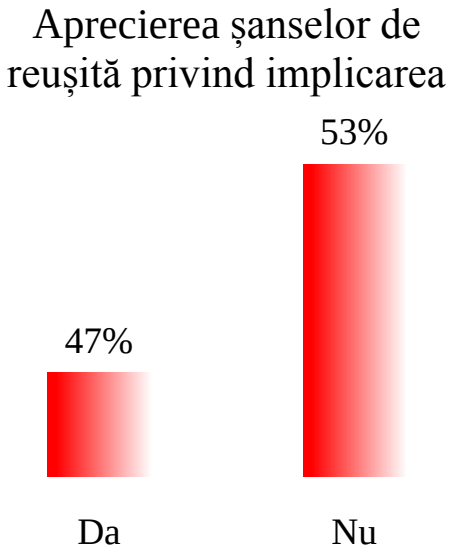
Implicarea civică în ultimul an, în Craiova

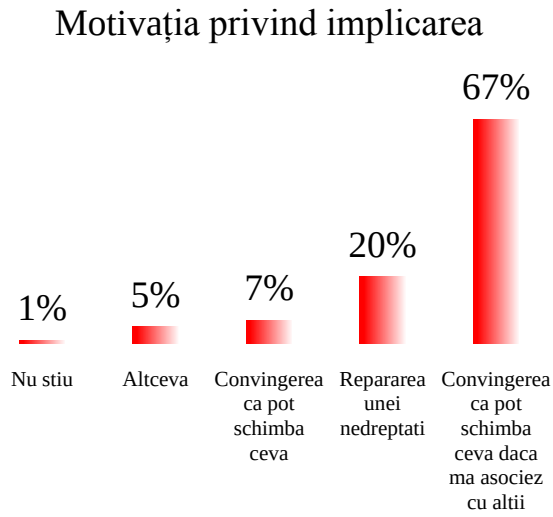

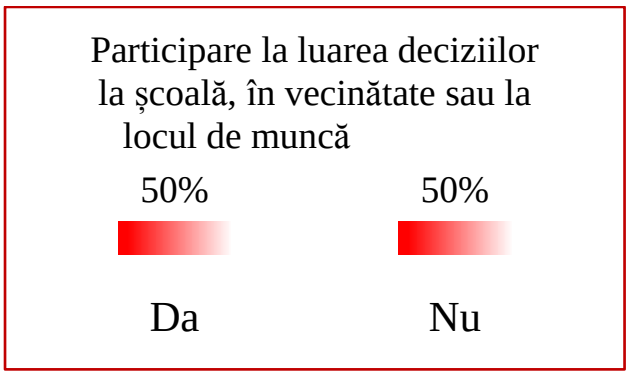

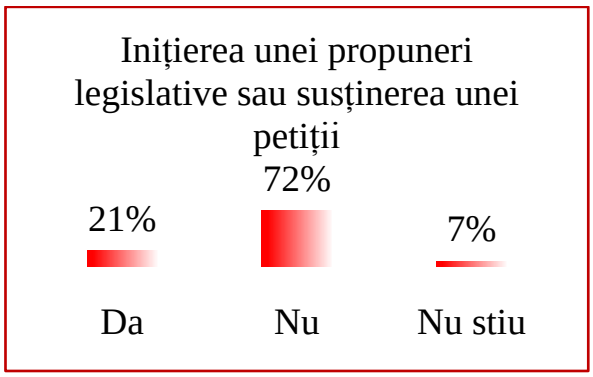
Giurgiu

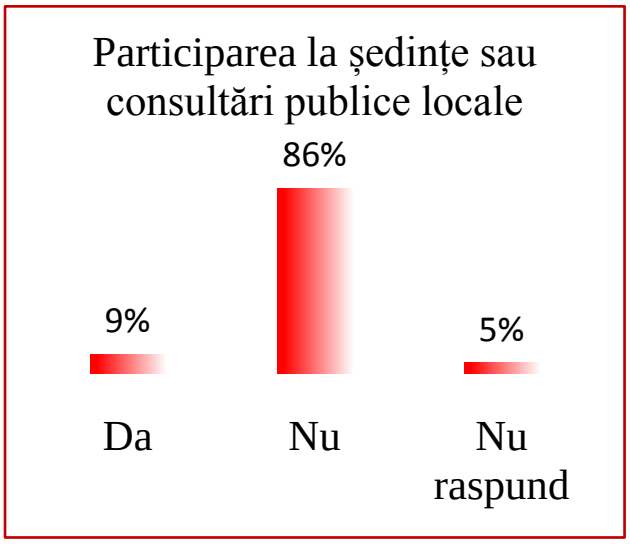
- Atitudinea față de etnia romă a giurgiuvenilor evidențiază, subsecvent mediei naționale, o puternică diferențiere față de aceasta, 46% dintre aceștia respingând ideea unei alianțe de rudenie cu un cetățean român de etnie romă. Faptul că 40% nu agreează în mare și în foarte mare măsură scenariul prezentat în chestionar, de a avea un vecin de etnie romă, arată că, deși identificăm un comportament de diferențiere de tip voi-noi, aceasta nu presupune și unul de excluziune.
- Raportarea față de refugiați poate fi catalogată mai degrabă negativă, 61% dintre respondenți nefiind de acord să aibă un vecin refugiat, iar 44% nu ar acorda sprijin acestora. Totuși, 29% au declarat că ar ajuta un refugiat.
- În ceea ce privește activitățile de voluntariat, 62% declară că nu au participat la nicio astfel de activitate în ultimul an, 18% susțin că au participat la mai puțin de 5 activități.
- 50% dintre respondenți declară că se implică în luarea deciziilor de la serviciu, vecinătate, școală, dar implicarea în problemele ce țin de legislație și administrație relevă mai degrabă o retragere a cetățenilor în raport cu acestea: doar 9% declară că au participat la consultări publice ale autorităților locale. Totuși, 21% dintre respondenți declară însă că au semnat o petiție pentru rezolvarea unei probleme locale.
- Interesul față de politică este destul de mare, doar 37% declarând că sunt interesați în mare sau foarte mare măsură de politică și 39% se antrenează în dezbateri politice.
- 17% dintre respondenți au declarat că își cunosc europarlamentarii, dar numai 8% au putut numi cel puțin un parlamentar care reprezintă localitatea lor, fapt ce implică o înstrăinare a cetățenilor față de mediul politic.
- Între instituțiile analizate, Armata se poziționează în topul încrederii respondenților, cu o medie de 4.4 pe o scală de la 1 la 5, respectiv cu 69% dintre respondenți declarând că au încredere mare sau foarte mare în aceasta.
- Studiul relevă o foarte scăzută încredere în Parlament, acesta întrunind un scor extrem de mic – media 1.8 pe o scală de 1 la 5. 67% au puțină sau foarte puțină încredere în Parlament.
- În ceea ce privește utilitatea instituțiilor politice, în ciuda faptului că scorurile primite evidențiază importanța acestora pentru majoritatea respondenților (medii de peste 3 și aprecieri drept utile sau foarte utile de peste 40% - excepție Parlamentul cu 39%), este de remarcat că o importantă parte a respondenților consideră Parlamentul drept puțin sau foarte puțin util - 25%.
- Armata este considerată drept cea mai utilă instituție a statului, cu un scor de 4.5 pe o scală de la 1 la 5, respectiv 75% considerând-o drept utilă sau foarte utilă.
- Organizațiile societății civile nu se bucură de un nivel de încredere foarte ridicat, utilitatea lor nu este considerată drept semnificativă. În plus, 29% dintre respondenți nu au încredere în acestea, iar 27% nu au nici o opinie privind utilitatea acestora.
- Biserica este privită cu încredere de 57% dintre respondenți, iar gradul de utilitate este văzut de 62% drept mare sau foarte mare.

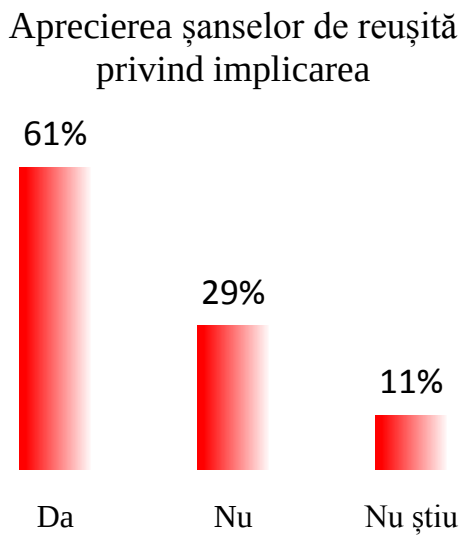
- Printre principalele criterii de evaluare a performanței prim ministrului sau primarului se regăsesc respectarea promisiunilor din campania electorală - pentru 42% și rezultatele programelor implementate - pentru 44%, respectiv apartenența la un partid politic – pentru 2% dintre giurgiuveni.

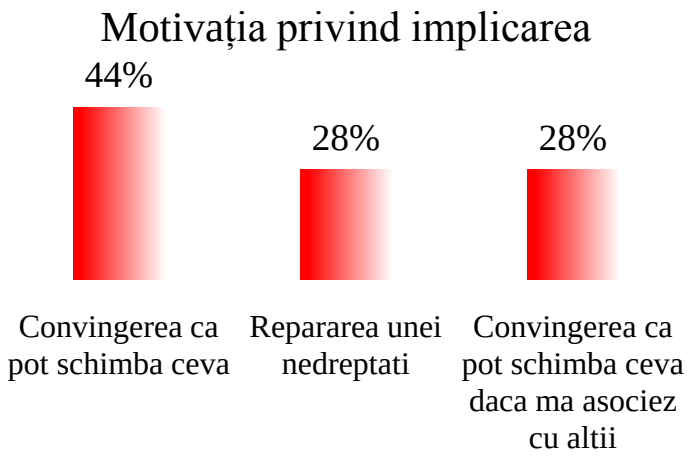
Implicarea civică în ultimul an, în Giurgiu

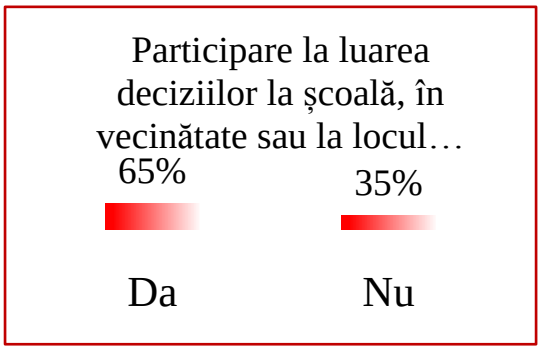

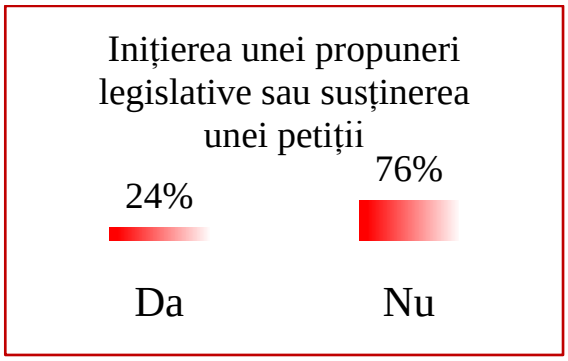
Piatra Neamț

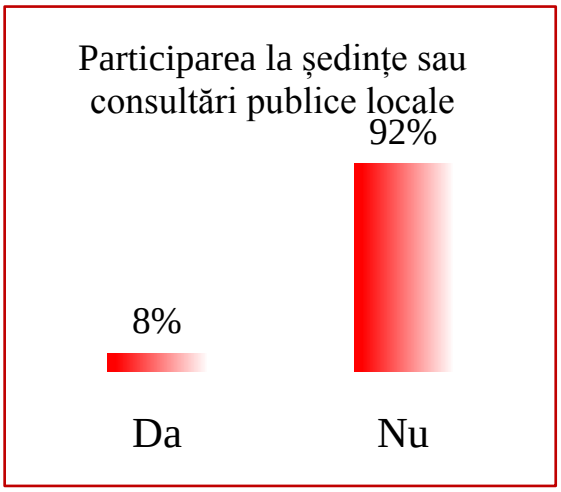
- În ceea ce privește raportarea la cetățenii români de etnie romă, ancheta a relevat o atitudine puternică de diferențiere și excluziune. 55% dintre respondenți resping ideea unei alianțe de rudenie cu un membru de etnie romă al comunității, în timp ce 30% nu ar fi de acord să aibă un vecin de etnie romă.
- Față de refugiați, atitudinea este una mai degrabă negativă, 57% dintre respondenți nefiind de acord să aibă un vecin refugiat, iar 48% nu ar acorda sprijin acestora. Totuși 25% declară că ar ajuta un refugiat.
- Preocuparea pentru voluntariat este foarte redusă, 75% declarând că nu au participat la o astfel de activitate în ultimul an, 16% declarând că au participat la mai puțin de 5 activități.
- 65% dintre respondenți au declarat că se implică în luarea deciziilor de la serviciu, vecinătate, școală, dar implicarea în problemele ce țin de legislație și administrație relevă mai degrabă o retragere a cetățenilor în raport cu acestea: doar 8% declară că au participat la consultări publice ale autorităților locale. Totuși, 24% dintre respondenți declară însă că au semnat o petiție pentru rezolvarea unei probleme locale.
- Interesul față de politică este destul de mic, doar 22% declarând că sunt interesați în mare sau foarte mare măsură de politică. 46% se antrenează în dezbateri politice.
- 27% dintre respondenți au declarat că își cunosc europarlamentarii, iar 18% au putut numi cel puțin un parlamentar care reprezintă localitatea lor, o situație semnificativ diferită față de majoritatea orașelor analizate unde maxim 8% au putut numi un parlamentar reprezentant al localității lor.
- Între instituțiile analizate, Armata se poziționează în topul încrederii respondenților, cu o medie de 3.9 pe o scală de la 1 la 5, respectiv cu 58% dintre respondenți declarând că au încredere mare sau foarte mare în aceasta.
- Studiul relevă o foarte scăzută încredere în Parlament, acesta întrunind un scor extrem de mic – media 2.1 pe o scală de la 1 la 5. 58% au puțină sau foarte puțină încredere în Parlament.
- În ceea ce privește utilitatea instituțiilor politice, în ciuda faptului că scorurile primite arată o recunoaștere și importanță a acestora pentru majoritatea respondenților (medii de peste 3 pe o scală de la 1 la 5 și aprecieri drept utile sau foarte utile de peste 40% - excepție Parlamentul cu 39%), este de remarcat că o importantă parte a respondenților consideră Parlamentul drept puțin sau foarte puțin util - 36%.
- Armata este considerată drept cea mai utilă instituție a statului, cu un scor de 4.2, respectiv 69% considerând-o drept utilă sau foarte utilă.
- Organizațiile societății civile nu se bucură de un nivel de încredere foarte ridicat și nici utilitatea lor nu este considerată drept covârșitoare, 48% dintre respondenți neavând încredere în acestea, iar 29% considerându-le drept puțin sau foarte putin utile.

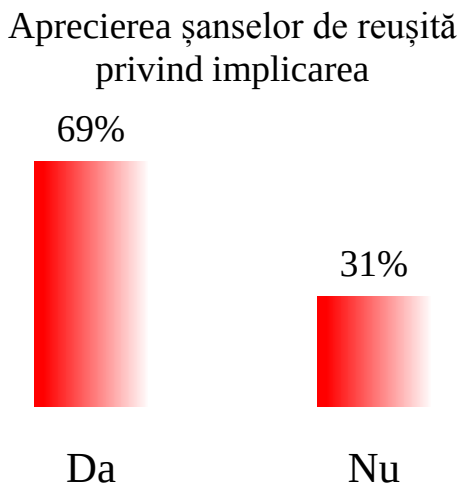
- Biserica este privită cu neîncredere de 40% dintre respondenți, dar gradul de utilitate al acesteia este recunoscut de 44% dintre respondenți drept mare sau foarte mare.
- Printre principalele criterii de evaluare a performanței prim ministrului sau primarului se regăsesc respectarea promisiunilor din campania electorală - pentru 53% și rezultatele programelor implementate - pentru 35%, respectiv apartenența la un partid politic – pentru 5% dintre respondenți.

Implicarea civică în ultimul an, în Piatra Neamț

V. Dimensiunea *Societate civilă*

Societatea civilă este formată din grupurile formale și informale, constituite voluntar, care stau la baza unei democrații funcționale. Organizațiile societății civile sunt autonome în raport cu statul și instituțiile sale, reprezentând o contrapondere la instituțiile sale coercitive.

Organizațiile societății civile se implică în comunitate, în procesele decizionale. Barometrul a urmărit evaluarea dimensiunii *societate civilă* și a avut în vedere o noțiune care descrie structuri

asociative, formale şi informale, declarate apolitice şi care nu sunt forme sau părți ale unor instituții publice sau ale sectorului business. Fondul cercetării noastre a ținut cont de modelul anglo-saxon al conceptului, în sensul în care, în termeni generali, societatea civilă se referă la organizațiile și structurile active între stat și instituțiile sale coercitive, mediul de afaceri și familie. În aceste condiții, societatea civilă include organizații non-profit, organizații sociale, organizații filantropice, organizații sindicale și patronale, mișcări sociale ori grupuri informale de inițiativă – în linii mari, forme de participare la viața comunității.

5.1. Metodologie şi indicatori compoziți

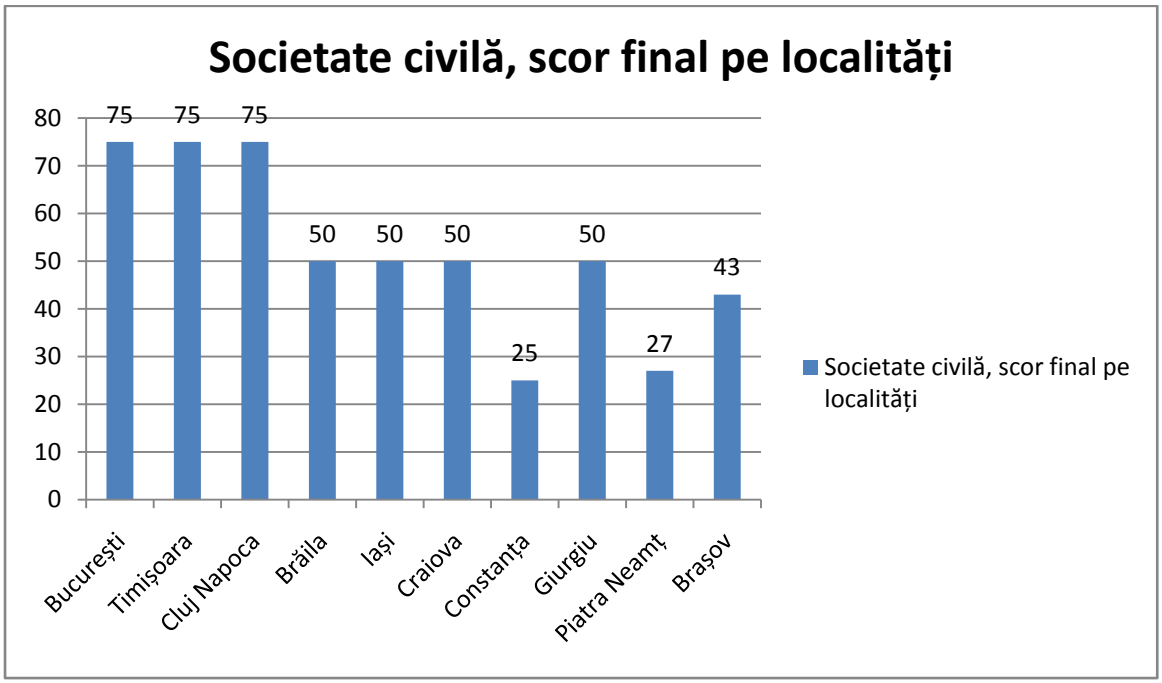
În economia studiului, grupul de experți independenți a considerat că relevante pentru calitatea democrației sunt organizațiile noi ale societății civile și mai puțin cele tradiționale. Astfel, pentru evaluarea acestei dimensiuni la nivel local a fost constituită o bază de 360 de organizații de tip nou ale societății civile din toate localitățile incluse în barometru. Universul cercetării a fost constituit pe baza Registrului Național al organizațiilor, fundațiilor și federațiilor actualizat în martie 2016. Baza de date constituită din registru, a fost filtrată după criteriile următoare: website/cont de Facebook active; acțiuni/proiecte implementate în ultimele 6 luni. În etapa următoare, în baza de date filtrată au rămas 300 de organizații care au fost dimensionate în două tipologii: organizații moderne, de tip nou și organizații tradiționale. A treia etapă a constat în realizarea unei anchete sociologice, pe un eșantion reprezentantiv la nivel național și la nivelul fiecărei localități incluse în Barometru. Aceasta a testat implicarea civică a cetățenilor în fiecare din cele 10 orașe, astfel: calitatea de membru într-o organizație a societății civile, caracteristicile și nivelul implicării civice în ultimul an, respectiv, percepția cetățenilor despre societatea civilă.

În modelul teoretic folosit, organizațiile moderne militează pentru protejarea drepturilor și libertăților fundamentale, consolidarea democrației sau stimularea participării civice. Acestea sunt organizațiile care acționează conform tiparului „watchdog", organizațiile comunitare, organizațiile feministe, ecologice sau de mediu, ale drepturilor pacienților sau persoanelor cu dizabilități. A doua categorie o reprezintă organizațiile tradiționale ale societății civile, măsurate inițial prin raportare la organizațiile civice, de tip nou, în cadrul primului Barometru, realizat în 2012-2013. Cele două tipuri de societate civilă nu trebuie privite în contrast, ci complementar. Dacă societatea civilă tradițională întărește legăturile sociale și stimulează coeziunea socială în jurul instituțiilor sociale, societatea civilă modernă stimulează participarea cetățenilor la decizii prin participarea la consultarea publică, emiterea de propuneri de subiecte pentru agenda publică în baza activităților de advocacy și reacțiile rapide pe care le poate avea în condițiile unei eficiențe slabe a politicului și a instituțiilor politice. Dintre

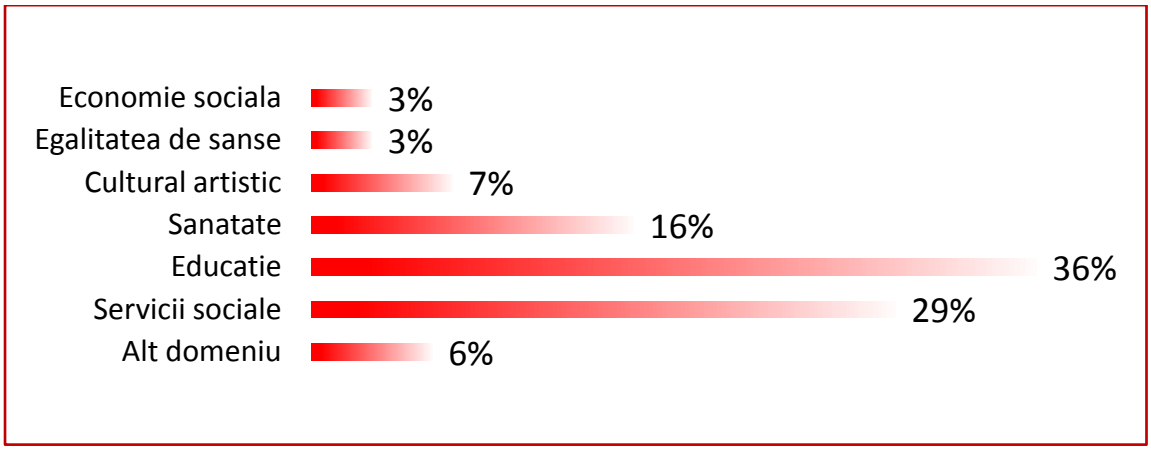
organizațiile societății civile tradiționale fac parte sindicatele, asociațiile și fundațiile de femei (exclusiv cele care acționează pentru egalitatea de gen), organizațiile etnicilor, asociațiile culturale, ghildele, asociațiile sportive sau fan-cluburile. Metodologia BDL a acordat un punctaj mai mare localităților unde societatea civilă nouă este mai activă, respectiv, unde cetățenii au declarat, într-o mai are măsură, că sunt membri ai unei ONG. Astfel, în cadrul celor două tipuri mari, organizațiile au fost regrupate în următoarele subtipuri:

Societatea civilă tradițională	**Societatea civilă de tip nou/organizații civice**
Sindicate	Protejarea drepturilor fundamentale
Asociații și fundații de femei	Dezvoltarea/consolidarea democrației
Organizații pe criterii etnice	Protejarea drepturilor femeilor
Asociații patronale	Protejarea drepturilor pacienților
Asociații meșteș ugărești sau ghilde tradiționale	Protejarea drepturilor minorităților sexuale
Bresle	Protejarea drepturilor persoanelor cu dificultăți
Asociații sportive	Asociații de proprietari
Fan cluburi	Asociații comunitare
	Servicii sociale
	Organizații pentru tineri

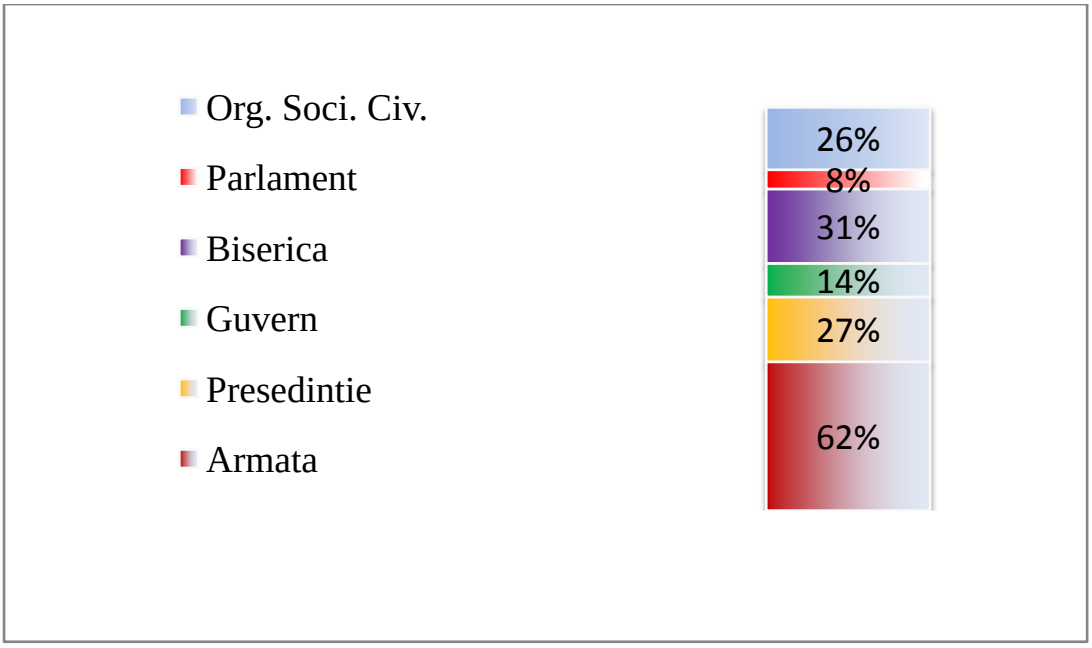
5.2 Scoruri generale, pe localități

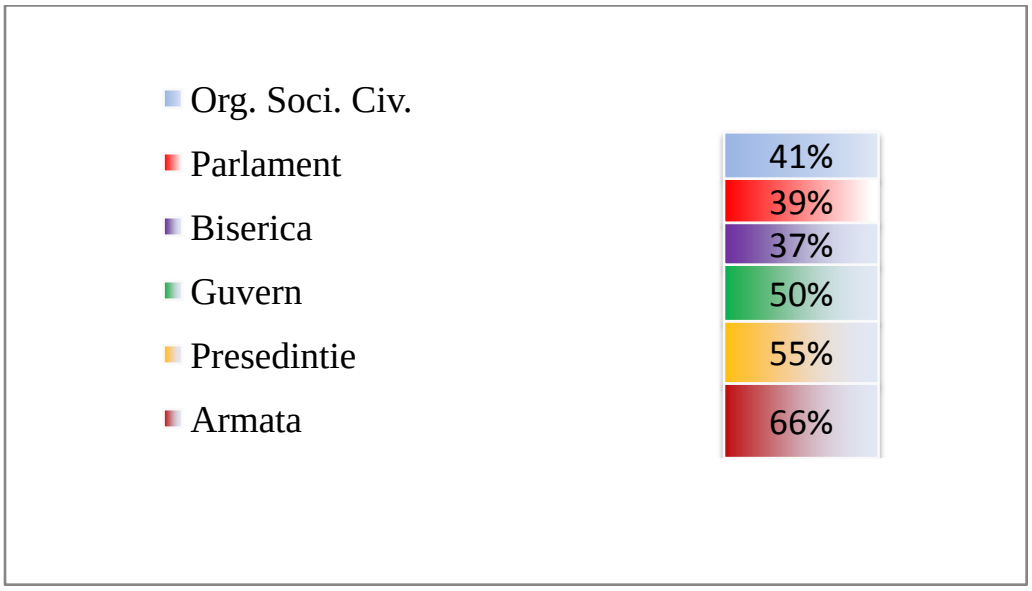

Societatea civilă în *București*

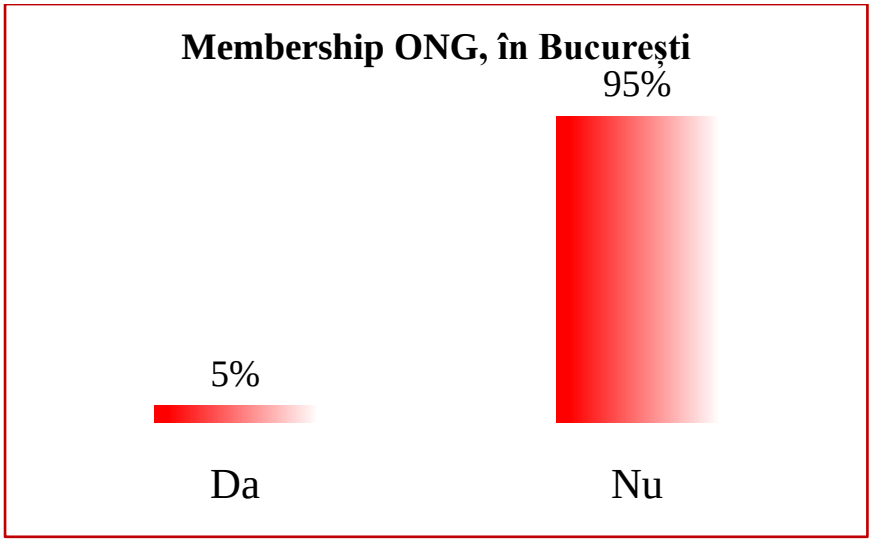

Preponderența societății civile de tip nou, în București

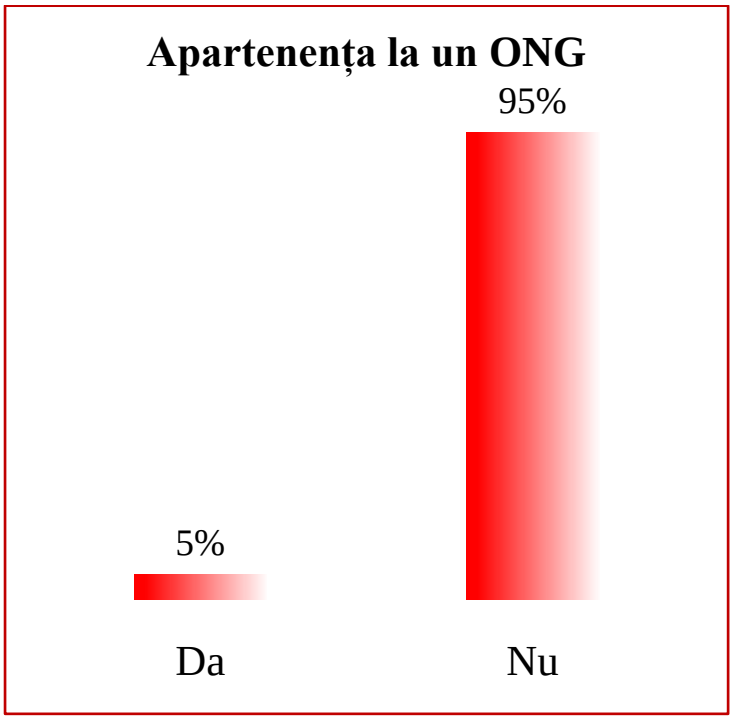

Încrederea bucureștenilor în societatea civilă, în raport cu alte instituții și organizații

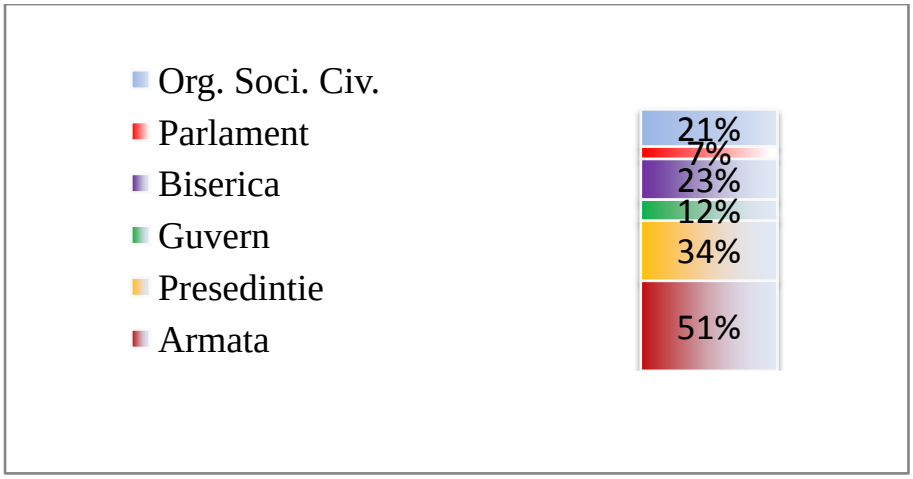

Percepția bucureștenilor față de utilitatea societății civile, în raport cu alte instituții

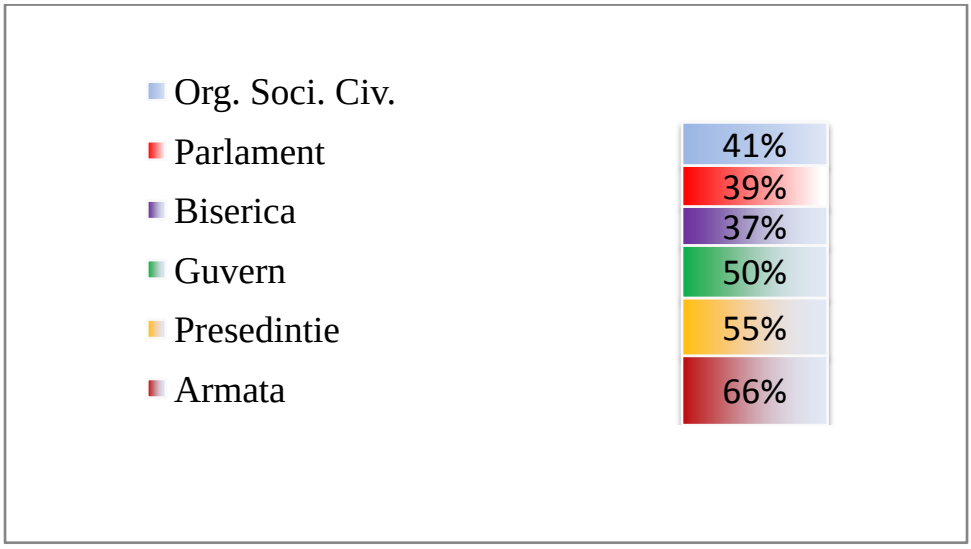

Societatea civilă în *Cluj Napoca*

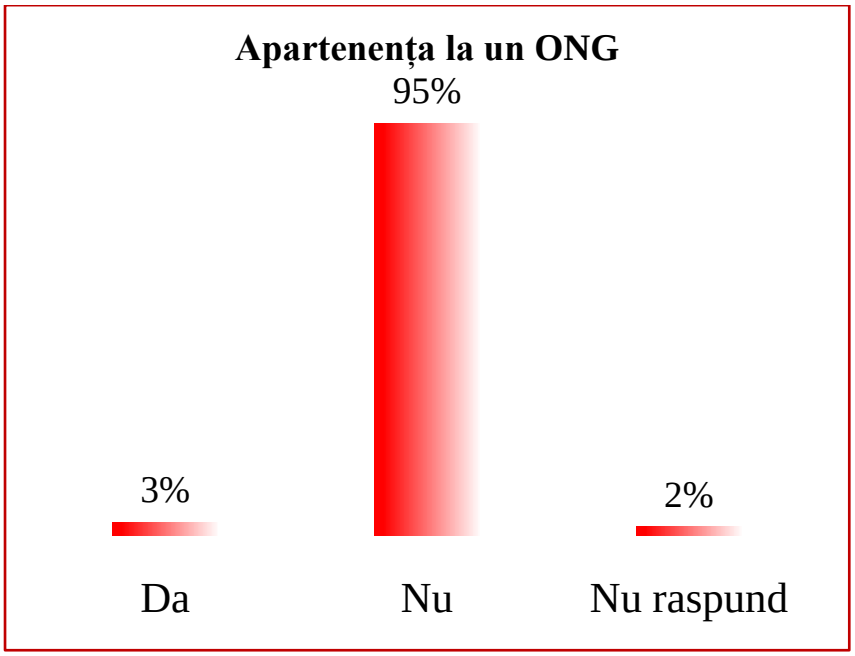

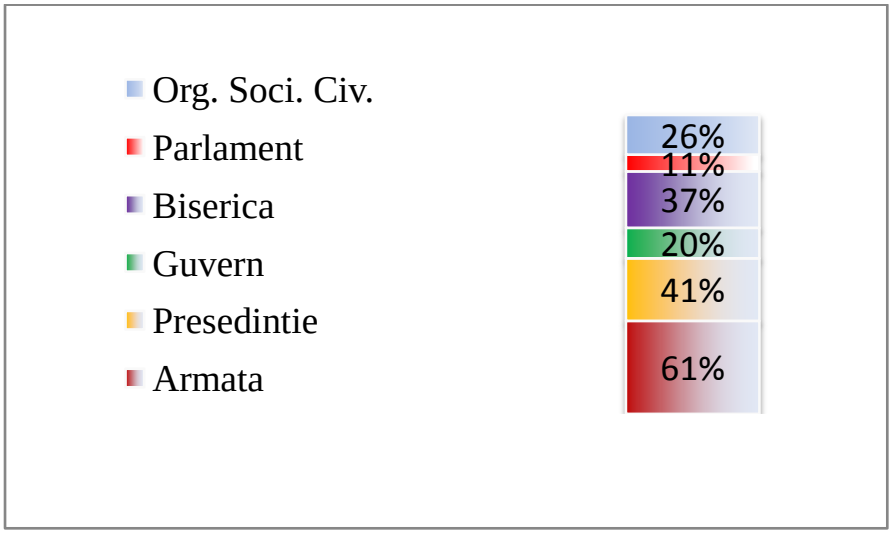

Încrederea clujenilor în societatea civilă, în raport cu alte instituții și organizații

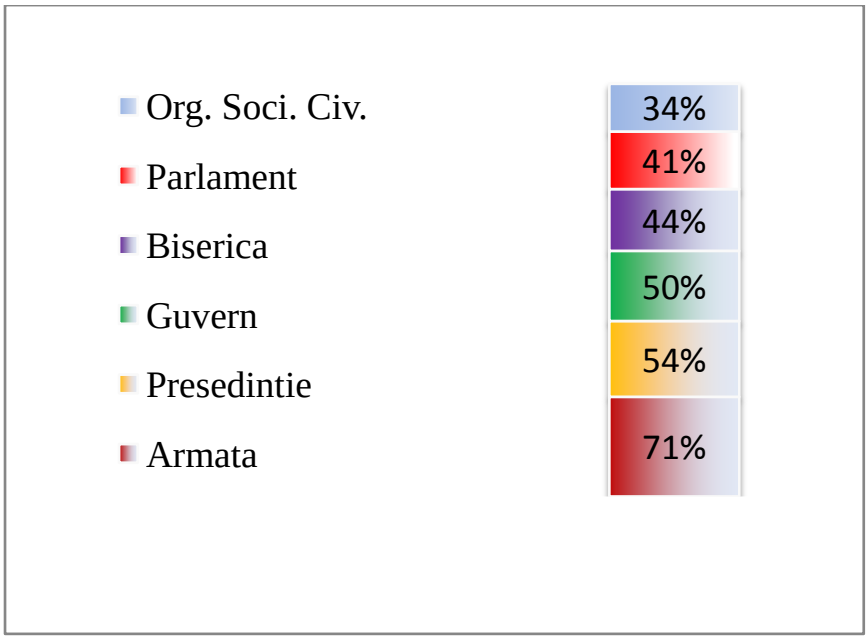

Aprecieri privind utilitatea societății civile, în Cluj Napoca

Apartenența la un ONG
95%
3%
2%
Da
Nu
Nu raspund

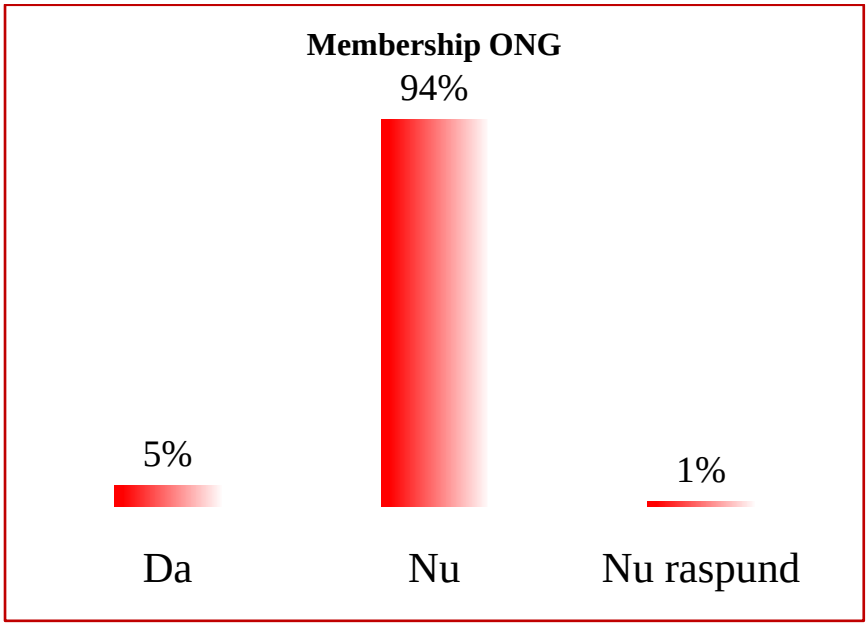

Org. Soci. Civ.
Parlament
Biserica
Guvern
Presedintie
Armata
26%
11%
37%
20%
41%
61%

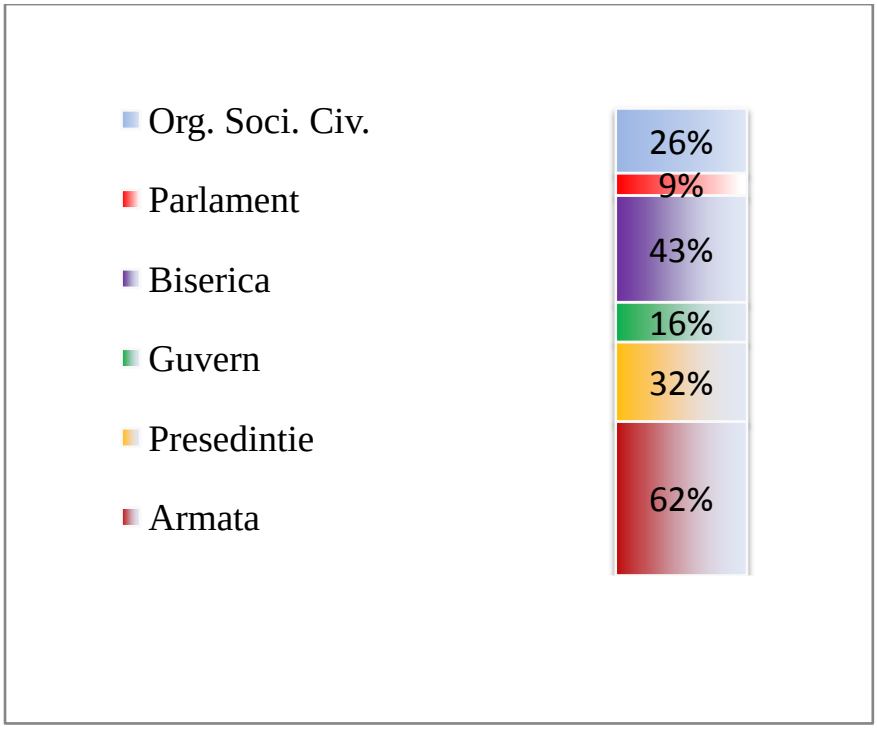
Încrederea în societatea civilă în raport cu instituțiile, în Brașov

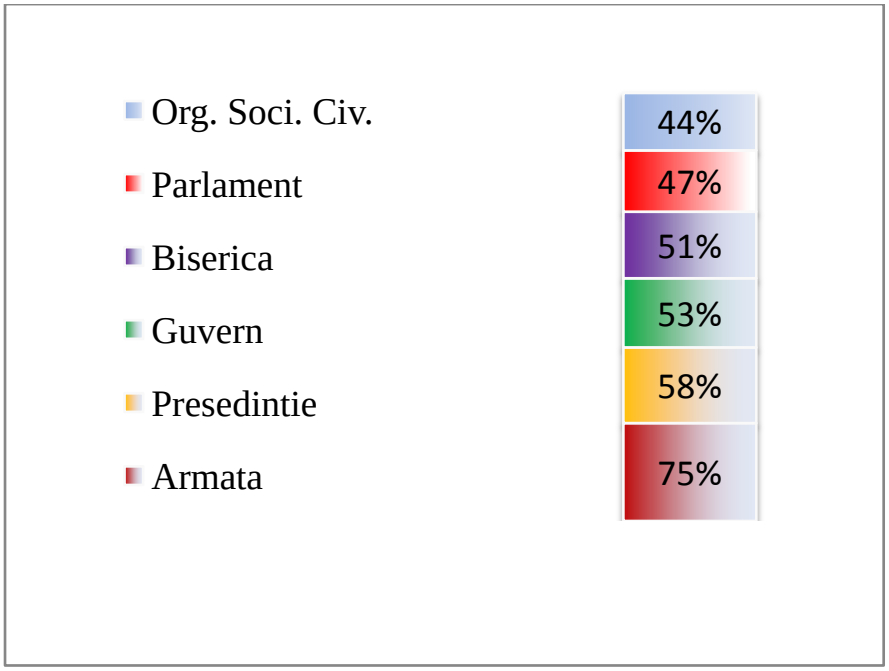

Aprecieri privind utilitatea societății civile de tip nou, în raport cu instituțiile, în Brașov

Societatea civilă în *Iași*

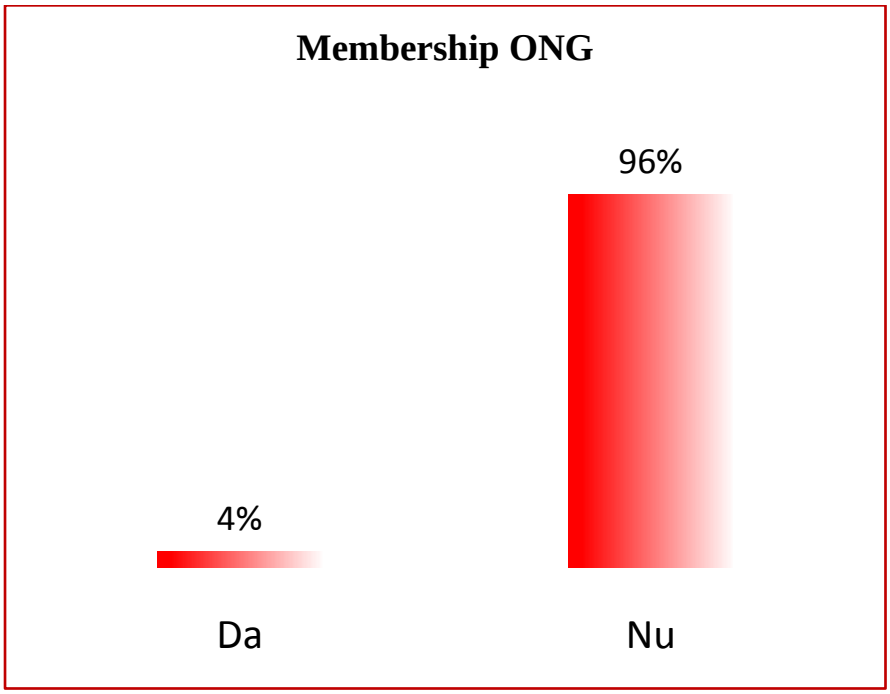

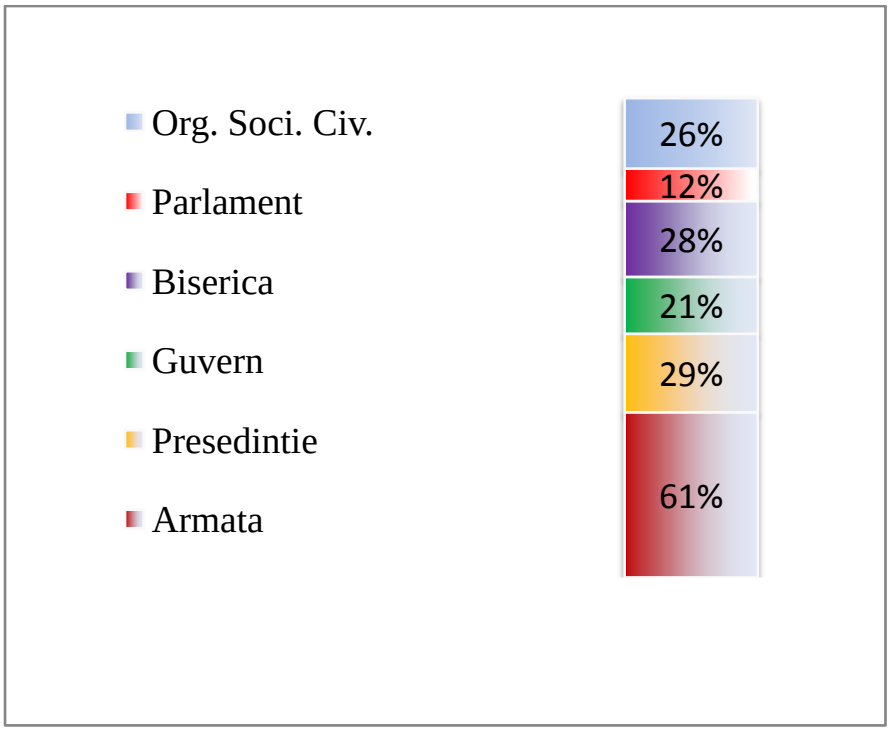

Încrederea în societatea civilă de tip nou în raport cu instituțiile, în Iași

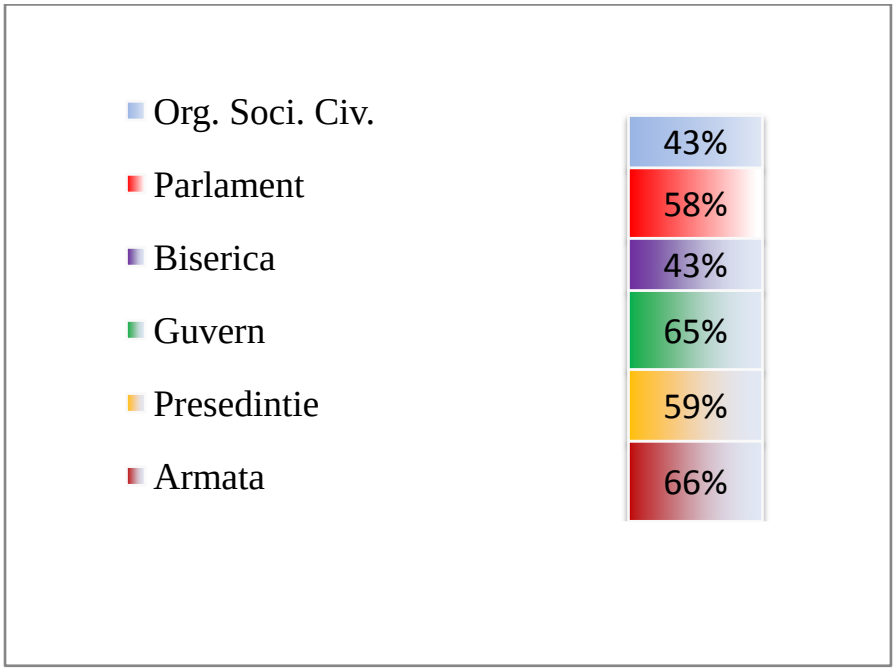

Aprecieri privind utilitatea societății civile de tip nou, în raport cu instituțiile, în Iași

Membership ONG
96%
4%
Da
Nu

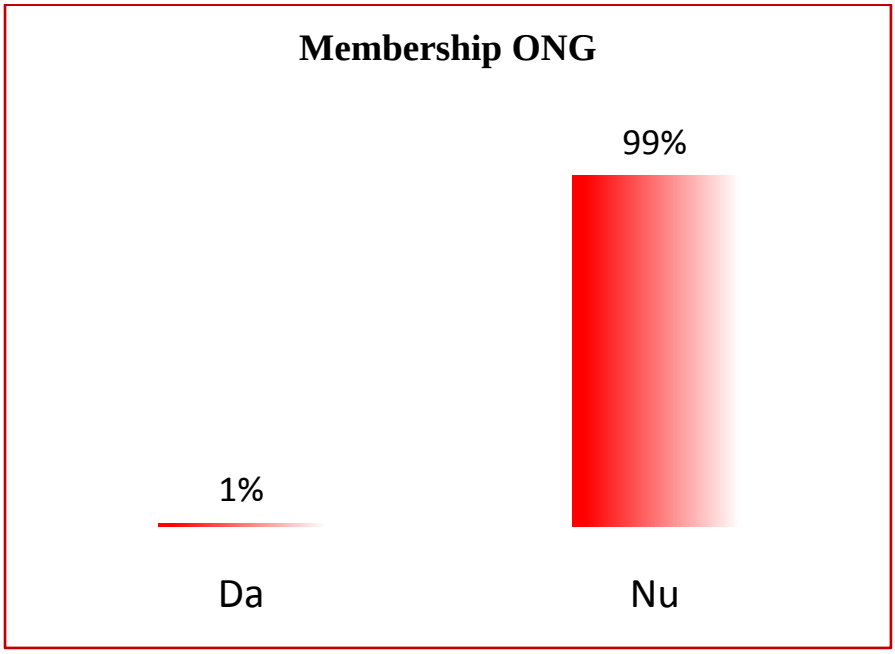

Org. Soci. Civ.
Parlament
Biserica
Guvern
Presedintie
Armata
26%
12%
28%
21%
29%
61%

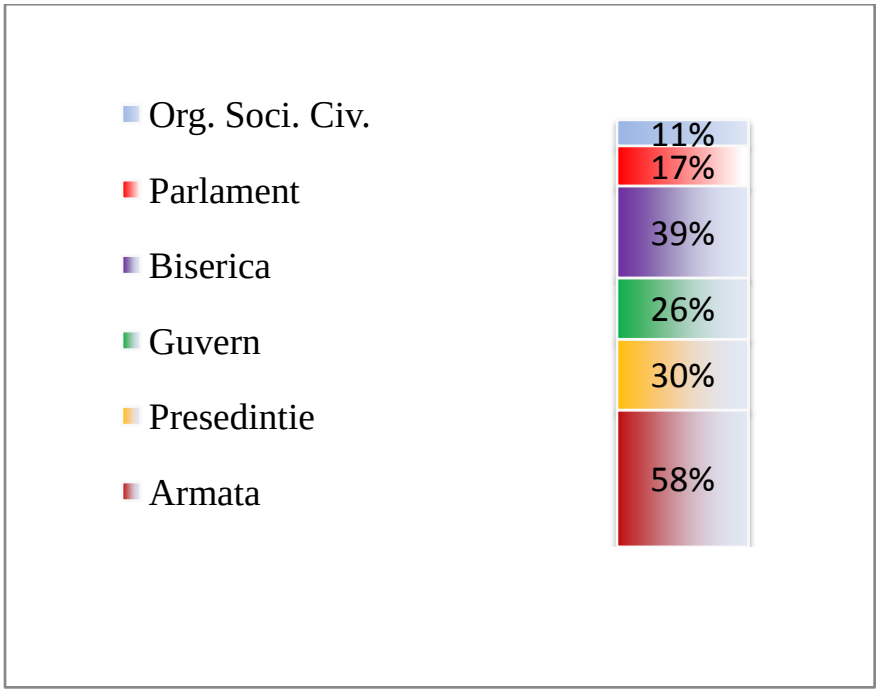
Încrederea în societatea civilă de tip nou în raport cu instituțiile, în Craiova

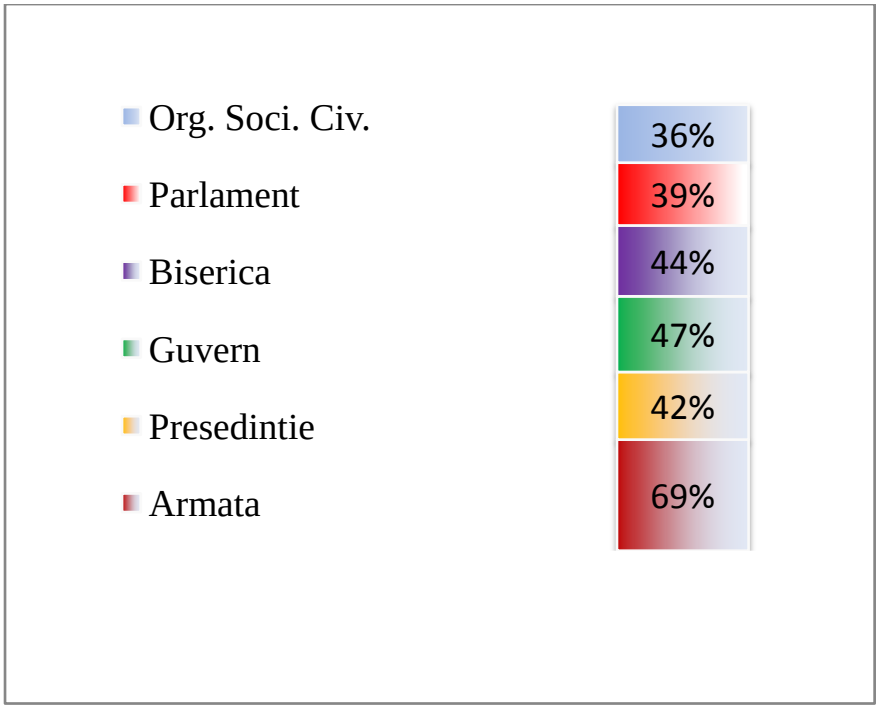

Aprecieri privind utilitatea societății civile de tip nou, în raport cu instituțiile, în Craiova

Societatea civilă în *Piatra Neamț*

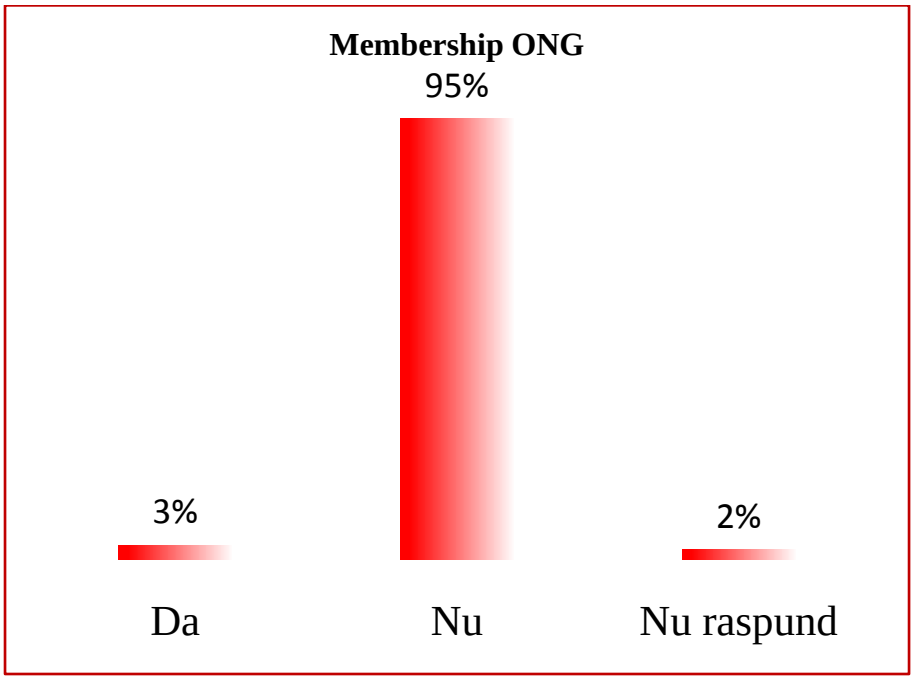

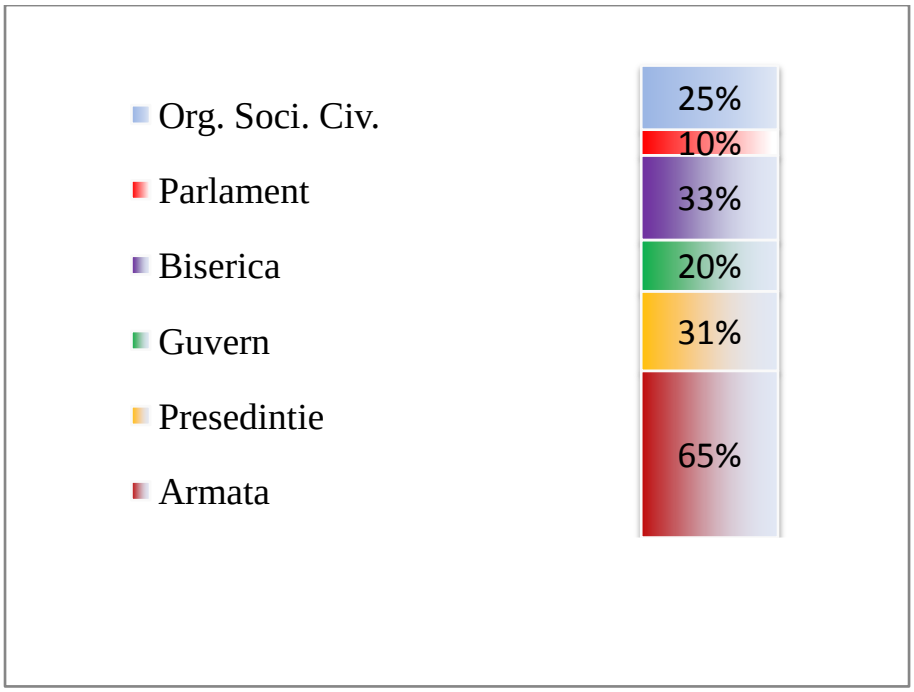

Încrederea în societatea civilă de tip nou în raport cu instituțiile, în Piatra Neamț

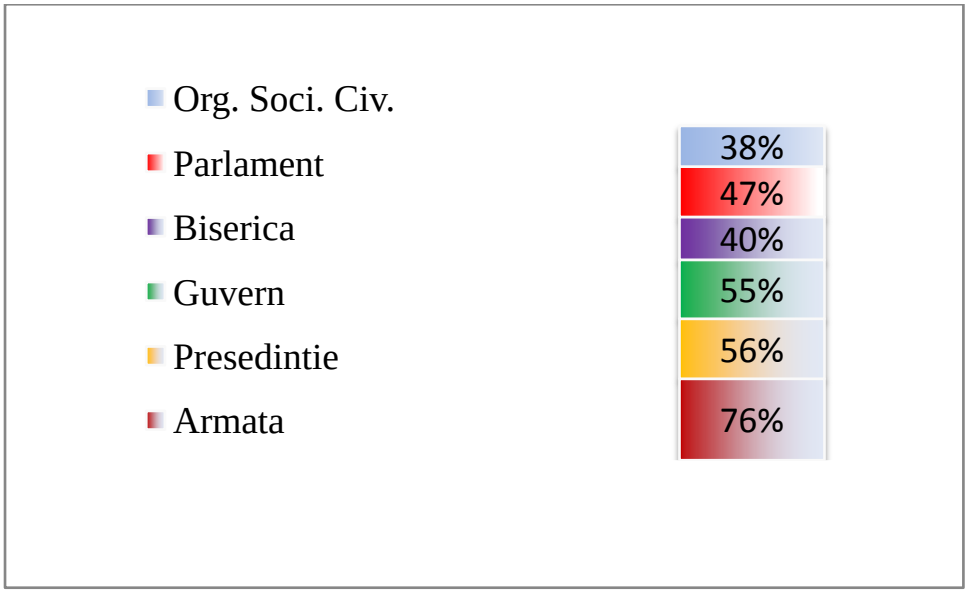

Aprecieri privind utilitatea societății civile de tip nou, în raport cu instituțiile, în Piatra Neamț

Membership ONG
95%
3%
2%
Da
Nu
Nu raspund

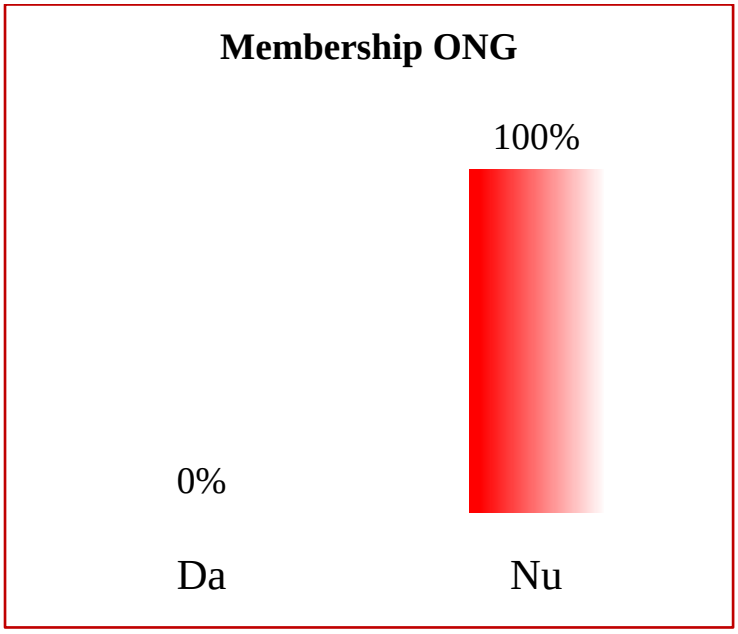

Org. Soci. Civ.
Parlament
Biserica
Guvern
Presedintie
Armata
25%
10%
33%
20%
31%
65%

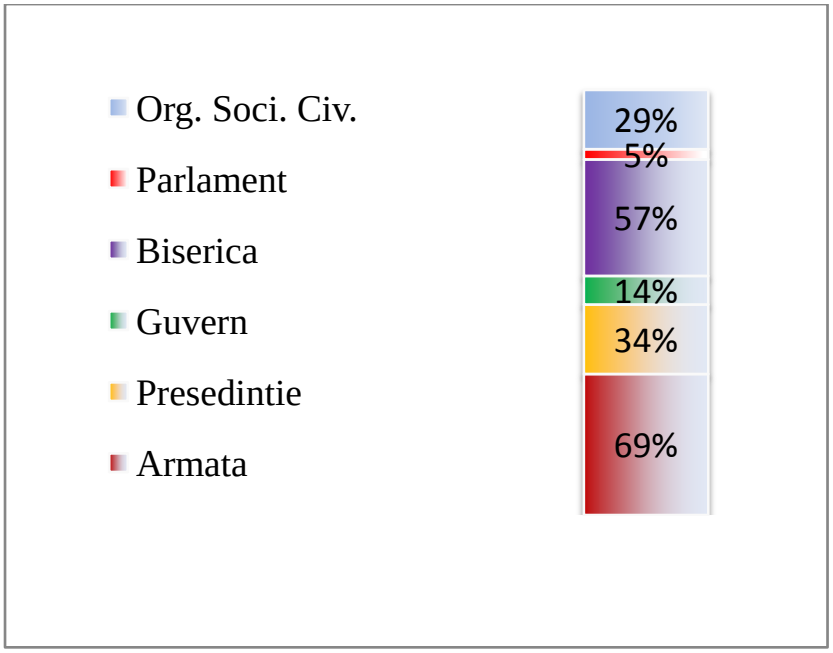
Încrederea în societatea civilă de tip nou în raport cu instituțiile, în Timișoara

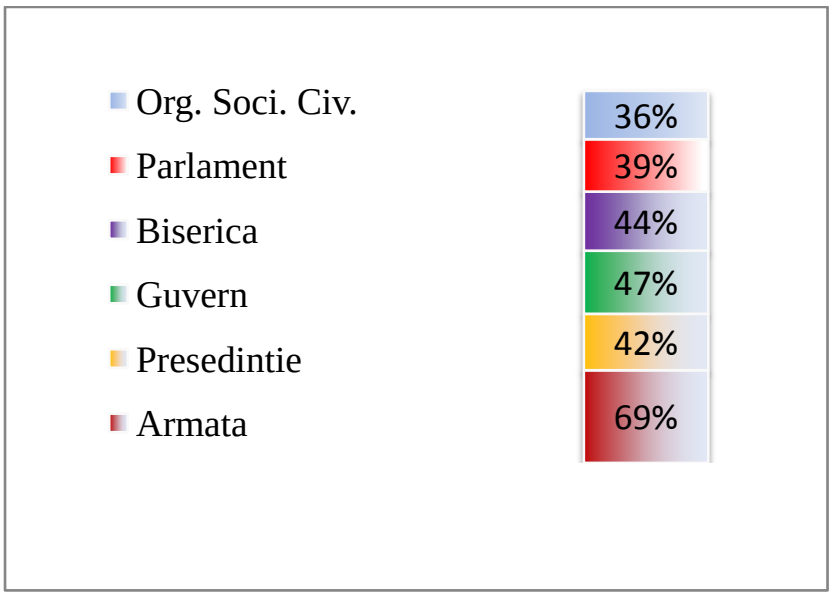

Aprecieri privind utilitatea societății civile de tip nou, în raport cu instituțiile, în Timișoara

Societatea civilă în *Giurgiu*

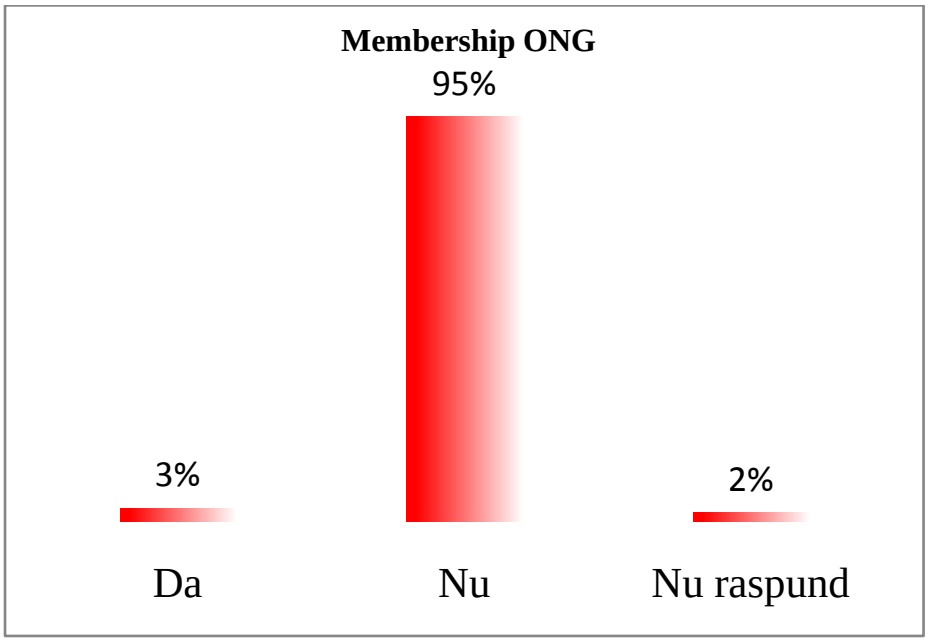

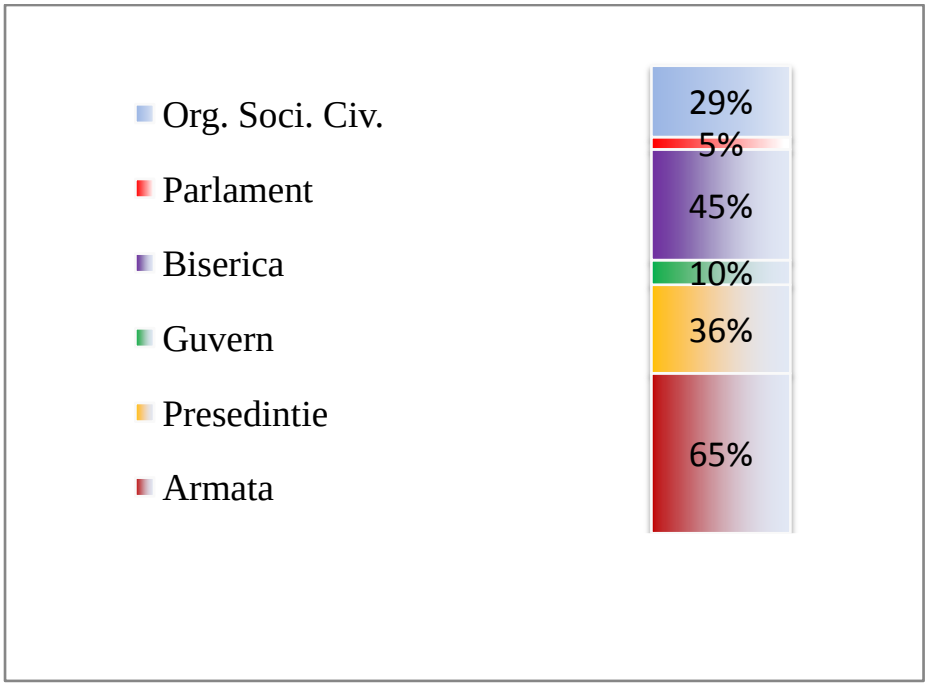

Încrederea în societatea civilă de tip nou în raport cu instituțiile, în Giurgiu

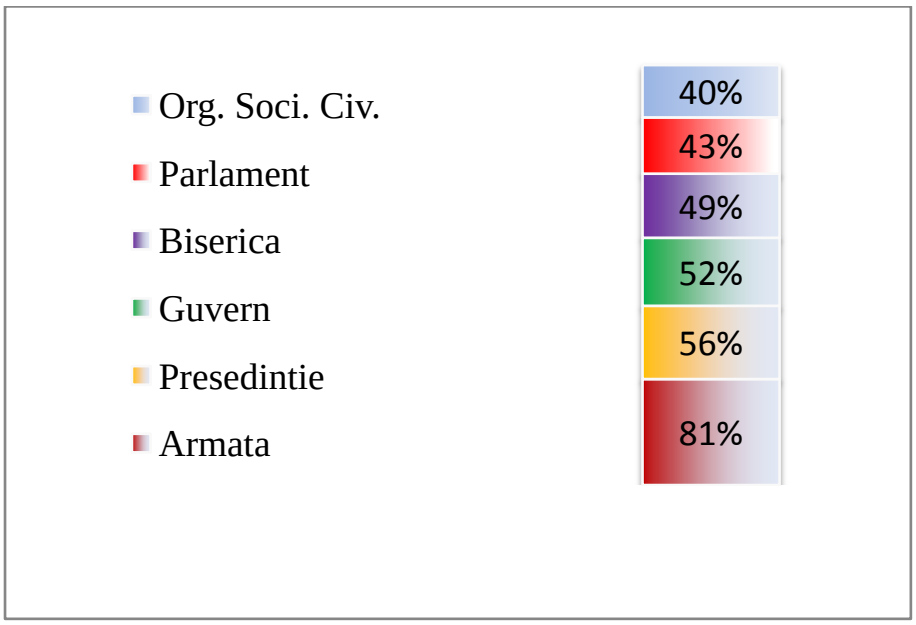

Aprecieri privind utilitatea societății civile de tip nou, în raport cu instituțiile, în Giurgiu

Societatea civilă în *Brăila*

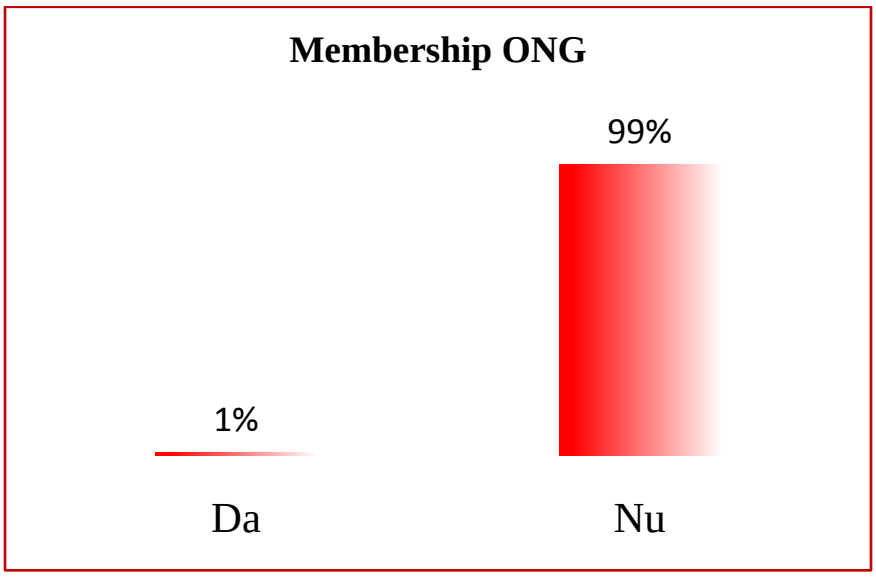

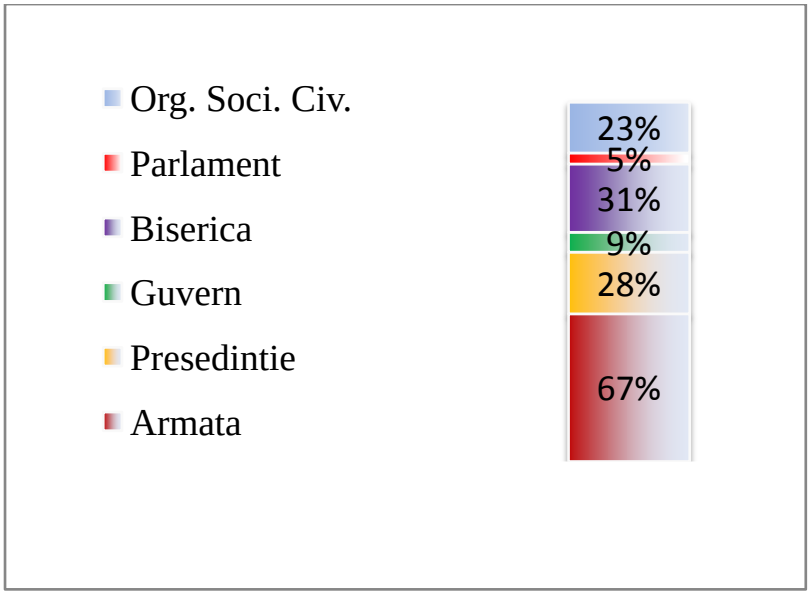
Încrederea în societatea civilă de tip nou în raport cu instituțiile, în Brăila

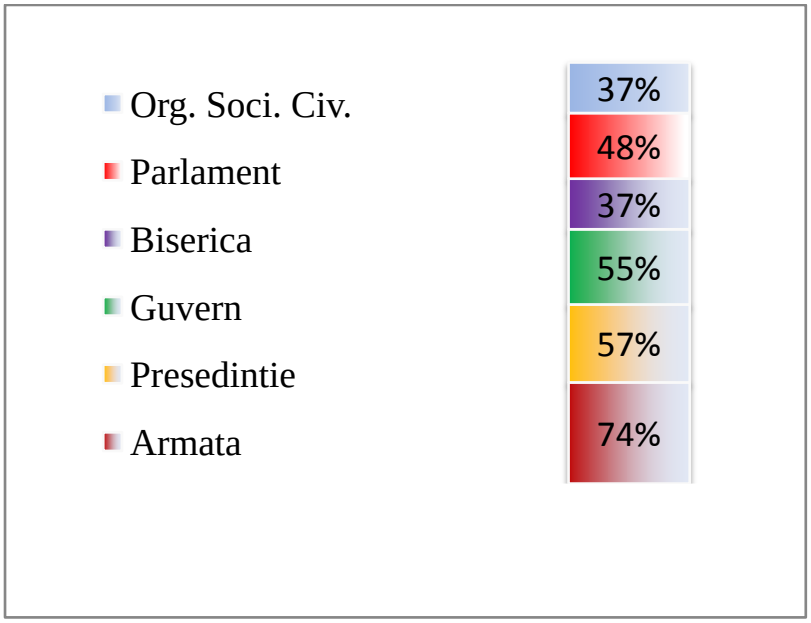

Aprecieri privind utilitatea societății civile de tip nou, în raport cu instituțiile, în Brăila

Societatea civilă în *Constanța*

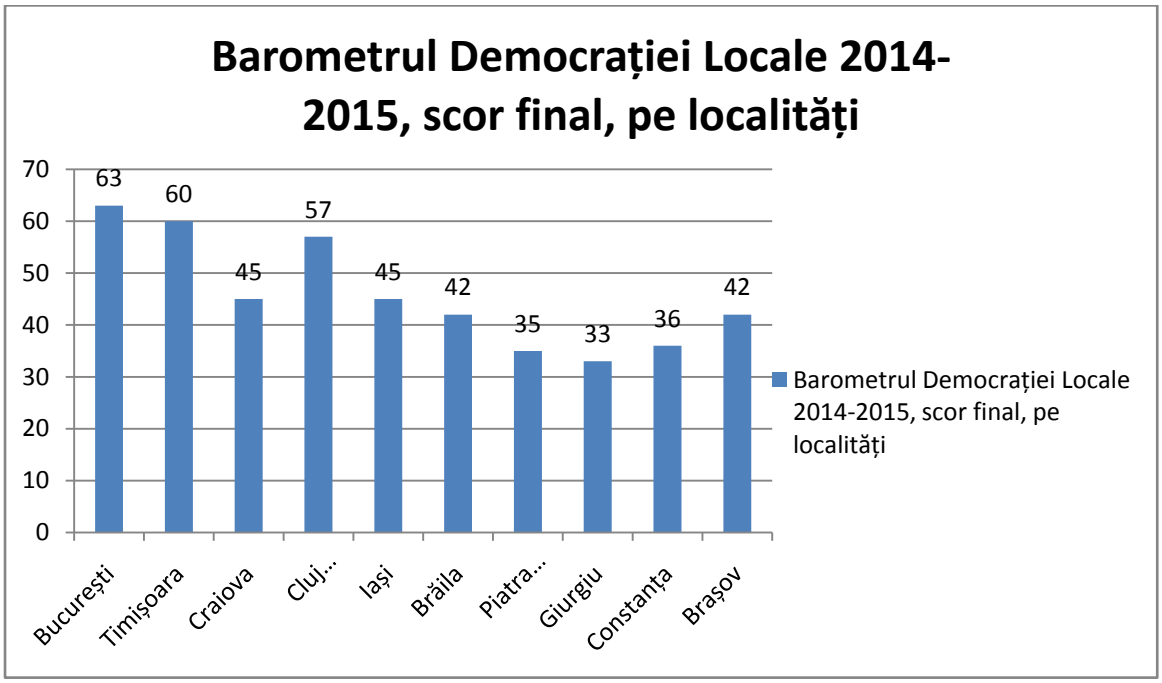

Încrederea în societatea civilă de tip nou în raport cu instituțiile, în Constanța

Aprecieri privind utilitatea societății civile de tip nou, în raport cu instituțiile, în Constanța

Barometrul Democrației Locale, scor final, pe localități

Concluzii

Consolidarea democratică este un proces dificil, pe care trebuie să îl susțină deopotrivă instituțiile, actorii politici și cetățenii. Calitatea democrației în comunitățile locale este marcată de deficitele instituționale și de incompetența, corupția și stilul managerial al decidenților. Reprezentarea cât mai eficientă a intereselor cetățenilor și anticiparea sau limitarea defectelor actorilor politici, acestea sunt cele două mari probleme cu care par a se confrunta sistemele politice democratice. Implicația directă este că principalele instituții politice (Guvernul, Parlamentul) beneficiază de un grad scăzut de încredere în rândul cetățenilor (o medie de sub 2,3 pe o scală de la 1 la 5), iar un procent semnificativ dintre cetățeni nu le văd utilitatea (o medie de sub 2,3 pe o scală de la 1 la 5). În același timp, armata se bucură de cel mai ridicat grad de încredere (cu o medie de peste 4, pe o scală de 1 la 5), percepție care trebuie corelată cu necesitatea instituțiilor puternice și bine proiectate pe care le reclamă cetățenii (peste 75% dintre respondenți). Efectul general pe care îl anticipăm este un trend crescător al nivelului de încredere pentru instituțiile de forță ale statului, a căror eficiență este evaluată pozitiv de către public, prin faptul că, prin natura organizării lor, nu sunt supuse conflictelor și negocierilor politice la vedere.

Instituțiile democratice, văzute ca reguli, funcționează precum constrângeri formale, create și împărtășite de cetățeni. Instituțiile sunt sisteme de reguli colective care influențează nivelul operațional-cotidian al acțiunilor oamenilor, astfel că regulile de la nivel colectiv influențează regulile operaționale după care se desfășoară interacțiunea zilnică a cetățenilor. Instituțiile contribuie, astfel, la conturarea unei culturi politice și civice, în societate.

În lumina deficitelor democratice de la nivelul instituțiilor, constatate de Barometru, se contuează necesitatea de a modifica regulile constituționale, de la nivelul superior instituțiilor, pentru a atenua deficitele de natură administrativ-instituțională, evidențiate prin dimensiunea *Eficiență administrativă și birocrație utilizabilă*. O soluție poate fi analiza oportunității descentralizării administrativ-teritoriale, din perspectiva avantajelor pe care autonomia decizională a județelor și regiunilor le poate oferi: apropierea administrației publice de comunitate și o mai bună cunoaștere a problemelor locale, care să fundamenteze politicile publice.

Având în vedere raționalitatea limitată și cunoașterea imperfectă a actorilor politici, o altă concluzie care se desprinde pe baza rezultatelor Barometrului este că instituțiile nu cunosc întotdeauna ce doresc cetățenii. Relativ la reprezentarea intereselor lor, cetățenii nu cunosc întotdeauna ceea ce dorește să facă sau face (a făcut) administrația publică locală. Costurile de informare în legătură cu aspectele menționate sunt mari, iar patternurile de comunicare observate prin intermediul Barometrului sunt mai degrabă unidirecționale, de la instituție la cetățean, fără a stimula interacțiunea cu cetățeanul. Barometrul a reținut cazuri exemplare de comunicare cu cetățenii, prin interfața site-ului official (primăriile Cluj Napoca și Timișoara), însă mai puțin comunități virtuale interactive, cu efect notabil. Cu

mici excepții, interacțiunea decidenților cu utilizatorii de rețele sociale sau alte comunități virtuale (pe care le pot iniția chiar decidenții), este redusă. Se constată o interacțiune slabă a decidenților (primari, viceprimari și în special consilieri locali și județeni) cu utilizatorii de rețele sociale, care se explică prin capacitatea extrem de redusă a instituțiilor publice de relaționare cu publicul online. Această situație ar trebui analizată prin raportare la publicuri, pe care comunicarea instituțională trebuie să le însoțească. În general, cetățenii nu accesează website-uri oficiale, cu excepția cazurilor în care caută informații concrete, tematice. Publicurile au migrat spre rețele de socializare și preiau informațile din cadrul comunităților virtuale. În general, prezența pe rețele de socializare a instituțiilor administrației publice locale este doar o interfață accesorie la comunicarea principală, prin website. Actul de comunicare și consultare cu cetățenii este implementat într-un mod deficitar. Acesta poate fi desris prin comunicări unilaterale, fără a inița dezbateri. În cazul unor dezbateri lansate de decidenți și instituții, inițiatorii nu se antrenează în retorica comunicării specific mediului online (spre exemplu, intervenții în comentariile cetățenilor). Prezența în mediul online al comunităților virtuale pune în lumină două funcții pe care instituțiile analizate în Barometru nu le realizează: controlul și feed-back-ul, care, deși se pot realiza ușor cu personal dedicat pentru emiterea unor materiale și mesaje exclusiv pentru comunitățile virtuale (pe care un site de instituție publică nu le poate oferi), nu sunt suficient de profesionalizate. Apreciem că o comunicare targetată pe rețelele de socializare și comunitățile virtuale locale ar contribui la creșterea coeziunii sociale și ar stimula cultura civică și politică democratică. Spre exemplu, instituțiile administrației publice locale pot recurge la publicarea de poze, video, legaturi cu site-ul oficial, celebrări ale unor evenimente istorice relevante pentru comunitatea locală, legături cu comunitatea europeană și internațională, informări despre drepturi și responsabilități. Cel mai important este că se pot construi comunități interesate și preocupate de anumite probleme locale.

Într-o lume perfecta, cu un nivel de informare perfect, instituțiile politice ar ști exact ceea ce își dorește fiecare cetățean și ar proceda la reprezentarea interesului acestuia. Cum acest scenariu este imposibil, în realitate, unii cetățeni dețin mai multă informație despre instituții, alții mai puțină, astfel încât ne putem aștepta ca mulți dintre ei să caute mai multă informație. Comunicarea cu cetățenii are implicații profunde în politică prin faptul că instituțiile sunt evaluate prin eficiența *percepută* de indivizi. Implicațiile sunt următoarele. Cetățenii nu accesează site-uri de instituții pentru a vizualiza comunicate sau informări de presă ci doar pentru rezolvarea unor probleme personale din aria instituției respective. Mass-media stabilește agenda publică iar jurnaliștii obișnuiesc să preia exclusiv comunicate pe subiecte cu miză politică sau controversată. Jurnaliștii caută senzaționalul sau știri negative despre o instituție și șefii acesteia, în nici un caz cotidianul instituțional. Rezultatul este că cetățenii nu vor fi informați sau vor fi informați parțial despre activitatea instituțiilor, iar percepția asupra eficienței instituționale va fi influențată de datele pe care le au la dispoziție și politica editorială a jurnalistilor.

În final, *Barometrul Democrației Locale* ridică următoarea întrebare. Odată create, instituțiile garantează exercitarea corectă a puterii, în favoarea cetățenilor? Pot fi proiectate instituțiile astfel încât să îi favorizeze doar pe decidenții și politicienii care urmăresc să servească interesul public? Poate fi garantat

un standard pentru democrația locală și eficiența instituțiilor, a căror activitate concură la procesele democratice? Există posibilitatea ca instituția, prin regulile sale, să favorizeze doar actorii politici care urmăresc interesul public? Provocarea pe care o lansăm ca implicație a acestui Barometru este de a analiza perspectiva revizuirii Constituției, cu obiectivul de a restrânge posibilitatea ca instituțiile să fie conduse altfel decât pentru interesul cetățenilor. Regulile *per se*, care organizează procesele democratice, trebuie să limiteze marja de negociere a actorilor politici astfel încât rezultatele posibile ale negocierii să genereze exclusiv un echilibru pentru societate. Interacțiunea indivizilor coordonată de regulile jocului, specifice democrației, conduce la echilibru. Regulile au, însă, o relevanță socială deoarece se aplică interacțiunii dintre indivizi. Având în vedere libertatea de acțiune a indivizilor (în termeni reali, oamenii au oricând la dispoziție opțiunea de a nu se supune regulilor), regulile au un rol de coordonare a comportamentelor, pentru a genera o cultură democratică. Regulile democratice conduc la standardizarea unor structuri sociale prin faptul că specifică comportamente așteptate de la guvernanți și guvernați. Aceasta funcționează ca un pattern care relevă comportamentul uzual și așteptat în raport cu regulile și standardele democratice. Astfel, pentru a fi respectate, regulile în sine nu pot constrânge prin conținut, ci prin faptul că sunt însoțite de elemente care funcționează ca elemente de control și sancțiune sau și de factori culturali.

Față de cele menționate, se observă semnificația dimensiunii *Cultură civică***.** Copiate sau adaptate după modele externe de succes, regulile, normele și standardele democratice nu pot fi eficiente decât dacă cei care trebuie să le aplice sunt socializați în cultura democratică și consideră că democrația este singurul joc acceptabil pentru interacțiunea din societate. Transferul de reguli nu asigură și eficiența regulilor înseși. În practică, cetățenii interacționează atât pe baza regulilor formale, cât și a celor informale. Din acest punct de vedere, BDL indică rezultate îngrijorătoare: un scor foarte mic (în medie de 2, pe o scală de la 1 la 5) acordat utilității unor instituții politice fundamentale, precum Parlamentul sau Guvernul.

Relevant pentru evoluțiaculturii civice,este faptul că numai un procent minim spre moderat al cetățenilor evaluează prestația primarului sau a prim-ministrului din perspectiva apartenenței la un partid politic. În raport cu cetățenii care utilizează drept criterii *rezultatele programelor implementate* (în medie, 51%) și *respectarea promisiunilor din campania electorală* (în medie, de 50%), *criteriul politic* este foarte puțin utilizat, de la 1% (Timișoara), 2% (București, Iași, Giurgiu, Cluj Napoca), 4% (Brașov) la 5% (Piatra Neamț) și 9% (Craiova). În raport cu rezultatele ediției din 2012 a Barometrului, ediția din 2016 sugerează competențe civice mult mai rafinate față de modul în care cetățenii înțeleg să evalueze rezultatele politicilor publice locale și naționale. Din datele analizate rezultă caracterul desuet al desfășurării competiției electorale prin accentuarea antagonismului ideologic. Datele sugerează, mai degrabă, că eficiența instituțională, tradusă în rezultate favorabile ale programelor și politicilor, ar trebui asumată cu prioritate în programele politice locale și naționale.

Bibliografie

- Almond, G.A. (Editor), Verba, S. (Editor) (1989) *The Civic Culture: Political Attitudes and Democracy in Five Nations, SAGE Publications, Inc*
- Le Bon, G. ()*Psihologia mulțimirilor*, București, Antet, 2002.
- Democracy Building. http://www.democracy-building.info/voting-systems.html
- Knight, J. & Sened, I. (eds). (1995). *Explaining Social Institutions.* Ann Arbor, Mich: University of Michigan Press.
- Knight, F.H.(1941). Review of Melville J. Herkvits' Economic Anthropology. *Journal of Political Economy*, 49, 247-258.
- Merville, L.J. & Osborne, D.K. (1990). Constitutional Democracy and Theory of Agency. Constitutional Political Economy, 1(3), 21-47.
- Meyer, D. (editor) și Tarrow, S.(editor) (1997) *The Social Movement Society*. Rowman & Littlefield Publishers
- Przeworski, A. (2003). "Institutions matter?".*Behavior and Outcomes*, Sao Paulo: Conference EBRAP.
- Putnam, Robert (Spring 1993). "What makes democracy work?". *National Civic Review*: 105.
- Schlozman, K.L., Verba, S. & Brady, S. (2012). *The Unheavenly Chorus: Unequal Political Voice and the Broken Promise of American Democracy*, ediție electronică.
- Tarrow, S și Meyer, D.(1998) *The Social Movement Society: Contentious Politics for a New Century.* Rowman & Littlefield.
- Weingast, B. (1997). The Political Foundation of Democracy and the Rule of Law. *American Political Science Review*, 91(2), Proquest Central, 245-263.